

Ewa Szarek-Waszkowska

Cmentarzisko kultury łużyckiej w Krzemienicy pow. Mielec

Cmentarzisko kultury łużyckiej w Krzemienicy znajdowało się w północno-wschodniej części wsi zwanej „Małe Górki” na rozległej i najwyższej z wydm, które rozciągały się pasmem w kierunku północno-zachodnim, między wymienioną wsią a Padwią. Stanowisko niniejsze oznaczone jest numerem 1.

Odkrycia cmentarzyska dokonał przy końcu ubiegłego stulecia miłośnik zabytków Roman Rydel¹. Był on dzierżawcą majątku Niziny położonego w sąsiedztwie Krzemienicy. Pierwsze badania archeologiczne przeprowadził tu w roku 1880 A. H. Kirkor, działający na tym terenie z ramienia Komisji Archeologicznej Akademii Umiejętności w Krakowie², który wraz z R. Rydlem odkrył 28 grobów³. W roku następnym R. Rydel rozkopał jeszcze kilka grobów, które przekazał A. H. Kirkorowi⁴. Ponowne badania cmentarzyska w Krzemienicy znanego z publikacji A. H. Kirkora⁵ i wielokrotnie cytowanego w literaturze fachowej⁶ podjęte były dopiero w roku 1954 przez mgr Adama Kraussa⁷ ówczesnego Inspektora Rzeczoznawcę Zabytków Archeologicznych na woj. krakowskie, kieleckie i rzeszowskie (wyniki tych badań nie zostały opublikowane). W roku 1955 na skutek przypadkowego odkrycia 3 grobów popielnicowych przeprowadzono na cmentarzysku z ramienia Inspektora Rzeczoznawcy krótkie badania ratownicze. Kierował nimi mgr Józef Janowski z Muzeum Okręgowego w Rzeszowie. Wynikiem tych badań było odkrycie 18 grobów ciałopalnych⁸. Następne przypadkowe znaleziska grobów miały miejsce wczesną wiosną 1969 roku, kiedy przystąpiono do wybierania piasku na budowę drogi w Krzemienicy. Występowanie dużej

ilości naczyń ze spalonymi kośćmi zainteresowało mieszkańca Krzemienicy Jana Krempę, który doceniając naukową wartość znalezisk zawiadomił o nich Stanisława Młodochowskiego, kierownika Oddziału Organizacyjnego w Wydziale Kultury i Sztuki Urzędu Wojewódzkiego w Rzeszowie, zwracając się równocześnie z prośbą o zabezpieczenie cmentarzyska przed dalszym niszczeniem. Dzięki szybkiemu otrzymaniu wiadomości o odkryciach od S. Młodochowskiego, Muzeum Okręgowe w Rzeszowie rozpoczęło w maju 1969 roku ratownicze badania wykopaliskowe. Prowadzili je początkowo mgr Krystyna Kozłowska i mgr Antoni Talar, którzy wyeksplorowali łącznie 30 grobów. Po zabezpieczeniu najbardziej zagrożonej części cmentarzyska przerwano badania by podjąć je w sierpniu tego samego roku pod kierownictwem autorki. W pracach tych brali udział: Zyta Paško, technik Działu Archeologicznego Muzeum Okręgowego w Rzeszowie i Marek Sierzęga, uczeń Technikum Budowlanego w Rzeszowie, który wykonywał dokumentację rysunkową.

Łącznie w roku 1969 przebadano przestrzeń około 14 arów, odkrywając 163 groby (Ryc. 1). Nawiązując do numeracji zespołów grobowych pochodzących z badań J. Janowskiego oznaczonych cyframi od 1 do 18 i wpisanych do księgi inwentarzowej zbiorów archeologicznych Muzeum Okręgowego w Rzeszowie pod nr 202⁹, groby odkryte w roku 1969 numerowano kolejno od 19 do 181. Wpisano je do księgi inwentarzowej po nr 2338.

Po całkowitym przebadaniu cmentarzyska, teren na którym było położone oraz przyległy do niego został zniwelowany.

OPIS GROBÓW I MATERIAŁÓW

Grób 19 (popielnicowy)

Na głębokości 50—70 cm odkryto popękaną popielnicę z przepalonymi kośćmi, obok której na głębokości 56 cm znajdował się czerpak. 1. Popielnica wazowata z niewyodrębnioną szyjką i ostrym załomem brzuśca. Domieszka drobnoziarnista. Barwa brunatno-żółtawa. Powierzchnia powyżej załomu brzuśca i przy dnie wygładzana, brzusiec chropowaty. Wysokość 18,5 cm, średnica otworu 17 cm, dna 10 cm (Tabl. I, 11). 2. Czerpak półkulisty z taśmowatym (utrąconym)

uchem i płaskim dnem. Domieszka drobnoziarnistego tłucznia. Barwa brunatno-żółtawa. Powierzchnia wygładzana. Wysokość 3,8 cm, średnica otworu 8,2 cm, dna 4 cm (Tabl. I, 12).

Grób 20 (popielnicowy)

Na głębokości 20—37 cm odkryto zgniecioną popielnicę z przepalonymi kośćmi, wśród których znajdował się skret brązowy, zaś obok niej na głębokości 25 cm ułamki miseczki (?). 1. Popielnica jajowata z łukowatą szyjką, zachowana fragmenta-

rycznie. Domieszka średnioziarnistego tłucznia. Barwa żółtawo-brunatna. Powierzchnia niestarannie wygładzana. Wysokość zachowana 18 cm, średnica dna 8 cm (Tabl. I, 1). 2. Miseczka (?) półkulista z płaskim dnem, zachowana fragmentarycznie. Domieszka piasku. Barwa żółtawo-szara. Powierzchnia wygładzana. Wysokość zachowana 3,8 cm, średnica dna 4,5 cm (Tabl. I, 2). 3. Okrągły skręt z rurki brązowej, ze stykającymi się końcami. Średnica 1,1 cm (Tabl. I, 4).

Grób 21 (popielnicowy)

Na głębokości 25—33 cm odkryto zgniecioną popielnicę z przepalonymi kośćmi. 1. Drobne fragmenty popielnicy. Domieszka dużej ilości średnioziarnistego tłucznia. Barwa czarno-szara zewnątrz, wewnątrz brunatno-szara. Powierzchnia wygładzana.

Grób 22 (popielnicowy)

Na głębokości 25—33 cm odkryto zgniecioną popielnicę z przepalonymi kośćmi. 1. Drobne fragmenty popielnicy. Domieszka dużej ilości średnioziarnistego tłucznia. Barwa żółtawo-szara. Powierzchnia wygładzana.

Grób 23 (nieokreślony)

Na głębokości 23—30 cm odkryto ułamki dwóch naczyń oraz miseczki i rozsypane przepalone kości. 1. Drobne fragmenty garnka jajowatego barwy brązowej. 2. Miseczka półkulista z płaskim dnem. Domieszka drobnego tłucznia. Barwa żółtawo-brunatna. Powierzchnia wygładzana. Wysokość 4,7 cm, średnica otworu 9,2 cm, dna 3,3 cm (Tabl. I, 8). 3. Naczynie wazowate, zachowane fragmentarycznie. Domieszka naturalna. Barwa żółtawo-szara. Powierzchnia wygładzana. Na dnie zachowały się ślady podsypki ze żwiru. Wysokość zachowana 6,4 cm, średnica dna 9 cm (Tabl. I, 9).

Grób 24 (popielnicowy)

Na głębokości 25—42 cm odkryto popielnicę ze zniszczoną częścią górną, wypełnioną przepalonymi kośćmi. 1. Dolna część popielnicy wazowatej. Domieszka drobnego tłucznia. Barwa zewnątrz czarna, wewnątrz brunatna. Powierzchnia górnej części brzuśca i przy dnie wygładzana, na brzuścu poziomo obmazywana. Wysokość zachowana 15 cm, średnica dna 12 cm, (Tabl. I, 17).

Grób 25 (popielnicowy)

Na głębokości 20—31 cm odkryto dolną część popielnicy z przepalonymi kośćmi. 1. Dolna część popielnicy wazowatej. Domieszka drobnego tłucznia. Barwa zewnątrz czarna, wewnątrz brunatna. Powierzchnia wygładzana. Wysokość zachowana 4 cm, średnica dna 11 cm (Tabl. I, 3).

Grób 26 (nieokreślony)

Na głębokości 20—33 cm odkryto drobne fragmenty naczynia i rozsypane przepalone kości. 1. Drobne fragmenty naczynia z domieszką ceramiczną. Barwa szaro-żółtawa. Powierzchnia wygładzana.

Grób 27 (nieokreślony)

Na głębokości 20—30 cm odkryto drobne fragmenty naczynia i rozsypane przepalone kości. Małe fragmenty naczynia z domieszką średnioziarnistego tłucznia. Barwa zewnątrz czarna, wewnątrz brunatna. Powierzchnia wygładzana.

Grób 28 (popielnicowy)

Na głębokości 24—38 cm odkryto silnie zniszczoną popielnicę i rozsypane przepalone kości. Wśród kości znaleziono skręt z drutu brązowego. 1. Drobne fragmenty popielnicy. Domieszka naturalna i drobnego tłucznia. Barwa szaro-żółtawa. Powierzchnia wygładzana. Na dnie zachowały się ślady podsypki. Średnica dna 10 cm. 2. Półtorazwojowy skręt z drutu brązowego. Średnica 1,4 cm (Tabl. I, 7).

Grób 29 (nieokreślony)

Na głębokości 25—38 cm odkryto zniszczony grób ciała palny, w którym przepalone kości przemieszane były z ułami naczyń. 1. Fragment przydenny naczynia. Domieszka

drobnegoziarnistego tłucznia. Barwa żółtawo-szara. Powierzchnia przy dnie wygładzana. Średnica dna 10 cm. 2. Fragment brzuśca naczynia. Domieszka piasku. Barwa ceglasto-żółtawa. Powierzchnia obmazywana. 3. Fragment górnej części misy. Domieszka drobnegoziarnistego tłucznia. Barwa zewnątrz żółtawo-brunatna, wewnątrz szaro-brunatna. Powierzchnia wygładzana. Średnica otworu około 24 cm (Tabl. I, 6). 4. Fragment górnej części misy. Domieszka naturalna. Barwa żółtawo-szara. Powierzchnia wygładzana. Pod krawędzią umieszczono rząd dziurek. Średnica otworu około 20 cm (Tabl. I, 5).

Grób 30 (popielnicowy)

Na głębokości 27—46 cm odkryto zgniecioną popielnicę z przepalonymi kośćmi. 1. Drobne fragmenty popielnicy. Domieszka średnioziarnistego tłucznia. Barwa szaro-brązowa. Powierzchnia wygładzana.

Grób 31 (popielnicowy)

Na głębokości 28—30 cm odkryto fragmenty dna popielnicy z niewielką ilością przepalonych kości. 1. Fragmenty dna popielnicy. Domieszka drobnego tłucznia. Barwa szaro-brązowa. Powierzchnia przy dnie wygładzana. Średnica dna 10,5 cm.

Grób 32 (popielnicowy)

Na głębokości 25—43 cm odkryto popękaną popielnicę z przepalonymi kośćmi. 1. Dolna część popielnicy wazowatej. Domieszka bardzo drobnego tłucznia. Barwa czarna z żółtawymi plamami. Powierzchnia wygładzana. Wysokość zachowana 12 cm, średnica dna 10,2 cm (Tabl. I, 14).

Grób 33 (popielnicowy)

Na głębokości 27—37 cm odkryto fragmenty dna popielnicy i niewielką ilość przepalonych kości. 1. Dno popielnicy. Domieszka dużej ilości średnioziarnistego tłucznia. Barwa czarna.

Grób 34 (popielnicowy)

Na głębokości 30—45 cm odkryto zgniecioną popielnicę z przepalonymi kośćmi. 1. Popielnica wazowata z ostro załamanym brzuścem i zniszczoną szyjką. Domieszka naturalna. Barwa zewnątrz czarna, w żółtawe plamy, wewnątrz żółta w szare plamy. Powierzchnia wygładzana. Brzusiec nad załomem zdobiony jest zakreskowanymi, przylegającymi do siebie trójkątami. Przy dłuższych ich bokach występują rzędy dołczków, zaś na załomie brzuśca grupy guzków. Wysokość zachowana 12,5 cm, średnica dna 10 cm (Tabl. I, 13).

Grób 35 (popielnicowy)

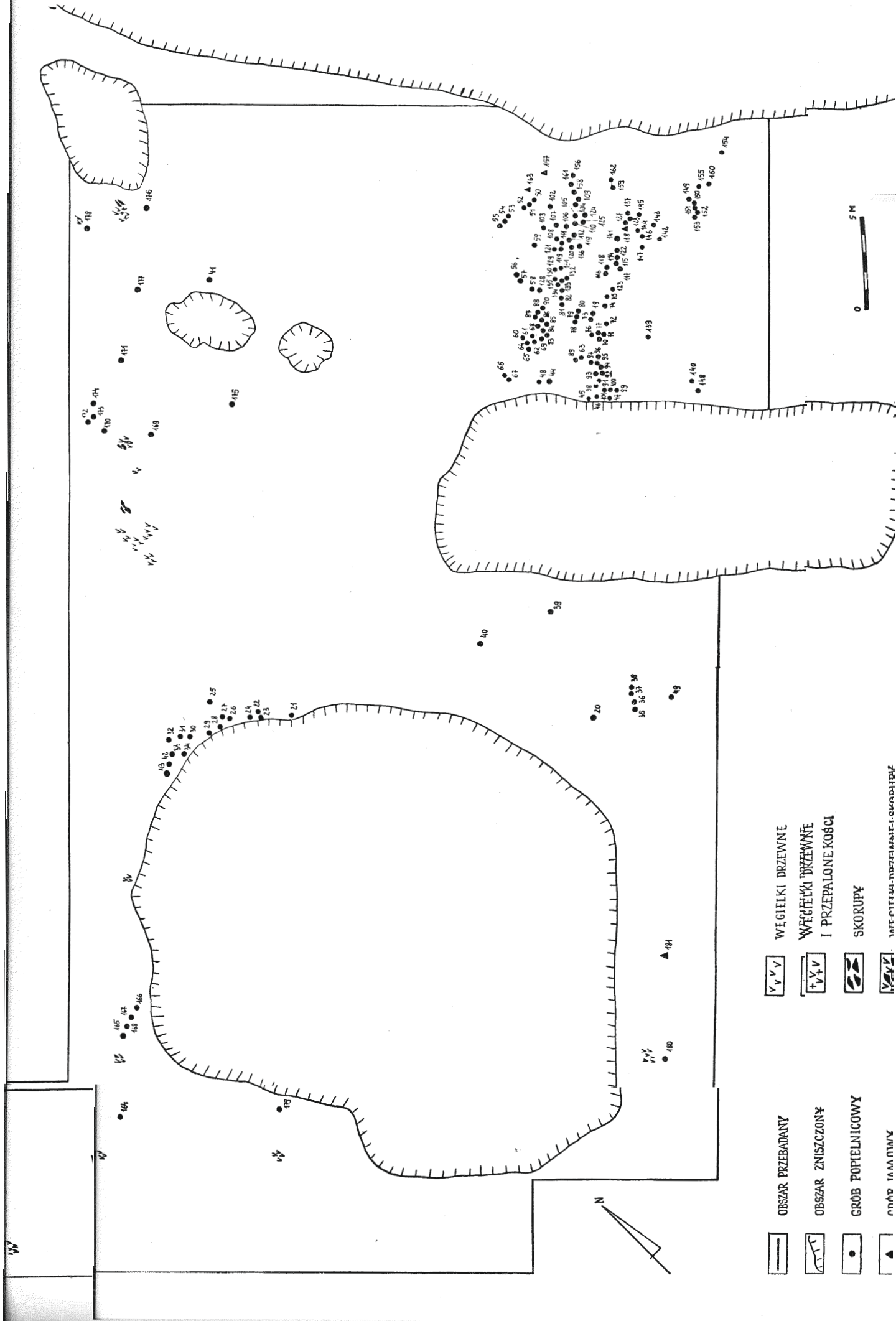
Na głębokości 55—67 cm odkryto silnie popękaną popielnicę z przepalonymi kośćmi. 1. Popielnica wazowata z wyodrębnioną szyjką i ostrym załomem brzuśca. Domieszka dużej ilości drobnego tłucznia. Barwa zewnątrz czarna, wewnątrz jasnobrunatna. Powierzchnia szyjki i załomu wygładzana, poniżej obmazywana poziomo. Na granicy szyjki i brzuśca biegnie dookoła bruzda, na której umieszczono cztery pojedyncze guzki, a poniżej na załomie brzuśca znajdują się cztery pary guzków. Wysokość zachowana 23 cm, średnica dna około 10 cm (Tabl. I, 16).

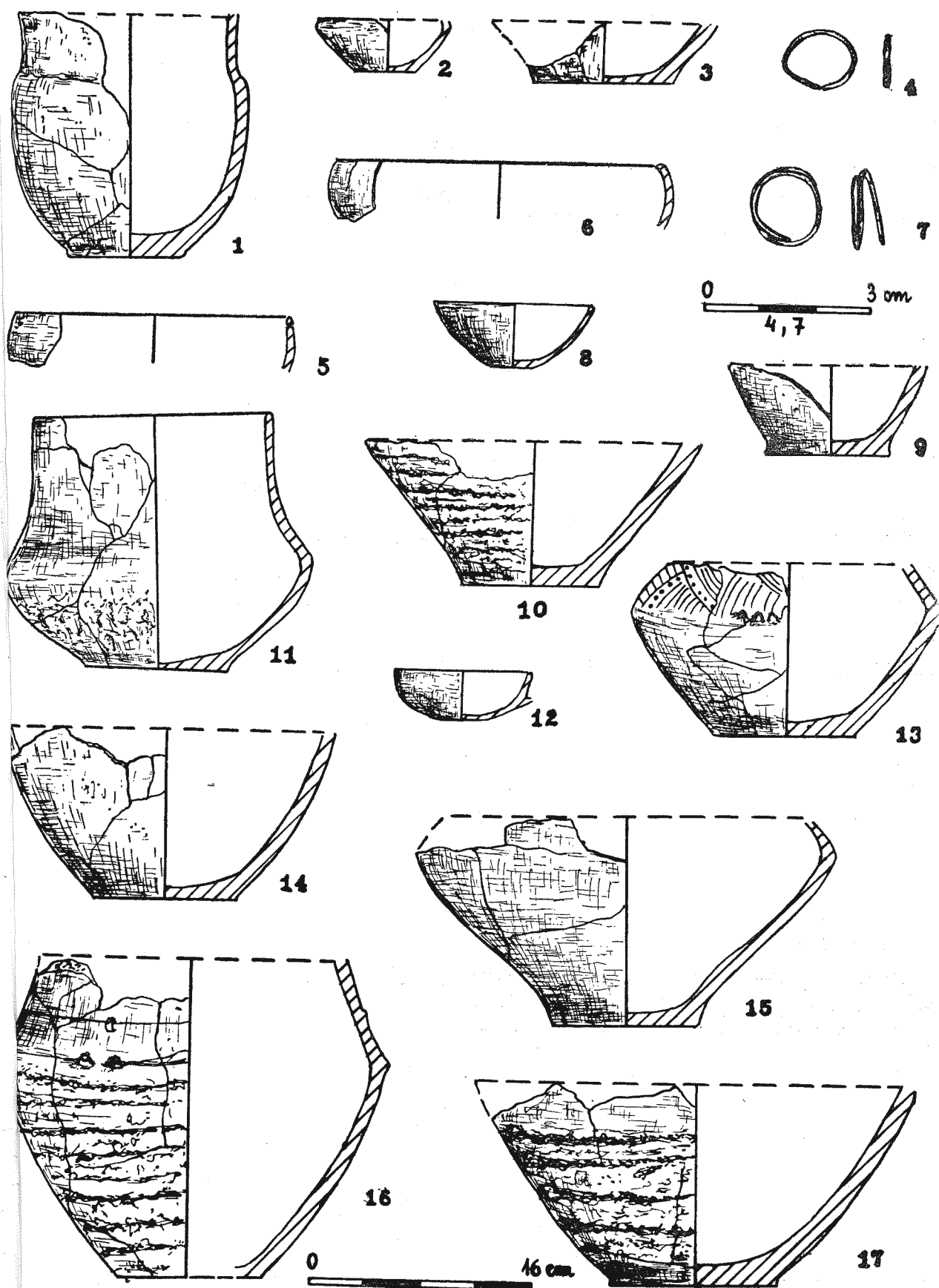
Grób 36 (popielnicowy)

Na głębokości 50—62 cm odkryto uszkodzoną popielnicę z przepalonymi kośćmi. 1. Dolna część popielnicy wazowatej. Domieszka dużej ilości drobnego tłucznia. Barwa zewnątrz brązowa, wewnątrz ceglasta. Powierzchnia wygładzana. Wysokość zachowana 15 cm, średnica dna 10,8 cm (Tabl. I, 15).

Grób 37 (popielnicowy)

Na głębokości 65—78 cm odkryto uszkodzoną popielnicę z przepalonymi kośćmi. 1. Dolna część naczynia wazowatego. Domieszka dużej ilości drobnego tłucznia. Barwa zewnątrz czarno-szara, wewnątrz żółtawa w czarne plamy. Powierzchnia przy dnie wygładzana, powyżej obmazywana poziomo. Wysokość zachowana 10 cm, średnica dna około 10 cm (Tabl. I, 10).

3L. I. Krzemienica pow. Mielec, stan. 1. Wyposażenie grobów. Grób 19 (11—12). Grób 20 (1—2, 4). Grób 23 (8—9). Grób 24 (7). Grób 25 (3). Grób 28 (7). Grób 29 (5—6). Grób 32 (14). Grób 34 (13). Grób 35 (16). Grób 36 (15). Grób 37 (10)

Grób 38 (popielnicowy)

Na głębokości 50—75 cm odkryto uszkodzoną popielnicę z przepalonymi kośćmi. 1. Popielnica wazowata o ostro załamany brzuscu. Szyjka nie zachowana. Domieszka tłucznia. Barwa brązowo-szara. Powierzchnia załomu brzuśca i przy dnie wygładzana, poniżej załomu chropowata. Na granicy szyjki znajduje się dookoła szeroka bruzda, zaś pod nią zakresowane czworoboki. Wysokość zachowana 20,5 cm, średnica dna 11 cm (Tabl. II, 1).

Grób 39 (popielnicowy)

Na głębokości 20—38 cm odkryto silnie zniszczoną popielnicę z przepalonymi kośćmi. 1. Dolna część popielnicy jajowatej (?). Domieszka drobnioziarnistego tłucznia. Barwa czarna. Powierzchnia wygładzana. Wysokość zachowana 9 cm, średnica dna 13,2 cm (Tabl. II, 11).

Grób 40 (nieokreślony)

Na głębokości 17—31 cm odkryto resztki grobu ciepłopalnego. Zachowały się drobne fragmenty trzech naczyń, przemieszane z przepalonymi kośćmi, wśród których znaleziono drucik brązowy. 1. Ułamek naczynia. Domieszka dużej ilości średnioziarnistego tłucznia. Barwa brązowa. 2. Fragment szyjki naczynia. Domieszka bardzo drobnego tłucznia. Barwa zewnątrz czarna, wewnątrz brunatna. Powierzchnia wygładzana. 3. Fragment dolnej części małego naczynia. Domieszka naturalna. Barwa szaro-żółta. Powierzchnia wygładzana. Wysokość zachowana około 1 cm, średnica dna 3,5 cm. 4. Drucik brązowy, prawdopodobnie fragment skrzeta. Długość zachowana 1 cm (Tabl. II, 5).

Grób 41 (popielnicowy)

Na głębokości 24—35 cm odkryto fragmentarycznie zachowaną popielnicę, wypełnioną przepalonymi kośćmi. 1. Dolna część popielnicy jajowatej. Domieszka średnioziarnistego tłucznia. Barwa żółta w szare plamy. Powierzchnia przy dnie wygładzana, powyżej obmazywana pionowo. Wysokość zachowana 11,5 cm, średnica dna 11 cm (Tabl. II, 12).

Grób 42 (nieokreślony)

Na głębokości 24—35 cm odkryto resztki grobu ciepłopalnego. Zachowały się fragmenty dna naczynia i rozsypane przepalone kości. 1. Fragment dolnej części naczynia. Domieszka bardzo drobnego tłucznia. Barwa żółtawo-szara. Powierzchnia wygładzana. Wysokość zachowana 2,5 cm, średnica dna około 10 cm (Tabl. II, 6).

Grób 43 (popielnicowy)

Na głębokości 25—40 cm odkryto zgniecioną popielnicę z przepalonymi kośćmi. 1. Fragmenty popielnicy wazowatej. Domieszka dużej ilości średnioziarnistego tłucznia. Barwa zewnątrz czarno-szara, wewnątrz brunatna. Powierzchnia wygładzana. Brzusiec nad załomem zdobiony jest zakresowanymi, przylegającymi do siebie trójkątami i czworobokami. Na granicy szyjki i brzuśca zachowały się dwa pojedyncze guzki.

Grób 44 (popielnicowy)

Na głębokości 60—80 cm odkryto popielnicę z przepalonymi kośćmi. 1. Popielnica wazowata z niewyodrębnioną szyjką i ostrym załomem brzuśca. Domieszka drobnego tłucznia. Barwa zewnątrz czarna w żółte plamy, wewnątrz brązowo-szara. Powierzchnia wygładzana. Na załomie zachował się jeden guzek. Wysokość 30,5 cm, średnica otworu 25 cm, średnica dna 10,5 cm (Tabl. II, 8).

Grób 45 (popielnicowy)

Na głębokości 30—50 cm odkryto popękana popielnicę, w której znajdowały się przepalone kości. 1. Popielnica jajowata z nie zachowanym brzegiem. Domieszka średnioziarnis-

tego tłucznia. Barwa szara w żółtawe plamy. Powierzchnia szyjki i przy dnie wygładzana, brzusiec obmazywany prawie pionowo. Na granicy szyjki i brzuśca znajduje się poziomy rząd dołków paznokciowych przedzielonych stożkowatymi guzkami. Wysokość zachowana 27,5 cm, średnica dna 10 cm (Tabl. II, 10).

Grób 46 (popielnicowy)

Na głębokości 31—59 cm odkryto popielnicę z przepalonymi kośćmi, wśród których znajdował się skrzet żelazny. 1. Popielnica jajowata. Domieszka dużej ilości drobnego tłucznia. Barwa żółtawo-brązowa. Powierzchnia przy krawędzi i dnie wygładzana, brzusiec pionowo obmazywany. Pod krawędzią szyjki znajduje się dookoła rząd dziurek, a poniżej, w tym również przy dnie pojedyncze guzy w przybliżeniu stożkowe. Wysokość 26,6 cm, średnica otworu 16 cm, dna 10 cm (Tabl. II, 9). 2. Półtorazwojowy skrzet z drutu żelaznego uszkodzonego rdzą. Średnica 1,2 cm (Tabl. II, 2).

Grób 47 (nieokreślony)

Na głębokości 25—32 cm odkryto ułamki naczynia przemieszane ze spalonymi kośćmi, wśród których znaleziono skrzet brązowy. 1. Fragmenty górnej części garnka jajowatego. Domieszka niewielkiej ilości tłucznia i ceramiczna. Barwa żółtawo-brązowa. Powierzchnia poniżej otworu wygładzana, brzusiec chropowaty. Pod krawędzią szyjki znajduje się rząd dziurek, zaś poniżej rząd dołków paznokciowych i zachowany jeden guz. Średnica otworu około 25 cm (Tabl. II, 4). 2. Skrzet z drutu brązowego ze stykającymi się końcami. Średnica 1,3 cm (Tabl. II, 3).

Grób 48 (nieokreślony)

Na głębokości 60—75 cm odkryto rozsypane przepalone kości przemieszane z uławkami dna naczynia. 1. Fragment dna naczynia. Domieszka dużej ilości drobnego tłucznia. Barwa ceglasto-szara.

Grób 49 (nieokreślony)

Na głębokości 25—32 cm odkryto fragmenty naczynia przemieszane ze spalonymi kośćmi. 1. Drobne fragmenty naczynia. Domieszka piasku. Barwa żółta w szare plamy zewnątrz, wewnątrz jasnobrunatna. Powierzchnia wygładzana.

Grób 50 (popielnicowy)

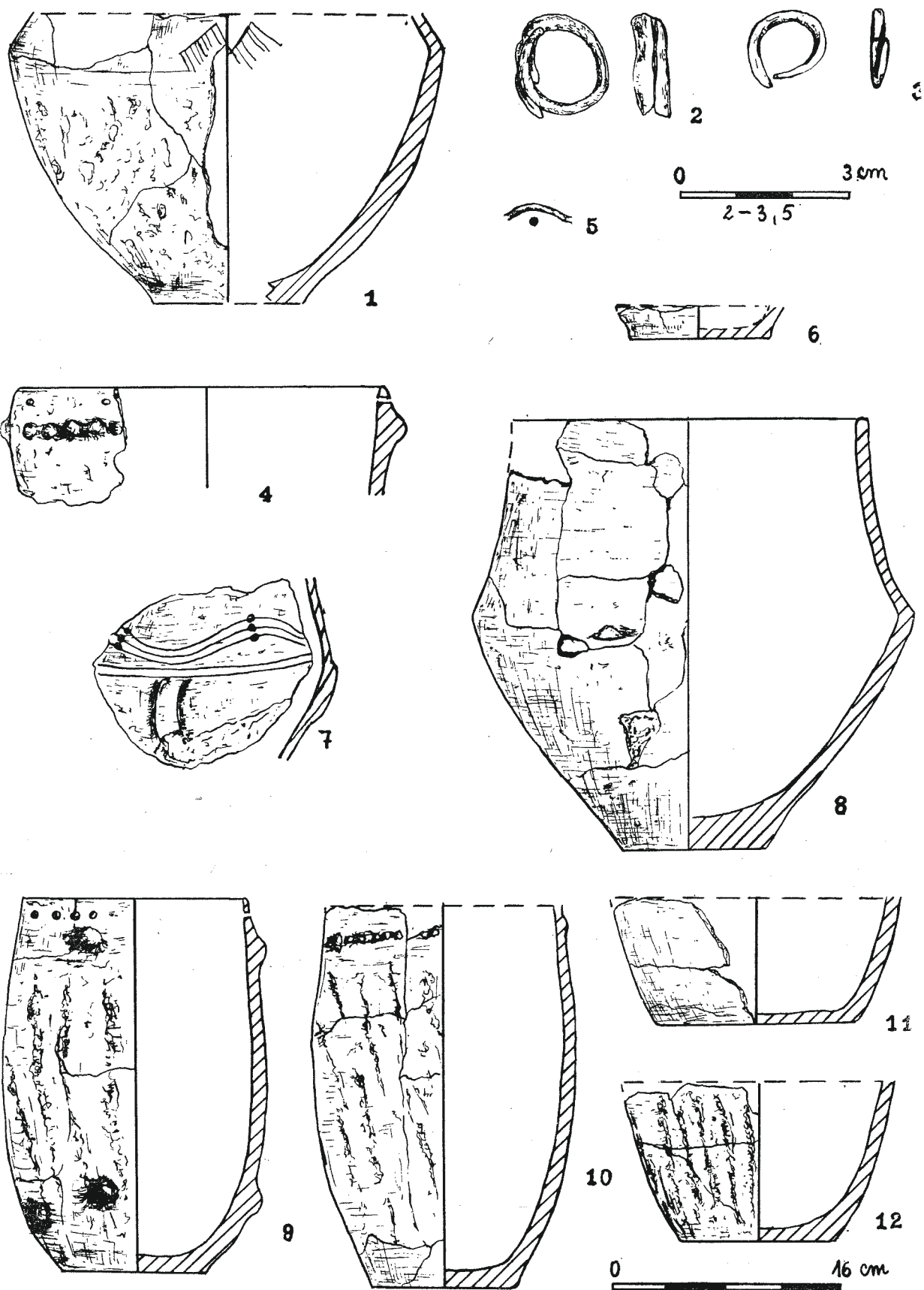
Na głębokości 25—32 cm odkryto zgniecioną popielnicę wazowatą z przepalonymi kośćmi. Wśród jej uławków znaleziono fragment miseczki (?). 1. Drobne fragmenty popielnicy wazowatej. Domieszka ceramiczna i tłucznia. Barwa jasnobrunatna. Powierzchnia wygładzana, zdobiona na szyjce potrójną linią falistą z odcisniętymi na grzbiecie dołczkami, podwójną dookoła bruzdą u nasady szyjki oraz podłużnym przyklejonym pionowo guzem na załomie (Tabl. II, 7). 2. Fragment miseczki (?) półkulistej. Domieszka drobnioziarnistego tłucznia. Barwa żółtawa. Powierzchnia wygładzana.

Grób 51 (popielnicowy)

Na głębokości 25—43 cm odkryto popielnicę ze zniszczoną górną krawędzią, wewnątrz której znajdowały się przepalone kości. 1. Popielnica wazowata z niewyodrębnioną szyjką i ostrym załomem brzuśca. Domieszka ceramiczna i piasku. Barwa brunatno-żółtawa. Powierzchnia wygładzana, zdobiona powyżej załomu dwoma dookołnymi liniami, zaś pod liniami grupami kresek pionowych, ukośnych i pasmami jodełkowatymi przedzielonymi czterema parami stożkowatych guzków ze skrzyżowanymi nad nimi ukośnymi kreskami. Wysokość zachowana 19 cm, średnica dna 9 cm (Tabl. III, 1).

Grób 52 (popielnicowy)

Na głębokości 25—35 cm odkryto dolną część popielnicy, wewnątrz której i obok znajdowały się przepalone kości oraz ułamki pochodzące z tego naczynia. 1. Dolna część popielnicy jajowatej. Domieszka tłucznia różnych rozmiarów i ceramiczna. Barwa ceglasto-żółtawa. Powierzchnia przy dnie wygładzana, na brzuscu chropowata. Wysokość zachowana 6,2 cm, średnica dna 9,5 cm (Tabl. III, 11).

TABL. II, Krzemienica pow. Mielec, stan. 1. Wyposażenie grobów. Grób 38 (1). Grób 39 (11). Grób 40 (5). Grób 41 (12) Grób 42 (6). Grób 44 (8). Grób 45 (10). Grób 46 (2, 9). Grób 47 (3—4). Grób 50 (7).

Grób 53 (popielnicowy)

Na głębokości 30—40 cm znajdowała się zgnieciona popielnica z przepalonymi kośćmi ułożonymi w porządku anatomicznym. Na kości z czaszki znajdował się skręt z drutu brązowego. 1. Popielnica wazowata z uszkodzoną częścią górną. Domieszka drobnego tłucznia. Barwa czarno-brązowa. Powierzchnia wygładzana. Brzusiec nad załomem zdobiony jest poziomymi liniami, między którymi znajdują się grupy kresek ułożonych w zygzaki i ukośnie oraz niesymetrycznie odciski dołeczki. Wysokość zachowana 19,5 cm, średnica dna 11 cm (Tabl. III, 3). 2. Skręt z okrągłego drutu brązowego z zachodzącymi na siebie końcami. Średnica 1,6 cm (Tabl. III, 4).

Grób 54 (popielnicowy)

Na głębokości 30—48 cm odkryto zgniecioną popielnicę z przepalonymi kośćmi, wśród których znaleziono skręt z drutu brązowego. 1. Popielnica wazowata zachowana fragmentarycznie. Domieszka tłucznia i ceramiczna. Barwa szaro-brązowa. Powierzchnia szyjki i przy dnie wygładzana, na brzuscu chropowata. U nasady szyjki znajduje się niestarannie wykonana dookólna bruzda. Wysokość zachowana 19 cm, średnica dna 10,5 cm (Tabl. III, 7). 2. Skręt z okrągłego drutu brązowego ze stykającymi się końcami, z których jeden jest ułamany. Średnica 1,7 cm (Tabl. III, 5).

Grób 55 (popielnicowy)

Na głębokości 25—45 cm odkryto zgniecioną popielnicę z przepalonymi kośćmi i guzikiem brązowym wewnątrz, obok której na głębokości 40 cm znajdował się czepak. 1. Fragmenty popielnicy wazowatej. Domieszka średnioziarnistego tłucznia. Barwa zewnątrz czarna, wewnątrz ceglata. Powierzchnia nad załomem wygładzana, brzusiec chropowaty. Wypał słaby. 2. Czepak półkulisty z utraconym uchem i zniszczoną częścią denną. Domieszka drobnego tłucznia. Barwa brązowa. Powierzchnia wygładzana. Wysokość zachowana 3,3 cm, średnica otworu 8,5 cm (Tabl. III, 2). 3. Brązowy guzik. Na wewnętrznej stronie główki i uszku znajdują się ślady formy odlewniczej. Wysokość 1,1 cm, średnica główki 1,4 cm (Tabl. III, 6).

Grób 56 (popielnicowy)

Na głębokości 35—67 cm odkryto naczynie przykrywające popielnicę z przepalonymi kośćmi. 1. Popielnica wazowata z niewyodrębnioną szyjką i łagodnym załomem brzuśca, zachowana we fragmentach. Domieszka drobnociarnistego tłucznia. Barwa szara w brunatne i czarne plamy. Powierzchnia powyżej załomu wygładzana, na brzuscu chropowata. Na granicy szyjki i brzuśca znajduje się dookólna bruzda, zaś pod nią grupy ukośnie ułożonych kresek. Wysokość około 30 cm, średnica otworu 15 cm, dna 10,5 cm (Tabl. III, 9). 2. Dolna część naczynia wazowatego. Domieszka dużej ilości drobnego tłucznia. Barwa czarna z żółtawymi plamami. Powierzchnia przy dnie wygładzana na brzuscu chropowata. Wysokość zachowana 10 cm, średnica dna 12 cm (Tabl. III, 10).

Grób 57 (popielnicowy)

Na głębokości 35—66 cm odkryto naczynie przykrywające popielnicę z przepalonymi kośćmi. 1. Popielnica wazowata zachowana fragmentarycznie. Domieszka dużej ilości drobnego tłucznia. Barwa brunatno-szara z jaśniejszymi plamami. Powierzchnia wygładzana. Wysokość zachowana 21 cm, średnica dna 9,3 cm (Tabl. III, 12). 2. Dolna część naczynia wazowatego. Domieszka drobnociarnistego tłucznia i ceramiczna. Powierzchnia brzuśca chropowata. Wysokość zachowana 10,5 cm, średnica dna 10,5 cm (Tabl. III, 8).

Grób 58 (popielnicowy)

Na głębokości 40—55 cm odkryto odwrócony do góry dnem czepak przykrywający popielnicę z przepalonymi kośćmi (prawdopodobnie dziecka). 1. Popielnica wazowata z wyodrębnioną szyjką i ostrym załomem brzuśca. Domieszka drobnociarnistego tłucznia. Barwa brunatno-szara z żółtawymi plamami. Powierzchnia wygładzana. Górna część brzuśca jest zdobiona dwoma dookólnymi brzdami u nasady szyjki. Na załomie znajdują się cztery guzki w tym dwa większe i poziomo przekłute. Na trzech z nich występują nakłucia, zaś między guzkami grupy ukośnych kresek. Wysokość 13,7 cm, średnica

otworu 9,4 cm, dna 7,2 cm (Tabl. IV, 1). 2. Czepak z wyodrębnioną szyjką i taśmowatym uchem (utracone), zachowany fragmentarycznie. Domieszka drobnego tłucznia. Barwa brązowo-szara. Powierzchnia wygładzana. Wysokość zachowana 7,2 cm, średnica otworu 11,5 cm (Tabl. IV, 2).

Grób 59 (popielnicowy)

Na głębokości 25—60 cm odkryto popielnicę z przepalonymi kośćmi. 1. Popielnica jajowata. Domieszka średnioziarnistego tłucznia i ceramiczna. Barwa szaro-brązowa. Powierzchnia poniżej otworu i przy dnie wygładzana, na brzuscu chropowata. Pod górną krawędzią tego naczynia znajduje się rząd dziurek, zaś na granicy powierzchni wygładzanej i chropowatej w części górnej listewka karbowana. Na brzuscu przyklejono nieregularnie guzy. Wysokość 30 cm, średnica otworu 20,5 cm, dna 12,5 cm (Tabl. IV, 8).

Grób 60 (popielnicowy)

Na głębokości 35—63 cm odkryto popielnicę z przepalonymi kośćmi, na których znajdował się czepak zwrócony dnem do góry. 1. Popielnica wazowata z niewyodrębnioną szyjką i ostrym załomem brzuśca. Domieszka naturalna. Barwa jasno-brunatna. Powierzchnia wygładzana. Wysokość 26,5 cm, średnica otworu 20 cm, dna 9,5 cm (Tabl. IV, 7). 2. Czepak z wyodrębnioną szyjką, taśmowatym uchem (utraconym) i lekko wklęsłym dnem. Domieszka bardzo drobnego tłucznia. Barwa jasno-brunatna. Powierzchnia wygładzana. Wysokość 4 cm, średnica otworu 10,5 cm dna około 3 cm (Tabl. IV, 6).

Grób 61 (popielnicowy)

Na głębokości 35—52 cm odkryto uszkodzoną popielnicę z przepalonymi kośćmi, na których znajdowała się miseczka ułożona do góry dnem. 1. Popielnica jajowata ze zniszczoną częścią górną. Domieszka drobnociarnistego tłucznia. Barwa brunatno-żółtawa. Powierzchnia wygładzana, zdobiona dwoma równoległymi brzdami, między którymi znajduje się linia zygzakowata. Wysokość zachowana 13 cm, średnica dna 8 cm (Tabl. IV, 3). 2. Miseczka półkulista z wklęsłym dnem, asymetryczna. Domieszka naturalna. Barwa brązowa. Powierzchnia wygładzana. Wysokość 3,5 cm, średnica otworu 5,6 cm, dna 2 cm (Tabl. IV, 4).

Grób 62 (popielnicowy)

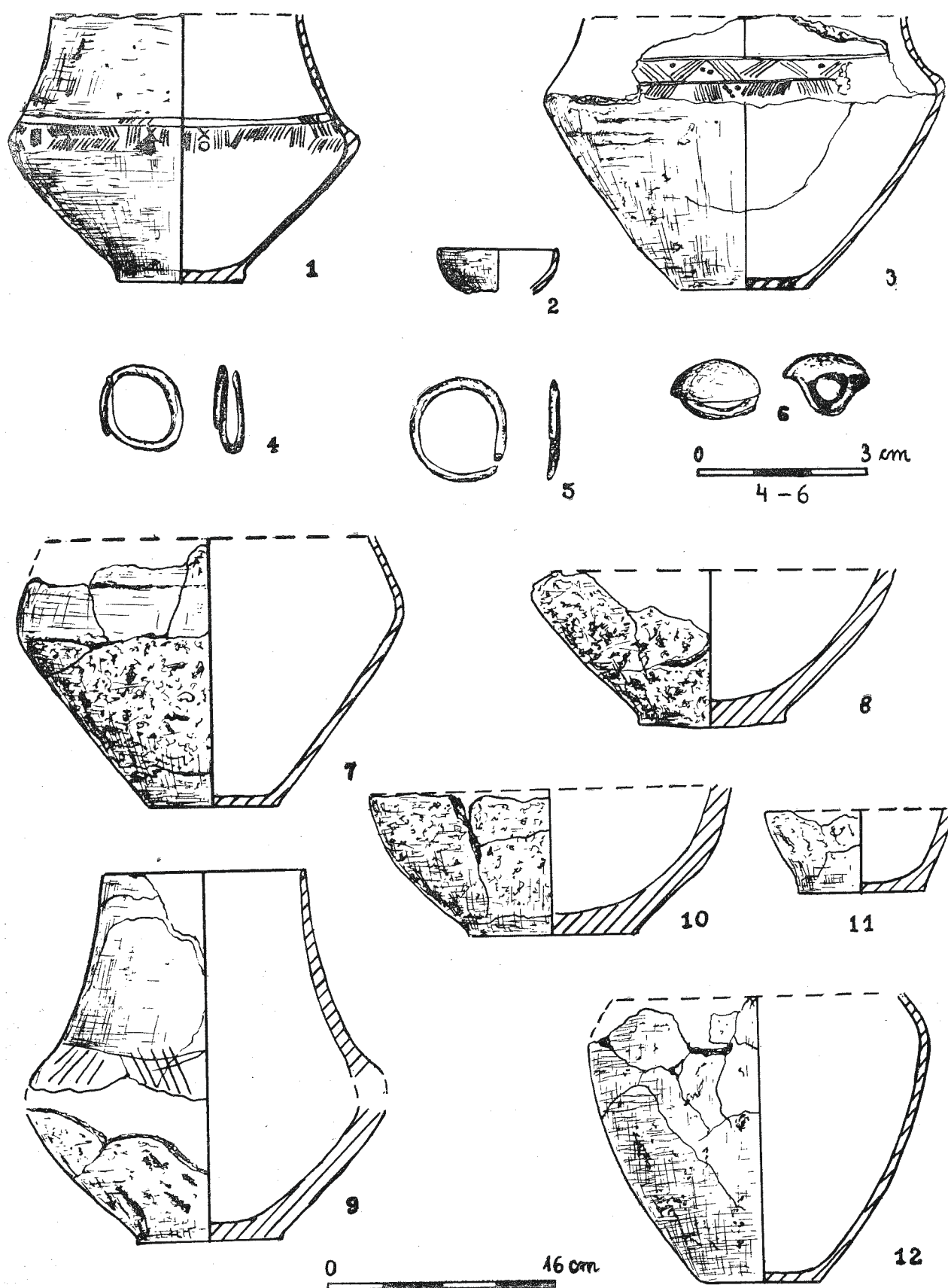
Na głębokości 30—56 cm odkryto popielnicę z przepalonymi kośćmi. 1. Popielnica jajowata z wgłębieniem w brzegu. Domieszka drobnociarnistego tłucznia i ceramiczna. Barwa zewnątrz szaro-brązowa, wewnątrz brązowo-żółta. Powierzchnia wygładzana. Wypał słaby. Wysokość 22 cm, średnica otworu 19 cm, dna 9,5 cm (Tabl. IV, 5).

Grób 63 (popielnicowy)

Na głębokości 35—60 cm odkryto zgniecioną popielnicę z przepalonymi kośćmi oraz ułamki czterech naczyń. 1. Popielnica jajowata z wgłębieniem w brzegu, zachowana we fragmentach. Domieszka średnioziarnistego tłucznia. Barwa ceglato-żółtawa. Powierzchnia chropowata. Wysokość 21,5 cm, średnica otworu 21 cm, dna 8,8 cm (Tabl. IV, 9). 2. Fragment szyjki naczynia. Domieszka drobnego tłucznia. Barwa żółtawo-szawa. Powierzchnia wygładzana, zdobiona pod krawędzią rzędem dołków paznokciowych, między którymi znajdują się otworki. 3. Fragment brzuśca naczynia. Domieszka drobnego tłucznia. Barwa zewnątrz ceglato-żółtawa, wewnątrz żółtawo-szara. Powierzchnia chropowata, zdobiona trzema rzędami dołków paznokciowych. 4. Fragment naczynia z ostrym załomem brzuśca. Domieszka drobnego tłucznia. Barwa ceglato-żółtawa. Powierzchnia nad załomem wygładzana, zdobiona grupami ukośnych kresek, pod załomem chropowata. 5. Fragment brzuśca naczynia. Domieszka średnioziarnistego tłucznia. Barwa ceglato-żółtawa. Powierzchnia chropowata. Na załomie zachował się stożkowaty guzek.

Grób 64 (popielnicowy)

Na głębokości 30—55 cm odkryto popielnicę z uszkodzonym brzegiem, w której znajdowały się przepalone kości. 1. Popielnica wazowata z wyodrębnioną szyjką i łagodnym

TABL. III. Krzemienica pow. Mielec, stan. 1. Wyposażenie grobów. Grób 51 (1). Grób 52 (11). Grób 53 (3—4). Grób 54 (5, 7). Grób 55 (2, 6). Grób 56 (9—10). Grób 57 (8, 12).

załomem brzuśca. Domieszka ceramiczna. Barwa szara w żółte plamy. Powierzchnia wygładzana. Wypał słaby. Wysokość 21,5 cm, średnica otworu 17 cm, dna 9 cm (Tabl. V, 5).

Grób 65 (nieokreślony)

Na głębokości 30—38 cm odkryto resztki grobu ciałopalnego w postaci niewielkiej ilości przepalonych kości i kilku skorup. 1. Drobne fragmenty naczyń wazowatego. Domieszka drobnego tłucznia i ceramiczna. Barwa zewnątrz czarna, wewnątrz brunatna. Powierzchnia wygładzana. 2. Fragment brzegu miseczki (?). Domieszka piasku. Barwa brązowa. Powierzchnia wygładzana.

Grób 66 (nieokreślony)

Na głębokości 30—45 cm odkryto drobne fragmenty kilku naczyń i rozsypane przepalone kości. 1. Fragment przydenny naczyń wazowatego (?). Domieszka średnioziarnistego tłucznia. Barwa żółtawo-szara zewnątrz, czarna wewnątrz. Powierzchnia chropowata. 2. Fragment przydenny naczyń wazowatego (?). Domieszka dużej ilości drobnego tłucznia. Barwa szaro-brązowa. Powierzchnia wygładzana. 3. Fragment miski półkulistej z wgłębionym dnem. Domieszka tłucznia i ceramiczna. Barwa czarno-żółtawa. Powierzchnia wygładzana. Wysokość zachowana 2 cm, średnica dna 5 cm.

Grób 67 (popielnicowy)

Na głębokości 35—48 cm odkryto zgniecioną popielnicę z przepalonymi kośćmi, obok której na głębokości 40 cm znajdowała się miseczka. 1. Popielnica wazowata zachowana fragmentarycznie. Domieszka dużej ilości gruboziarnistego tłucznia. Barwa zewnątrz brunatno-żółtawa przechodząca w czarną, wewnątrz brunatna. Powierzchnia przy dnie nieco wygładzana, na brzuścu chropowata. Słaby wypał. Wysokość zachowana 11 cm, średnica dna 9 cm (Tabl. V, 4). 2. Miseczka półkulista. Domieszka drobnego tłucznia. Barwa żółtawo-brązowa. Powierzchnia niestaranie wygładzana. Wysokość 3 cm, średnica otworu 7,8 cm (Tabl. V, 3).

Grób 68 (popielnicowy)

Na głębokości 15 cm odkryto prostokątny kamień ułożony ukośnie, pod którym na głębokości 29—37 cm znajdowała się popielnica z przepalonymi kośćmi oraz brązowym paciorkiem wewnątrz. 1. Popielnica wazowata z wyodrębnioną szyjką i łagodnym załomem brzuśca oraz wgłębieniem w brzegu. Domieszka średnioziarnistego tłucznia. Barwa brązowa. Powierzchnia szyjki i załomu brzuśca wygładzana, na brzuścu ukośnie obmazywana. U nasady szyjki biegnie dookoła linia ryta, a poniżej na załomie brzuśca grupy ukośnych kresek i rozkowane guzki. Wysokość 23 cm, średnica otworu 19 cm, dna 9 cm (Tabl. V, 1). 2. Paciorek rurkowy z blaszki brzowej. Długość 0,6 cm, średnica 0,4 cm (Tabl. V, 2).

Grób 69 (popielnicowy)

Na głębokości 25—58 cm odkryto popielnicę, wewnątrz której przepalone kości przykryte były dolną częścią innego naczynia. 1. Popielnica jajowata. Domieszka średnioziarnistego tłucznia. Barwa brązowa. Powierzchnia pod górną krawędzią i przy dnie wygładzana, na brzuścu obmazywana ukośnie. Poniżej krawędzi znajduje się rząd dziurek, pod nimi zaś listewka karbowana. Wysokość 28,5 cm, średnica otworu 20,2 cm, dna 9 cm (Tabl. V, 9). 2. Naczynie wazowate zachowane fragmentarycznie. Domieszka średnioziarnistego tłucznia. Barwa brązowa. Powierzchnia niestaranie wygładzana. Wysokość 7,2 cm, średnica dna 8,5 cm.

Grób 70 (popielnicowy)

Na głębokości 40 cm odkryto czworoboczny kamień ułożony ukośnie, pod którym na głębokości 51—80 cm znajdowała się popielnica, zaś na poziomie jej otworu czerpak. Popielnica jajowata z wgłębieniem w brzegu. Domieszka średnioziarnistego tłucznia. Barwa brązowa. Powierzchnia wygładzana, zdobiona pod krawędzią sześcioma stożkowatymi guzkami. Wysokość 30 cm, średnica otworu 23,5 cm, dna 10 cm (Tabl. V, 7). 2. Czerpak półkulisty z taśmowatym uchem (utrącone) i wgłębionym dnem. Domieszka gruboziarnistego tłucznia. Barwa jasnobrunatna. Powierzchnia wygładzana. Wysokość 4 cm, średnica otworu 9 cm, dna 1,6 cm, (Tabl. V, 8).

Grób 71 (popielnicowy)

Na głębokości 44 cm odkryto podłużny kamień ułożony ukośnie, a pod nim na głębokości 56—74 cm znajdowała się popękana popielnica z przepalonymi kośćmi. 1. Popielnica jajowata. Domieszka ceramiczna i drobnego tłucznia. Barwa żółtawo-ceglasta. Powierzchnia wygładzana, zdobiona pod krawędzią stożkowatymi guzkami (zachowało się 2). Wysokość 21 cm, średnica otworu 19 cm, dna 8,5 cm (Tabl. V, 6).

Grób 72 (popielnicowy)

Na głębokości 53—76 cm odkryto popękana popielnicę z przepalonymi kośćmi. 1. Popielnica w typie jajowatym z mocno zwężającą się szyjką i wygiętym na zewnątrz brzegiem. Domieszka ceramiczna. Barwa zewnątrz czarna na brzuścu, przechodząca w żółto-brunatną na pozostałej części naczynia, wewnątrz szaro-brązowa. Powierzchnia wygładzana. Wysokość 27 cm, średnica otworu 17 cm, dna 11 cm (Tabl. VI, 10).

Grób 73 (popielnicowy)

Na głębokości 48—79 cm odkryto dobrze zachowaną popielnicę z przepalonymi kośćmi. 1. Popielnica jajowata. Domieszka dużej ilości tłucznia różnych rozmiarów. Barwa szaro-żółtawa. Powierzchnia poniżej otworu i przy dnie wygładzana, na brzuścu obmazywana. Pod krawędzią brzegu znajduje się rząd dziurek, pod nimi zaś cztery pojedyncze guzy z wgłębieniami, natomiast na brzuścu mniejsze guzy rozmieszczone nieregularnie. Wysokość 30,5 cm, średnica otworu 22 cm, dna 11 cm (Tabl. VI, 9).

Grób 74 (popielnicowy)

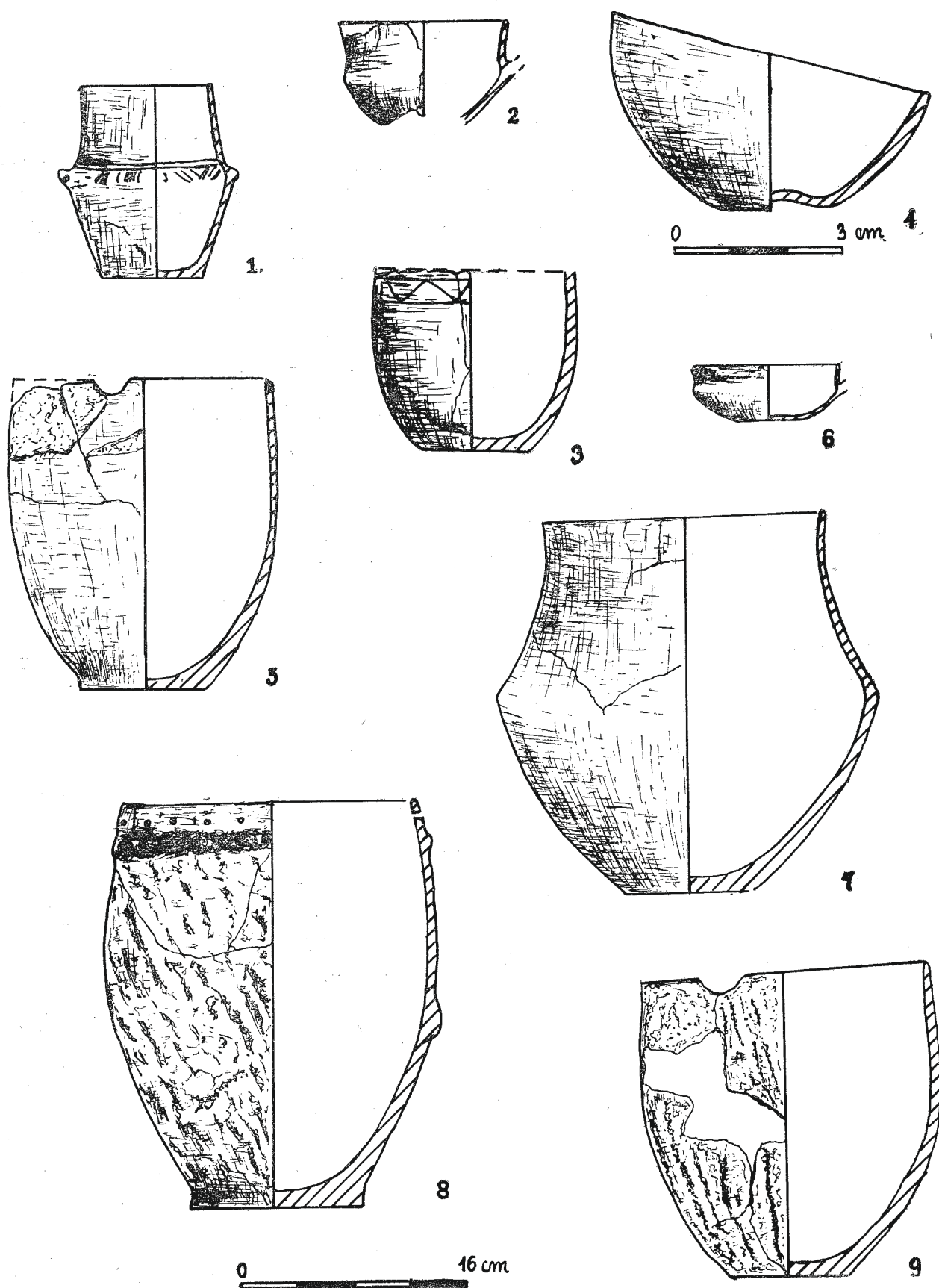
Na głębokości 29—62 cm odkryto popielnicę z przepalonymi kośćmi. 1. Popielnica jajowata. Domieszka średnioziarnistego tłucznia. Barwa brązowo-żółtawa. Powierzchnia chropowata. Poniżej otworu znajduje się rząd dziurek, zaś pod nimi listwa karbowana. Wysokość 30 cm, średnica otworu 23,5 cm, dna 10 cm (Tabl. VI, 8).

Grób 75 (popielnicowy)

Na głębokości 50—72 cm odkryto popielnicę z przepalonymi kośćmi, wewnątrz której nieco poniżej otworu złożony był czerpak, zaś obok jeszcze dwa czerpaki na głębokości 72 cm. Niewielka ilość kości i mleczne zęby znalezione w popielnicy sugerują, że był to grób dziecka. 1. Popielnica wazowata z wyodrębnioną szyjką i łagodnym załomem brzuśca, lekko uszkodzona. Domieszka drobnego tłucznia. Barwa jasnobrunatna. Powierzchnia wygładzana. Wypał słaby. Wysokość 11,8 cm, średnica otworu 13,3 cm, dna 7 cm (Tabl. VI, 1). 2. Czerpak półkulisty z taśmowatym uchem (utrącone). Domieszka drobnoziarnistego tłucznia. Barwa jasnobrunatna. Powierzchnia wygładzana. Wysokość 2,9 cm, średnica otworu 5,8 cm (Tabl. VI, 3). 3. Czerpak półkulisty z nieco wgłębionym dnem i taśmowatym uchem, asymetryczny. Domieszka niewielkiej ilości drobnego tłucznia. Barwa żółtawo-szara. Powierzchnia wygładzana. Wysokość 4,3 cm, średnica otworu 10 cm, dna około 2 cm (Tabl. VI, 4). 4. Czerpak półkulisty z wklęsłym dnem i taśmowatym uchem. Domieszka małej ilości drobnoziarnistego tłucznia. Barwa zewnątrz czarna, wewnątrz żółtawo-czarna. Powierzchnia wygładzana. Wysokość 3,8 cm, średnica otworu 8,5 cm, dna 3 cm (Tabl. VI, 2).

Grób 76 (popielnicowy)

Na głębokości 63—90 cm odkryto popękana popielnicę z przepalonymi kośćmi i szpilą brązową wewnątrz. Zewnątrz nieco poniżej otworu popielnicy na głębokości 68 cm złożona była miseczka i czerpak. 1. Popielnica wazowata z wyodrębnioną szyjką, łagodnym załomem brzuśca i wgłębieniem w brzegu. Domieszka średnioziarnistego tłucznia. Barwa zewnątrz czarna, wewnątrz brunatno-żółtawa. Powierzchnia powyżej załomu i przy dnie wygładzana, brzusiec chropowaty. Naczynie to zdobione jest motywem pseudosnurowym składającym się z dookólnej linii u nasady szyjki i grup ukośnych kresek na załomie. Wysokość 28,5 cm, średnica otworu 20 cm, dna 11 cm (Tabl. VI, 13). 2. Czerpak półkulisty z płaskim dnem i taśmowatym uchem. Domieszka naturalna. Barwa szaro-żółtawa przechodząca wewnątrz naczynia w czarną w partii dennej.

TABL. IV. Krzemienica pow. Mielec, stan. 1. Wyposażenie grobów. Grób 58 (1—2). Grób 59 (8). Grób 60 (6—7). Grób 61. (3—4). Grób 62 (5). Grób 63 (9).

Powierzchnia wygładzana. Wysokość 4,5 cm, średnica otworu 10,4 cm, dna 4 cm (Tabl. VI, 12). 3. Szpila brązowa z główką rozklepaną i zwiniętą w uszko. Długość 8,7 cm (Tabl. VI, 11).

Grób 77 (popielnicowy)

Na głębokości 56—70 cm odkryto silnie popękaną popielnicę z przepalonymi kośćmi, wśród których znajdował się ułożony do góry dnem czerpak oraz brązowy paciorek i fragment skręta brązowego. 1. Popielnica wazowata zachowana w drobnych fragmentach. Domieszka dużej ilości tłucznia. Barwa brunatna. Powierzchnia wygładzana. Wypał słaby. 2. Czerpak półkulisty z nieco wgłębionym dnem i taśmowatym uchem. Domieszka drobnego tłucznia. Powierzchnia wygładzana. Wysokość 2,5 cm, średnica otworu 6 cm, dna 2,7 cm (Tabl. VI, 5). 3. Paciorek rurkowany z brązowej taśmy nawiniętej na siebie półtora raza, zachowany fragmentarycznie. Długość 0,8 cm, średnica 0,6 cm (Tabl. VI, 6). 4. Fragment skręta z drutu brązowego (zachowana połowa obwodu). Średnica około 1,2 cm (Tabl. VI, 7).

Grób 78 (popielnicowy)

Na głębokości 49—78 cm odkryto silnie popękaną popielnicę z przepalonymi kośćmi, wśród których znajdowało się rozbite małe naczynie (miseczka?) oraz brązowy paciorek. 1. Popielnica wazowata z niewyodrębnioną szyjką i łagodnym załomem brzuśca. Domieszka dużej ilości średnioziarnistego tłucznia i ceramiczna. Barwa zewnątrz czarno-szara, wewnątrz brunatna. Powierzchnia powyżej załomu i przy dnie wygładzana, na brzuścu chropowata. Wypał słaby. Wysokość 30,5 cm, średnica otworu 20 cm, dna 11 cm (Tabl. VII, 5). 2. Miseczka (?) półkulista zachowana fragmentarycznie. Domieszka bardzo drobnego tłucznia. Barwa zewnątrz jasno-brunatna, wewnątrz szaro-żółtawa. Powierzchnia wygładzana. Wysokość zachowana 4 cm, średnica otworu 10 cm (Tabl. VII, 6). 3. Paciorek salta leone o siedmiu zwojach z taśmy brązowej. Długość 3,2 cm, średnica 0,7 cm (Tabl. VII, 7).

Grób 79 (popielnicowy)

Na głębokości 39—55 cm odkryto popękaną popielnicę z przepalonymi kośćmi. 1. Popielnica wazowata z niewyodrębnioną szyjką i łagodnym załomem brzuśca. Domieszka dużej ilości gruboziarnistego tłucznia. Barwa zewnątrz czarna w żółtawe plamy, wewnątrz brunatno-żółtawa. Powierzchnia szyjki i załomu wygładzana, na brzuścu chropowata. Wypał słaby. Wysokość 20 cm, średnica otworu 14 cm, dna 8,5 cm (Tabl. VII, 1).

Grób 80 (popielnicowy)

Na głębokości 33—59 cm odkryto uszkodzoną popielnicę z przepalonymi kośćmi oraz fragmentem czerpaka i brązową zawieszka wewnątrz. Obok popielnicy na głębokości 35 cm znajdował się czerpak. 1. Popielnica wazowata z niewyodrębnioną szyjką i łagodnym załomem brzuśca. Domieszka drobnego tłucznia. Barwa zewnątrz czarna, wewnątrz jasno-brunatna. Powierzchnia wygładzana, zdobiona motywem pseudosnurowym składającym się z dwóch równoległych linii, między którymi znajduje się zygzak oraz grupami ukośnych kresek pod nimi i grupami stożkowatych guzków na załomie (zachowało się 2 grupy po dwa i trzy guzki). Wysokość 27 cm, średnica otworu 25 cm, dna 10 cm (Tabl. VII, 12). 2. Czerpak półkulisty z taśmowatym uchem, zachowany fragmentarycznie. Domieszka dużej ilości drobnego tłucznia. Barwa brązowo-szara. Powierzchnia wygładzana. Wysokość 3,4 cm, średnica otworu około 8,5 cm (Tabl. VII, 15). 3. Fragment czerpaka z płaskim dnem i taśmowatym uchem. Domieszka drobnego tłucznia i ceramiczna. Barwa zewnątrz brązowa, wewnątrz szaro-brązowa. Powierzchnia wygładzana. Wysokość zachowana 2,4 cm, średnica dna 4,3 cm (Tabl. VII, 9). 4. Zawieszka pojedynczo tarczowata z okrągłego drutu brązowego, którego jeden koniec zwinięty jest ślimacznikowo w tarczkę, zaś drugi uformowany w uszko. Wysokość 2,2 cm, średnica tarczki 1,4 cm (Tabl. VII, 8).

Grób 81 (popielnicowy)

Na głębokości 27—35 cm odkryto rozbitą popielnicę i rozsypane przepalone kości. 1. Popielnica wazowata, zachowana fragmentarycznie. Domieszka średnioziarnistego tłucznia. Bar-

wa szaro-brązowa z ceglastymi plamami. Powierzchnia wygładzana. Wypał bardzo słaby. Średnica otworu około 25 cm (Tabl. VII, 2).

Grób 82 (popielnicowy)

Na głębokości 24—32 cm odkryto ułamki zgniecionej popielnicy przemieszane z przepalonymi kośćmi, wśród których znaleziono fragment naczynia. 1. Popielnica wazowata z wyodrębnioną szyjką i ostrym załomem brzuśca. Domieszka średnioziarnistego tłucznia. Barwa zewnątrz czarno-szara, wewnątrz jasno-brunatna. Powierzchnia szyjki z załomem i przy dnie wygładzana, na brzuścu chropowata, zdobiona guzkiem u nasady szyjki. Wysokość 21,5 cm, średnica otworu 16 cm, dna 9,5 cm (Tabl. VII, 14). 2. Fragment naczynia wazowatego. Domieszka naturalna. Barwa czarna w żółtawe plamy zewnątrz, czarno-brunatna wewnątrz. Powierzchnia wygładzana, zdobiona u nasady szyjki linią, pod którą znajdują się grupy ukośnych kresek. Wysokość zachowana 7 cm, średnica otworu 16,5 cm (Tabl. VII, 13).

Grób 83 (popielnicowy)

Na głębokości 42—55 cm odkryto zgniecioną popielnicę z przepalonymi kośćmi, obok której znajdował się kubek. 1. Dolna część popielnicy wazowatej. Domieszka dużej ilości średnioziarnistego tłucznia. Barwa zewnątrz czarno-brunatna, wewnątrz brunatno-szara. Powierzchnia wygładzana. Wysokość zachowana 9,5 cm, średnica dna 10 cm (Tabl. VII, 4). 2. Kubek półkulisty z płaskim dnem i taśmowatym uchem (utracone), asymetryczny. Domieszka drobnego tłucznia. Barwa ceglasto-żółtawa. Powierzchnia wygładzana. Wysokość 4 cm, średnica otworu 7,2 cm, dna 3 cm (Tabl. VII, 3).

Grób 84 (popielnicowy)

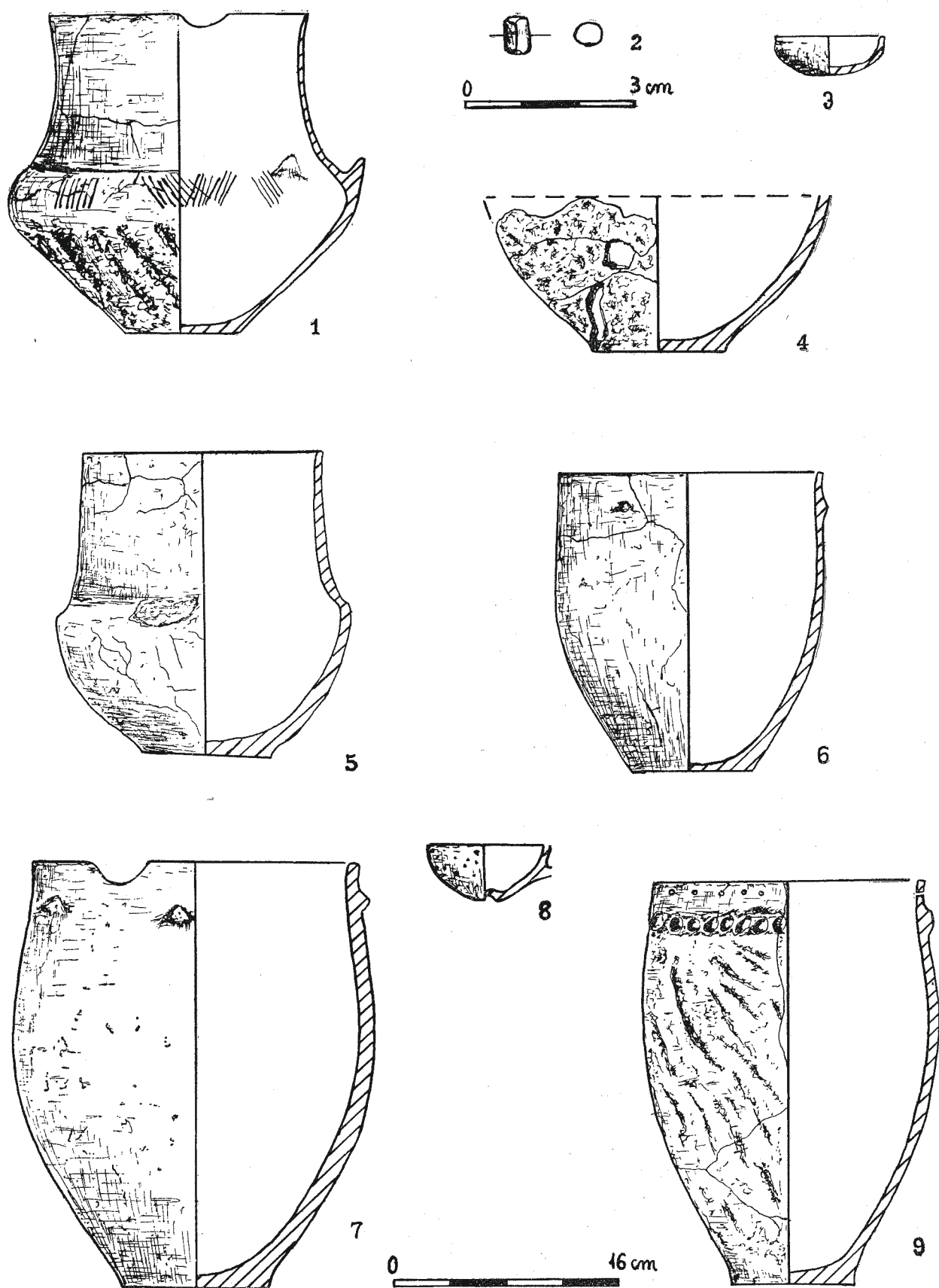
Na głębokości 50—71 cm odkryto słabo zachowaną popielnicę z przepalonymi kośćmi i czerpakiem wewnątrz. 1. Popielnica wazowata z niewyodrębnioną szyjką i ostrym załomem brzuśca. Domieszka dużej ilości piasku. Barwa zewnątrz czarna, wewnątrz brunatna. Powierzchnia wygładzana, zdobiona dookoła linią u nasady szyjki i grupami ukośnych kresek pod nią. Naczynie było tak słabo wypalone, że dolna jego część sprawiała wrażenie tylko wysuszonej masy ceramicznej. Wysokość zachowana 17 cm, średnica otworu około 24 cm (Tabl. VII, 11). 2. Czerpak półkulisty z taśmowatym uchem, asymetryczny. Domieszka naturalna. Barwa żółtawo-szara. Powierzchnia wygładzana. Wysokość 4,5 cm, średnica otworu 8,5 cm (Tabl. VII, 10).

Grób 85 (popielnicowy)

Na głębokości 35—48 cm odkryto silnie popękaną popielnicę z przepalonymi kośćmi. 1. Drobne fragmenty popielnicy. Domieszka drobnego tłucznia. Barwa szaro-brunatna. Powierzchnia wygładzana i chropowata. Wypał słaby.

Grób 86 (popielnicowy)

Na głębokości 34—75 cm odkryto zgniecioną popielnicę z przepalonymi kośćmi. Wśród ułamków popielnicy znaleziono niewielkie fragmenty kilku naczyń. 1. Popielnica wazowata z wyodrębnioną szyjką i ostrym załomem brzuśca. Domieszka średnioziarnistego tłucznia. Barwa zewnątrz czarna, wewnątrz szaro-brązowa. Powierzchnia szyjki, górnej części załomu brzuśca i przy dnie starannie wygładzona, na brzuścu mniej starannie. Wypał słaby. Wysokość zachowana 35,5 cm, średnica dna 13 cm (Tabl. VIII, 8). 2. Dolna część garnka jajowatego. Domieszka średnioziarnistego tłucznia. Barwa jasno-brunatna. Powierzchnia wygładzana. Wysokość zachowana 4,5 cm, średnica dna 7,7 cm (Tabl. VIII, 6). 3. Fragment misy ze zgrubieniem na brzegu. Domieszka bardzo drobnego tłucznia. Barwa szaro-brunatna. Powierzchnia wygładzana. Wysokość zachowana 3,5 cm, średnica otworu około 26 cm (Tabl. VIII, 7). 4. Naczynie wazowate zachowane w drobnych fragmentach. Domieszka średnioziarnistego tłucznia. Barwa brunatno-żółtawa. Powierzchnia wygładzana, ornamentowana poziomą linią u nasady szyjki i grupami ukośnych kresek poniżej oraz guzkami na załomie. 5. Fragment miseczki (?) półkulistej. Domieszka średnioziarnistego tłucznia. Powierzchnia wygładzana. Barwa szaro-brązowa. Średnica otworu około 7 cm.

TABL. V. Krzemienica pow. Mielec, stan. 1. Wyposażenie grobów. Grób 64 (5). Grób 67 (3—4). Grób 68 (1—2). Grób 69 (9). Grób 70 (7—8). Grób 71 (6).

Grób 87 (popielnicowy)

Na głębokości 28—40 cm odkryto silnie popękaną popielnicę z przepalonymi kośćmi. 1. Popielnica wazowata z wgłębieniem w brzegu, zachowana fragmentarycznie. Domieszka dużej ilości średnioziarnistego tłucznia. Barwa zewnątrz czarno-szara w żółtawe plamy, wewnątrz brązowo-szara. Powierzchnia szyjki wygładzana, brzuśca chropowata. Wypał bardzo słaby. (Szyjka wraz z górną częścią brzuśca opisywanego naczynia zachowała się w drobnych fragmentach i z tego powodu podano tylko jej opis). Wysokość zachowana 11,5 cm, średnica dna 10,5 cm (Tabl. VIII, 10).

Grób 88 (popielnicowy)

Na głębokości 27—58 cm odkryto zgniecioną popielnicę z przepalonymi kośćmi. 1. Popielnica wazowata z niewyodrębnioną szyjką i łagodnym załomem brzuśca. Domieszka drobnoziarnistego tłucznia. Barwa szara w żółtawe plamy. Powierzchnia wygładzana. Załom brzuśca zdobiony był czterema listewkami, z których zachowały się dwie. Wysokość zachowana 25,8 cm, średnica dna 11,5 cm (Tabl. VIII, 9).

Grób 89 (popielnicowy)

Na głębokości 28—35 cm odkryto zgniecioną popielnicę z przepalonymi kośćmi. 1. Dolna część popielnicy wazowatej. Domieszka różnoziarnistego tłucznia i ceramiczna. Barwa zewnątrz szaro-żółtawa, wewnątrz brązowo-szara. Powierzchnia starannie wygładzona, wewnątrz wystają ziarna domieszki. Wypał słaby. Wysokość zachowana 6,8 cm, średnica dna 11 cm (Tabl. VIII, 5).

Grób 90 (popielnicowy)

Na głębokości 35—50 cm odkryto popękaną popielnicę z przepalonymi kośćmi oraz fragmenty dwu przystawek. 1. Popielnica wazowata z niewyodrębnioną szyjką i ostrym załomem brzuśca. Domieszka drobnoziarnistego tłucznia. Barwa zewnątrz ceglata, wewnątrz ceglato-szara. Powierzchnia wygładzana, złuszczone z powodu słabego wypału. Na załomie zachował się jeden stożkowaty guzek. Wysokość zachowana 13 cm, średnica dna 8,5 cm (Tabl. VIII, 4). 2. Taśmowate ucho czerpaka. Domieszka drobnoziarnistego tłucznia. Barwa żółtawo-szara. Powierzchnia wygładzana. Zdobione jest ukośnymi nacięciami. 3. Mały fragment miseczki (?) półkulistej. Domieszka naturalna. Barwa brązowa. Powierzchnia wygładzana.

Grób 91 (popielnicowy)

Na głębokości 38—76 cm odkryto popękaną popielnicę z przepalonymi kośćmi i szpilą brązową wewnątrz. Obok popielnicy, na wysokości jej załomu znajdował się czerpak. 1. Popielnica wazowata z wyodrębnioną szyjką i ostrym załomem brzuśca. Domieszka średnioziarnistego tłucznia. Barwa zewnątrz czarna w żółtawe plamy, wewnątrz brunatno-szara. Powierzchnia powyżej załomu brzuśca i przy dnie wygładzana, na brzuścu obmazywana pionowo. U nasady szyjki zachował się jeden podłużny guzek, pod którym na załomie znajdowała się grupa trzech stożkowatych guzków. Wysokość 39,5 cm, średnica otworu 31 cm, dna 11,2 cm (Tabl. VIII, 3). 2. Czerpak półkulisty z taśmowatym uchem, asymetryczny. Domieszka naturalna. Barwa zewnątrz szaro-żółtawa, wewnątrz brązowo-żółtawa. Powierzchnia wygładzana. Wysokość 3,5 cm, średnica otworu 10 cm, (Tabl. VIII, 2). 3. Szpila brązowa z główką rozklepaną i zwiniętą w uszko. Długość 7,2 cm (Tabl. VIII, 1).

Grób 92 (popielnicowy)

Na głębokości 32—56 cm odkryto zgniecioną popielnicę z przepalonymi kośćmi. Pomiędzy ułamkami popielnicy znaleziono fragmenty garnka jajowatego (?). 1. Popielnica wazowata, zachowana w drobnych fragmentach. Domieszka średnioziarnistego tłucznia. Barwa zewnątrz czarna, wewnątrz jasnobrunatna. Powierzchnia szyjki wygładzana, na brzuścu chropowata. 2. Garnek jajowaty (?) zachowany w drobnych fragmentach. Domieszka dużej ilości różnoziarnistego tłucznia. Barwa ceglata. Powierzchnia chropowata. Bardzo słaby wypał.

Grób 93 (popielnicowy)

Na głębokości 28—40 cm odkryto zgniecioną popielnicę z przepalonymi kośćmi, nakrytymi fragmentem brzuśca innego naczynia. 1. Popielnica wazowata, zachowana fragmentarycznie.

Domieszka dużej ilości średnioziarnistego tłucznia. Barwa zewnątrz czarna, wewnątrz czarno-szara. Powierzchnia wygładzana. Wypał bardzo słaby. 2. Fragment brzuśca naczynia jajowatego. Domieszka średnioziarnistego tłucznia. Barwa ceglata. Powierzchnia chropowata.

Grób 94 (popielnicowy)

Na głębokości 50—68 cm odkryto popękaną popielnicę, w której przepalone kości przykryte były dolną częścią innego naczynia. Wśród kości znajdował się czerpak, ułamki misy, fragment skręta brązowego i zawieszka brązowa. 1. Popielnica wazowata z niewyodrębnioną szyjką i ostrym załomem brzuśca, zachowana fragmentarycznie. Domieszka bardzo drobnego tłucznia. Barwa żółtawo-szara. Powierzchnia wygładzana. Wysokość zachowana 20,5 cm, średnica dna 7 cm (Tabl. IX, 1). 2. Fragment dolnej części naczynia wazowatego. Domieszka drobnoziarnistego tłucznia. Barwa zewnątrz brązowo-żółta, wewnątrz żółtawo-szara. Powierzchnia wygładzana. Wysokość zachowana 4 cm, średnica dna 6,5 cm (Tabl. IX, 3). 3. Czerpak półkulisty z taśmowatym uchem (utrącone). Domieszka piasku. Barwa zewnątrz jasnożółta, wewnątrz brunatno-szara. Wysokość 4 cm, średnica otworu 7,5 cm (Tabl. IX, 2). 4. Fragmenty górnej części misy półkulistej. Domieszka drobnoziarnistego tłucznia. Barwa brązowo-szara. Powierzchnia wygładzana. Wysokość zachowana 4,6 cm, średnica otworu około 21 cm (Tabl. IX, 4). 5. Zawieszka pojedynczo tarczowata z okrągłego drutu brązowego, którego jeden koniec jest zwinięty ślimacznikowo w tarczkę, a drugi wygięty w uszko. Długość 1,3 cm, średnica tarczki 1,1 cm (Tabl. IX, 6). 6. Fragment skręta (?) z okrągłego drutu brązowego. Długość 1,3 cm (Tabl. IX, 5).

Grób 95 (popielnicowy)

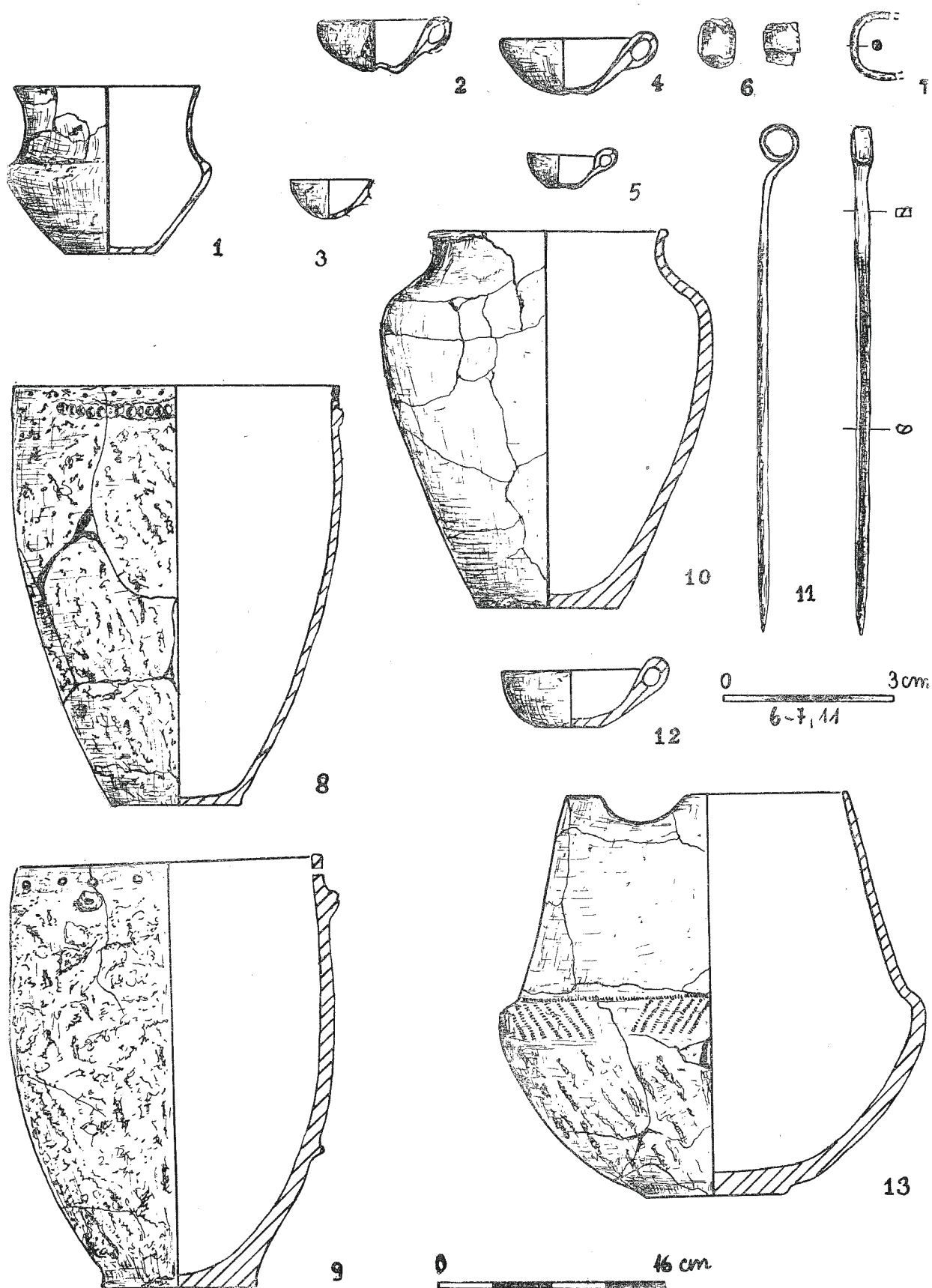
Na głębokości 70—92 cm odkryto słabo zachowaną popielnicę obok której ustawiony był czerpak. Wewnątrz popielnicy, wśród przepalonych kości znaleziono ułamki dwóch naczyń i szpilę brązową. 1. Popielnica wazowata z wyodrębnioną szyjką i łagodnym załomem brzuśca, zachowana fragmentarycznie. Domieszka średnioziarnistego tłucznia i ceramiczna. Barwa zewnątrz czarno-brązowa, wewnątrz brązowa. Powierzchnia wygładzana, zdobiona nad załomem brzuśca ukośnymi kreskami, zaś na załomie stożkowatymi guzkami (zachował się jeden). Wysokość zachowana 25 cm, średnica otworu 22 cm, dna 10,5 cm (Tabl. IX, 7). 2. Czerpak półkulisty z wklęsłym dnem i taśmowatym uchem (utrącone). Domieszka drobnoziarnistego tłucznia. Barwa brązowa. Powierzchnia wygładzana. Wysokość 3,5 cm, średnica otworu 8,5 cm, dna 2,5 cm (Tabl. IX, 9). 3. Fragmenty górnej części misy półkulistej. Domieszka drobno i średnioziarnistego tłucznia. Barwa zewnątrz szaro-brunatna, wewnątrz żółtawo-szara. Powierzchnia niestaranie wygładzana. Średnica otworu 20 cm (Tabl. IX, 8). 4. Dolna część naczynia wazowatego (?). Domieszka drobnoziarnistego tłucznia. Barwa brązowa. Powierzchnia wygładzana. Wysokość zachowana 2,7 cm, średnica dna około 9 cm. 5. Szpila brązowa z główką rozklepaną i zwiniętą w uszko. Długość 7,7 cm (Tabl. IX, 10).

Grób 96 (popielnicowy)

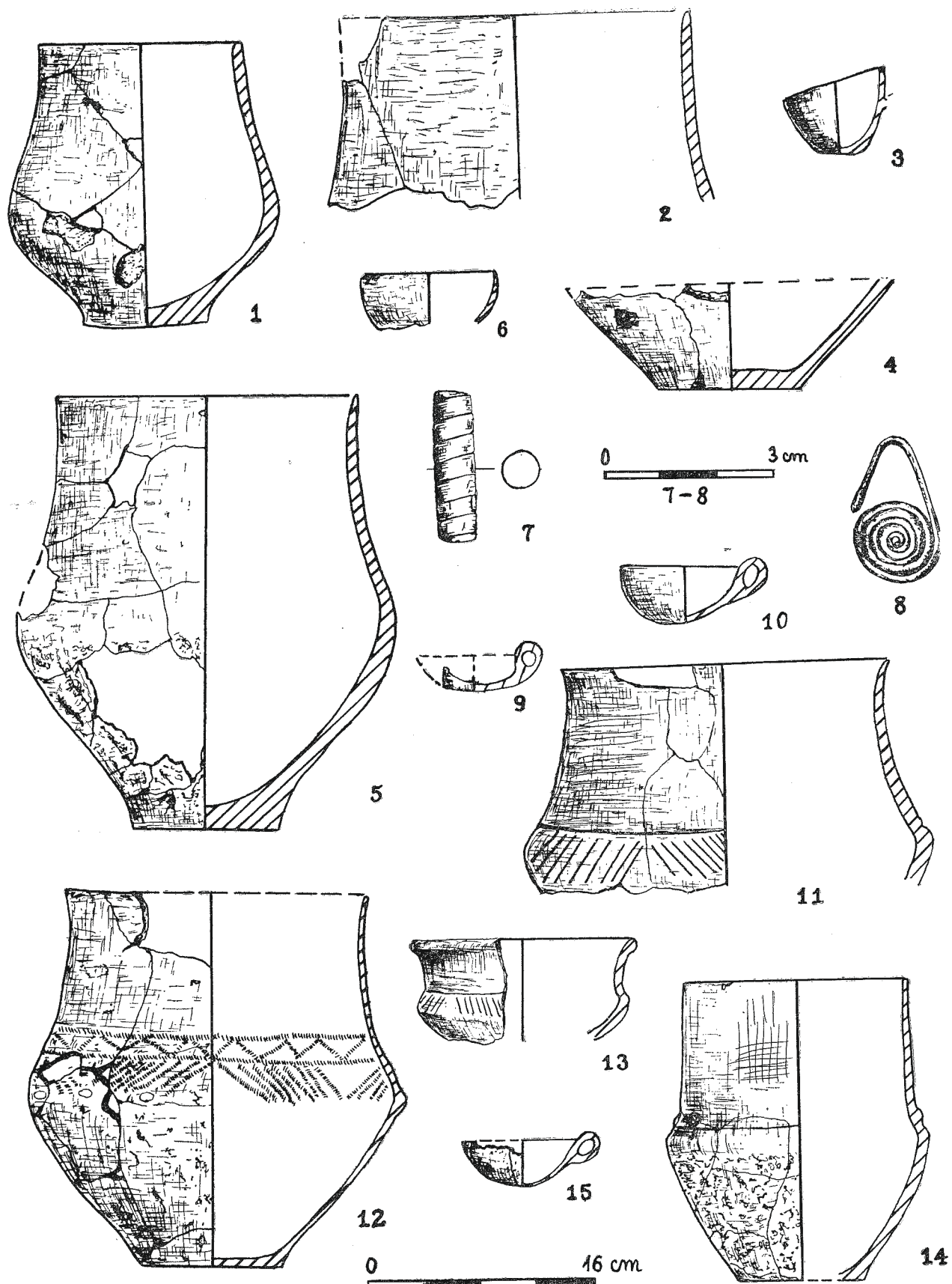
Na głębokości 41—77 cm odkryto popękaną popielnicę, wewnątrz której wśród przepalonych kości znajdowały się ułamki kilku naczyń, między innymi miseczka (?) i kubek. 1. Popielnica wazowata z niewyodrębnioną szyjką i łagodnym załomem brzuśca. Domieszka drobnoziarnistego tłucznia. Barwa zewnątrz czarna, wewnątrz żółtawo-szara. Powierzchnia powyżej załomu brzuśca wygładzana, poniżej chropowata. Wysokość 39,5 cm, średnica otworu 20 cm, dna 12 cm (Tabl. IX, 11). 2. Kubek z lekko rozchyloną szyjką, płaskim dnem i taśmowatym uchem. Domieszka drobnoziarnistego tłucznia. Barwa zewnątrz jasnobrunatna, wewnątrz czarno-szara. Powierzchnia wygładzana niestaranie. Wysokość 5,2 cm, średnica otworu 6 cm, dna 3 cm (Tabl. IX, 12). 4. Fragment brzuśca naczynia jajowatego. Domieszka drobno i średnioziarnistego tłucznia. Barwa brązowo-szara. Powierzchnia chropowata.

Grób 97 (popielnicowy)

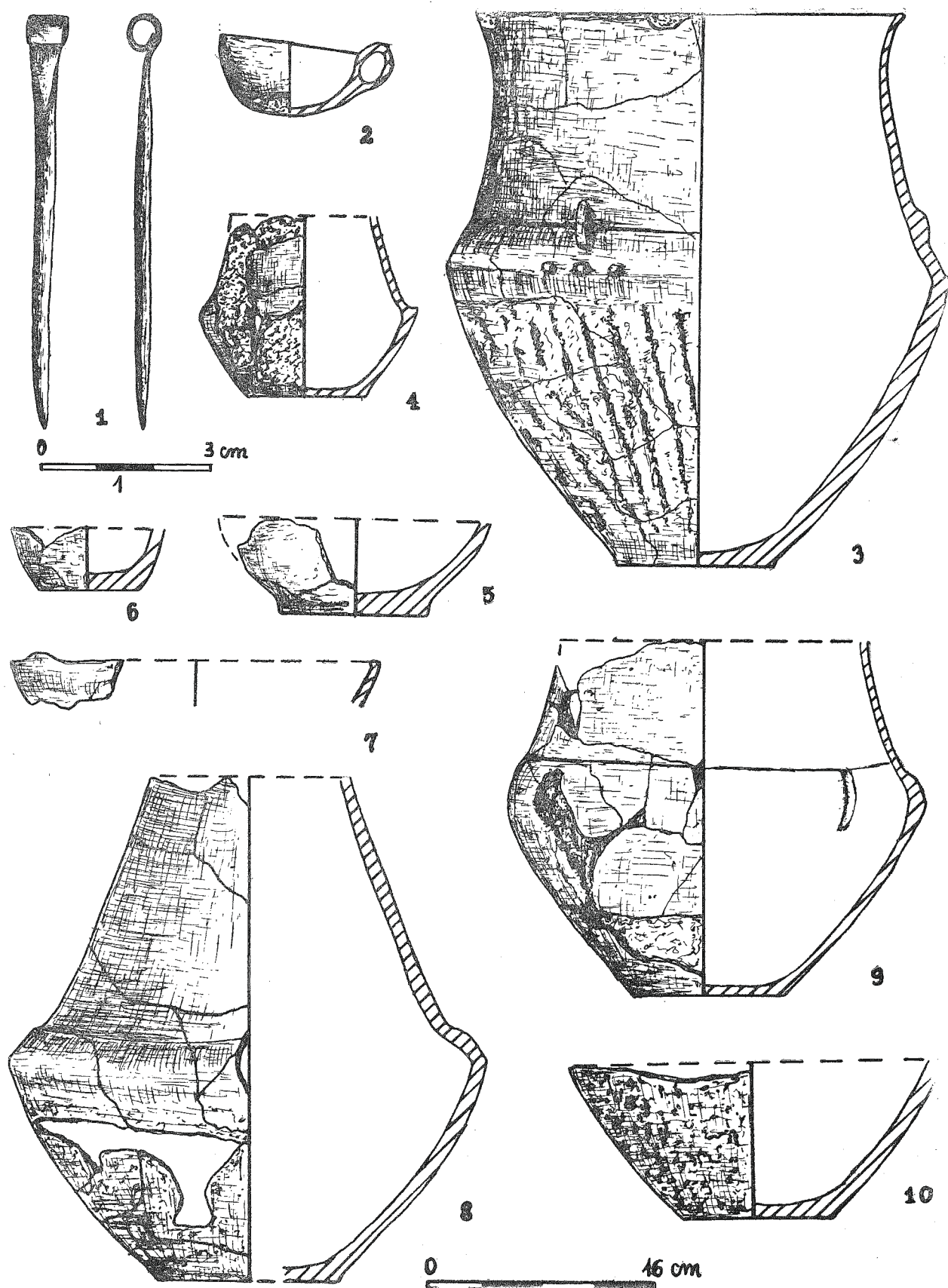
Na głębokości 64—75 cm odkryto słabo zachowaną popielnicę z przepalonymi kośćmi, wśród których znaleziono fragment szyjki innego naczynia i skręt brązowy. 1. Popielnica

TABL. VI. Krzemienica pow. Mielec, stan. 1. Wyposażenie grobów. Grób 72 (10). Grób 73 (9). Grób 74 (8). Grób 75 (1-4). Grób 76 (11-13). Grób 77 (5-7).

TABL. VII Krzemienica pow. Mielec, stan. 1. Wyposażenie grobów. Grób 78 (5—7). Grób 79 (1). Grób 80 (8—9, 12, 15). Grób 81 (2). Grób 82 (13—14). Grób 83 (3—4). Grób 84 (10—11).

TABL. VIII. Krzemienica pow. Mielec, stan. 1. Wyposażenie grobów. Grób 86 (6—8). Grób 87 (10). Grób 88 (9). Grób 89 (5). Grób 90 (4). Grób 91 (1—3).

wazowata zachowana w drobnych fragmentach. Domieszka dużej ilości drobno i średnioziarnistego tłucznia. Barwa zewnątrz czarna, wewnątrz brunatna. Powierzchnia wygładzana. Wypał słaby. 2. Fragment szyjki naczynia wazowatego. Domieszka średnioziarnistego tłucznia. Barwa jasnobrunatna. Powierzchnia wygładzana. 3. Skręt dwu i pół zwojowy z brązowej taśmy ze zwężonymi końcami. Średnica 2,9 cm (Tabl. X, 3).

Grób 98 (popielnicowy)

Na głębokości 39—52 cm odkryto popękaną popielnicę z przepalonymi kośćmi, wśród których znaleziono ułamek innego naczynia i brązową szpilę. 1. Popielnica wazowata zachowana fragmentarycznie. Domieszka średnioziarnistego tłucznia. Barwa brązowo-szara. Powierzchnia wygładzana. 2. Szpila brązowa z główką rozklepaną i zwiniętą w uszko. Długość 8,5 cm (Tabl. X, 4).

Grób 99 (popielnicowy)

Na głębokości 30—59 cm odkryto popielnicę z przepalonymi kośćmi. 1. Popielnica jajowata. Domieszka dużej ilości średnioziarnistego tłucznia. Barwa żółtawo-brązowa. Powierzchnia chropowata, zdobiona pod górną krawędzią rzędem dziurek, poniżej zaś guzkami, z których zachował się tylko jeden. Wypał bardzo słaby. Wysokość 27,5 cm, średnica otworu 18,5 cm, dna 11,2 cm (Tabl. X, 5).

Grób 100 (popielnicowy)

Na głębokości 20—50 cm przy brzegu piaśnicy odkryto obciętą z boku popielnicę z przepalonymi kośćmi, wśród których znaleziono skręt brązowy. 1. Popielnica jajowata zachowana fragmentarycznie. Domieszka dużej ilości gruboziarnistego tłucznia. Barwa jasnobrunatna z szarymi plamami. Powierzchnia pod górną krawędzią niestarannie wygładzona na brzusku chropowata. W górnej części naczynia, poniżej brzegu zachowały się trzy stożkowe guzki. Wypał słaby. Wysokość zachowana 24 cm, średnica otworu około 21 cm (Tabl. X, 1). 2. Skręt z okrągłego drutu brązowego z zachodzącymi na siebie końcami, z których jeden jest równo ścięty, a drugi ścieniony. Średnica 1,7 cm (Tabl. X, 2).

Grób 101 (popielnicowy)

Na głębokości 25—50 cm odkryto mocno popękaną popielnicę z przepalonymi kośćmi. 1. Popielnica wazowata z niewyodrębnioną szyjką i łagodnym załomem brzuśca, zachowana fragmentarycznie. Domieszka drobnoziarnistego tłucznia, ceramiczna i organiczna. Barwa zewnątrz czarna w brunatne i żółtawe plamy, wewnątrz brunatno-szara. Powierzchnia powyżej załomu wygładzana, na brzusku chropowata. Górna część brzuśca zdobiona jest naprzemianległymi grupami skośnych kresek. Wypał słaby. Wysokość około 31 cm, średnica otworu 19 cm, dna 11,2 cm (Tabl. X, 9).

Grób 102 (popielnicowy)

Na głębokości 15—40 cm odkryto popękaną popielnicę, z przepalonymi kośćmi, a obok na głębokości 25 cm ukośnie ustawiony czerpak. 1. Popielnica wazowata z wyodrębnioną szyjką, łagodnym załomem brzuśca i wgłębieniem w brzegu. Domieszka drobnoziarnistego tłucznia. Barwa zewnątrz czarna wewnątrz brunatna. Powierzchnia wygładzana, zdobiona nad załomem brzuśca grupami ukośnych kresek. Na załomie zachował się rożkowaty guzek. Wypał słaby. Wysokość 22 cm, średnica otworu 21,2 cm, dna 9,5 cm (Tabl. X, 8). 2. Czerpak półkulisty z wałkowatym uchem. Domieszka drobnoziarnistego tłucznia. Barwa brązowo-szara. Powierzchnia wygładzana. Wysokość 3,6 cm, średnica otworu 9,1 cm (Tabl. X, 6).

Grób 103 (popielnicowy)

Na głębokości 16—25 cm odkryto uszkodzoną popielnicę z przepalonymi kośćmi, które były rozsypane i przemieszane z uławkami tego naczynia. 1. Popielnica jajowata zachowana fragmentarycznie. Domieszka średnioziarnistego tłucznia. Barwa zewnątrz jasnobrunatna, wewnątrz szaro-żółtawa. Powierzchnia brzuśca chropowata, zdobiona guzkami, przy dnie wygładzana. Wysokość zachowana 12 cm, średnica dna 10 cm (Tabl. X, 7).

Grób 104 (popielnicowy)

Na głębokości 12—32 cm odkryto popękaną popielnicę z przepalonymi kośćmi. 1. Popielnica wazowata zachowana fragmentarycznie. Domieszka drobnoziarnistego tłucznia. Barwa zewnątrz jasnobrunatna, wewnątrz brunatna. Powierzchnia wygładzana. Wysokość zachowana 18 cm, średnica dna 11 cm (Tabl. XI, 9).

Grób 105 (popielnicowy)

Na głębokości 13—25 cm odkryto zniszczoną na skutek orki popielnicę z resztkami przepalonych kości. 1. Dolna część popielnicy jajowatej. Domieszka ceramiczna i małej ilości tłucznia. Barwa zewnątrz szaro-brunatna, wewnątrz jasnobrunatna. Powierzchnia chropowata. Wysokość zachowana 8,5 cm, średnica dna 10 cm (Tabl. XI, 5).

Grób 106 (popielnicowy)

Na głębokości 12—40 cm odkryto dobrze zachowaną popielnicę z przepalonymi kośćmi. 1. Popielnica wazowata z wyodrębnioną szyjką i ostrym załomem brzuśca. Domieszka drobnoziarnistego tłucznia. Barwa żółtawo-brunatna. Powierzchnia wygładzana, zdobiona dookoła bruzdą u nasady szyjki oraz guzkami pojedynczymi nad bruzdą i grupami (po trzy) na załomie brzuśca. Wysokość 27 cm, średnica otworu 20 cm, dna 11 cm (Tabl. XI, 6).

Grób 107 (popielnicowy)

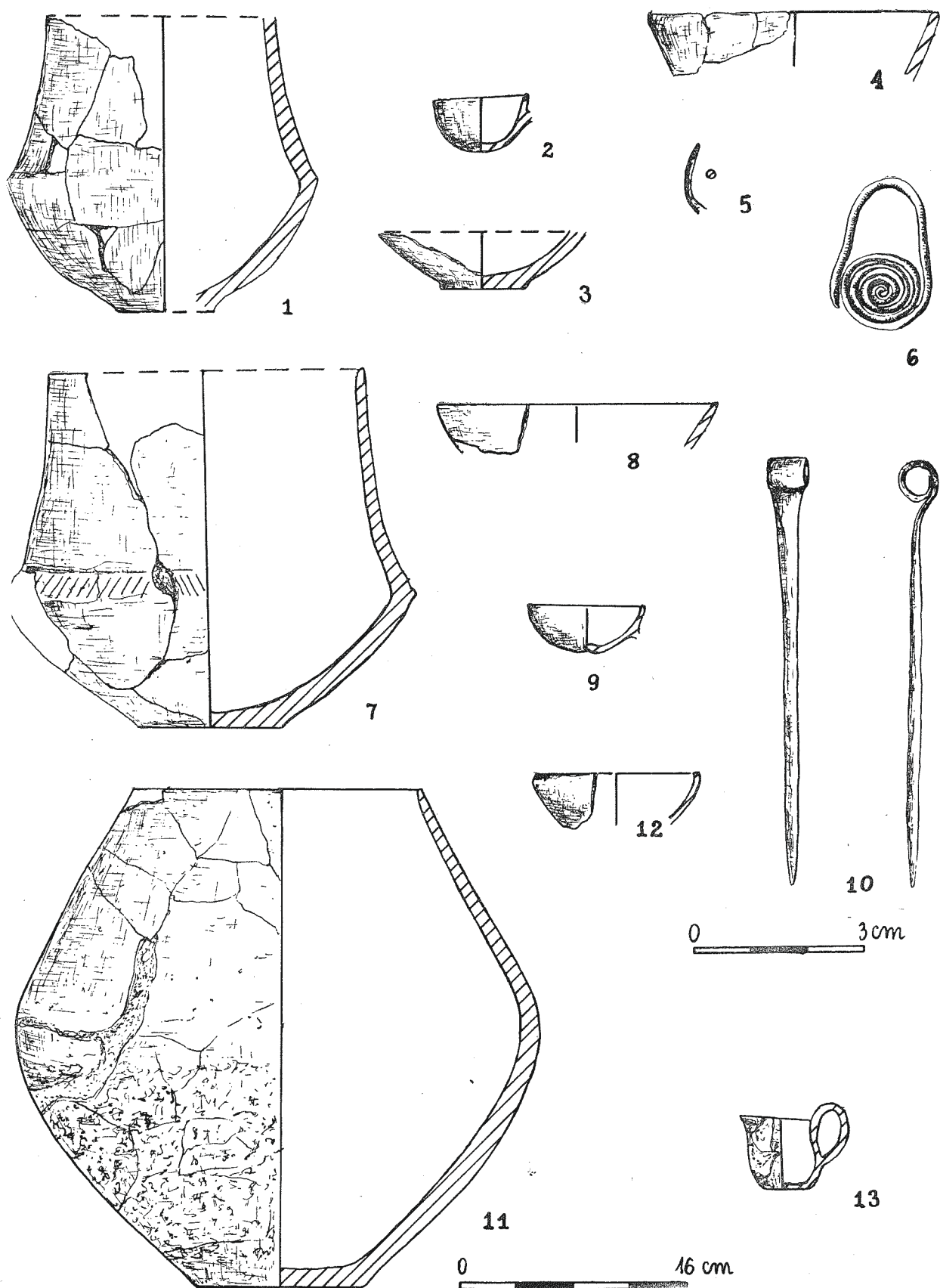
Na głębokości 15—38 cm odkryto popękaną popielnicę z czerpakiem, skrętem brązowym i przepalonymi kośćmi wewnątrz, a obok niej na głębokości 21 cm drugi czerpak. 1. Popielnica wazowata z niewyodrębnioną szyjką i łagodnym załomem brzuśca. Domieszka ceramiczna, organiczna i drobnoziarnistego tłucznia. Barwa zewnątrz czarna w brązowe plamy, wewnątrz brązowa. Powierzchnia wygładzana, zdobiona dookoła bruzdą u nasady szyjki i grupami ukośnych kresek pod nią. Wysokość 23 cm, średnica otworu około 23 cm, dna 13,5 cm (Tabl. XI, 10). 2. Czerpak półkulisty z wgłębionym dnem i taśmowatym uchem, asymetryczny. Domieszka średnioziarnistego tłucznia. Barwa zewnątrz żółtawa, wewnątrz brązowa. Powierzchnia wygładzana. Wysokość 4 cm, średnica otworu 12,5 cm, dna 3 cm (Tabl. XI, 7). 3. Czerpak półkulisty z płaskim dnem i taśmowatym uchem, lekko uszkodzony. Domieszka małej ilości drobnoziarnistego tłucznia. Barwa żółtawoszara. Powierzchnia wygładzana. Wysokość 4,5 cm, średnica otworu 9,5 cm, dna 5,5 cm (Tabl. XI, 8). 4. Skręt wykonany z rurki brązowej, z zachodzącymi na siebie końcami. Średnica 1,6 cm (Tabl. XI, 4).

Grób 108 (popielnicowy)

Na głębokości 20—52 cm odkryto zgniecioną popielnicę, wewnątrz której wśród przepalonych kości znaleziono szklany paciorek. 1. Popielnica wazowata z niewyodrębnioną szyjką i łagodnym załomem brzuśca, nieco uszkodzona. Domieszka drobnoziarnistego tłucznia. Barwa zewnątrz brązowa, wewnątrz szaro-żółtawa. Powierzchnia bardzo starannie wygładzana, zdobiona dwoma dookołnymi liniami, między którymi znajdują się grupy ukośnych kresek. Poniżej dolnej linii występuje analogiczna kompozycja lecz dłuższych kresek, zaś pod górną krawędzią rząd dziurek. Wysokość 25 cm, średnica otworu 21 cm, dna 13 cm (Tabl. XI, 11). 2. Paciorek płasko-cylindryczny z matowego szkła barwy jasnoniebieskiej. Średnica 1,1 cm (Tabl. XI, 3).

Grób 109 (popielnicowy)

Na głębokości 15—35 cm odkryto uszkodzoną na skutek orki popielnicę z przepalonymi kośćmi nakrytymi misą wewnątrz. 1. Dolna część popielnicy wazowatej. Domieszka naturalna. Barwa zewnątrz jasnobrunatna, wewnątrz brunatna. Powierzchnia wygładzana. Na dnie zachowały się ślady podsypki. Wysokość zachowana 16 cm, średnica dna 10 cm (Tabl. XI, 1). 2. Misa półkulista, ze zniszczoną częścią dolną. Domieszka drobnoziarnistego tłucznia. Barwa zewnątrz brązowa, wewnątrz brązowa w żółte plamy. Powierzchnia wygładzana. Wysokość zachowana 12 cm, średnica otworu 22 cm (Tabl. XI, 2).

TABL. IX. Krzemienica pow. Mielec, stan. 1. Wyposażenie grobów. Grób 94 (1—6). Grób 95 (7—10). Grób 96 (11—13).

Grób 110 (popielnicowy)

Na głębokości 25—50 cm odkryto silnie popękaną popielnicę z przepalonymi kośćmi. 1. Popielnica wazowata z wyodrębnioną szyjką i łagodnym załomem brzuśca. Domieszka średnioziarnistego tłucznia i organiczna. Barwa zewnątrz czarna, wewnątrz ceglata. Powierzchnia powyżej załomu brzuśca wygładzana, na brzuścu chropowata. U nasady szyjki występują dwie dookólne bruzdy, a pomiędzy nimi grupy ukośnych kresek i odciśnięte docieczki, zaś poniżej dolnej bruzdy, grupy kresek pionowych, ukośnych i rozkowate guzy. Wypał bardzo słaby, szczególnie w dolnej części naczynia i tym zapewne tłumaczyć należy nie zachowanie się dna. Wysokość zachowana 22 cm, średnica otworu 24 cm (Tabl. XII, 1).

Grób 111 (popielnicowy)

Na głębokości 35—65 cm odkryto popielnicę z przepalonymi kośćmi, obok której na poziomie otworu znajdowało się kilka skorup, zaś na głębokości 39 cm fragment miseczki. 1. Popielnica wazowata z wyodrębnioną szyjką, łagodnym załomem brzuśca i wgłębieniem w brzegu. Domieszka średnioziarnistego tłucznia. Barwa zewnątrz brunatno-szara w żółtawe plamy, wewnątrz brunatna. Powierzchnia szyjki z załomem i przy dnie wygładzana, na brzuścu chropowata. U nasady szyjki biegnie dookólna linia ryta, a poniżej załomem zdobiony grupami skośnych, przeciwnie ułożonych kresek, na przemian z pięcioma pojedynczymi guzkami. Wysokość 27,5 cm, średnica otworu 24 cm, dna 12 cm (Tabl. XII, 5). 2. Miseczka półkulista z płaskim dnem, częściowo zniszczona. Domieszka niewielkiej ilości drobnoziarnistego tłucznia. Wysokość 4 cm, średnica otworu 11 cm, dna 4,5 cm (Tabl. XII, 4).

Grób 112 (popielnicowy)

Na głębokości 45—64 cm odkryto popękaną popielnicę z przepalonymi kośćmi. 1. Popielnica wazowata z niewyodrębnioną szyjką i ostrym załomem brzuśca oraz wgłębieniem w brzegu. Domieszka drobnoziarnistego tłucznia i ceramiczna. Barwa brązowo-żółtawa. Powierzchnia wygładzana, zdobiona nad załomem grupą czterech ukośnych kresek. Wysokość 17 cm, średnica otworu 12 cm, dna 8,5 cm (Tabl. XII, 2).

Grób 113 (popielnicowy)

Na głębokości 44—64 cm odkryto popielnicę z przepalonymi kośćmi. 1. Popielnica wazowata z niewyodrębnioną szyjką, ostrym załomem brzuśca i wgłębieniem w brzegu. Domieszka drobnoziarnistego tłucznia i ceramiczna. Barwa brunatno-szara. Powierzchnia wygładzana. Wysokość 18,8 cm, średnica otworu 12 cm, dna 7,8 cm (Tabl. XII, 3).

Grób 114 (popielnicowy)

Na głębokości 24—58 cm odkryto popielnicę, w której przepalone kości przykryte były częścią misy. 1. Popielnica jajowata. Domieszka średnioziarnistego tłucznia. Barwa szaro-brązowa. Powierzchnia poniżej otworu i przy dnie wygładzana, na pozostałej części chropowata. Poniżej otworu występuje rząd dziurek a pod nim listwa karbowana. Wysokość 33 cm, średnica otworu 23,5 cm, dna 9 cm (Tabl. XII, 7). 2. Misa półkulista z wyodrębnionym dnem i wałkowatym uszkiem poniżej otworu. Domieszka drobnoziarnistego tłucznia. Barwa zewnątrz czarno-brązowa w żółte plamy, wewnątrz czarno-szara. Powierzchnia wygładzana. Wysokość 10,5 cm, średnica otworu 22 cm, dna 5,5 cm (Tabl. XII, 6).

Grób 115 (popielnicowy)

Na głębokości 22—58 cm odkryto popielnicę, wewnątrz której przepalone kości przykryte były fragmentem misy (część tej samej misy, która przykrywała kości w popielnicy z grobu 114). 1. Popielnica jajowata. Domieszka średnioziarnistego tłucznia. Barwa brunatna z żółtawymi plamami. Powierzchnia poniżej otworu i przy dnie wygładzana, na pozostałej części chropowata. Pod górną krawędzią znajduje się rząd dziurek, pod nim dookólna listwa karbowana, na brzuścu zaś guzki naklejone nieregularnie. Wysokość 35 cm, średnica otworu 22 cm, dna 11 cm (Tabl. XIII, 8). 2. Fragment misy opisanej w materiale z grobu 114.

Grób 116 (popielnicowy)

Na głębokości 34—60 cm odkryto popielnicę z przepalonymi kośćmi, przykrytą naczyniem wazowatym wciśniętym na jej szyjkę. 1. Popielnica wazowata z wyodrębnioną szyjką i ostrym załomem brzuśca. Domieszka średnioziarnistego tłucznia. Barwa żółtawo-brązowa. Powierzchnia szyjki, załomu i przy dnie wygładzana, na brzuścu chropowata. Wysokość 27 cm, średnica otworu 21 cm, dna 11,5 cm (Tabl. XIII, 7). 2. Naczynie wazowate zachowane w bardzo drobnych fragmentach z powodu wyjątkowo słabego wypału.

Grób 117 (popielnicowy)

Na głębokości 43—55 cm odkryto silnie popękaną popielnicę z przepalonymi kośćmi wewnątrz. Na kościach znajdował się fragment naczynia (czerpak lub miseczka), zaś wśród nich skręt brązowy. 1. Popielnica wazowata zachowana w drobnych fragmentach. Domieszka drobno i średnioziarnistego tłucznia. Barwa brunatno-żółtawa. Powierzchnia chropowata. Bardzo słaby wypał. 2. Fragment miseczki lub czerpaka półkulistego o płaskim dnie. Domieszka drobno i średnioziarnistego tłucznia. Barwa brunatna. Powierzchnia niestannie wygładzana. Wysokość 3,6 cm, średnica otworu 8 cm, dna 3,5 cm (Tabl. XIII, 2). 3. Skręt z rurki brązowej, której jeden koniec jest ścięty równo, a drugi ukośnie. Średnica 1,5 cm (Tabl. XIII, 4).

Grób 118 (popielnicowy)

Na głębokości 22—38 cm odkryto popielnicę z przepalonymi kośćmi. Popielnica jajowata. Domieszka dużej ilości średnioziarnistego tłucznia. Barwa zewnątrz brązowa, wewnątrz brązowo-czarna. Powierzchnia poniżej otworu i przy dnie starannie wygładzona, brzusiec chropowaty z powodu wystających ziaren domieszki, zdobiony ośmioma pojedynczymi guzkami z wgłębieniami. Poniżej otworu znajduje się rząd dziurek. Wysokość 22,5 cm, średnica otworu 15,5 cm, dna 9 cm (Tabl. XIII, 6).

Grób 119 (popielnicowy)

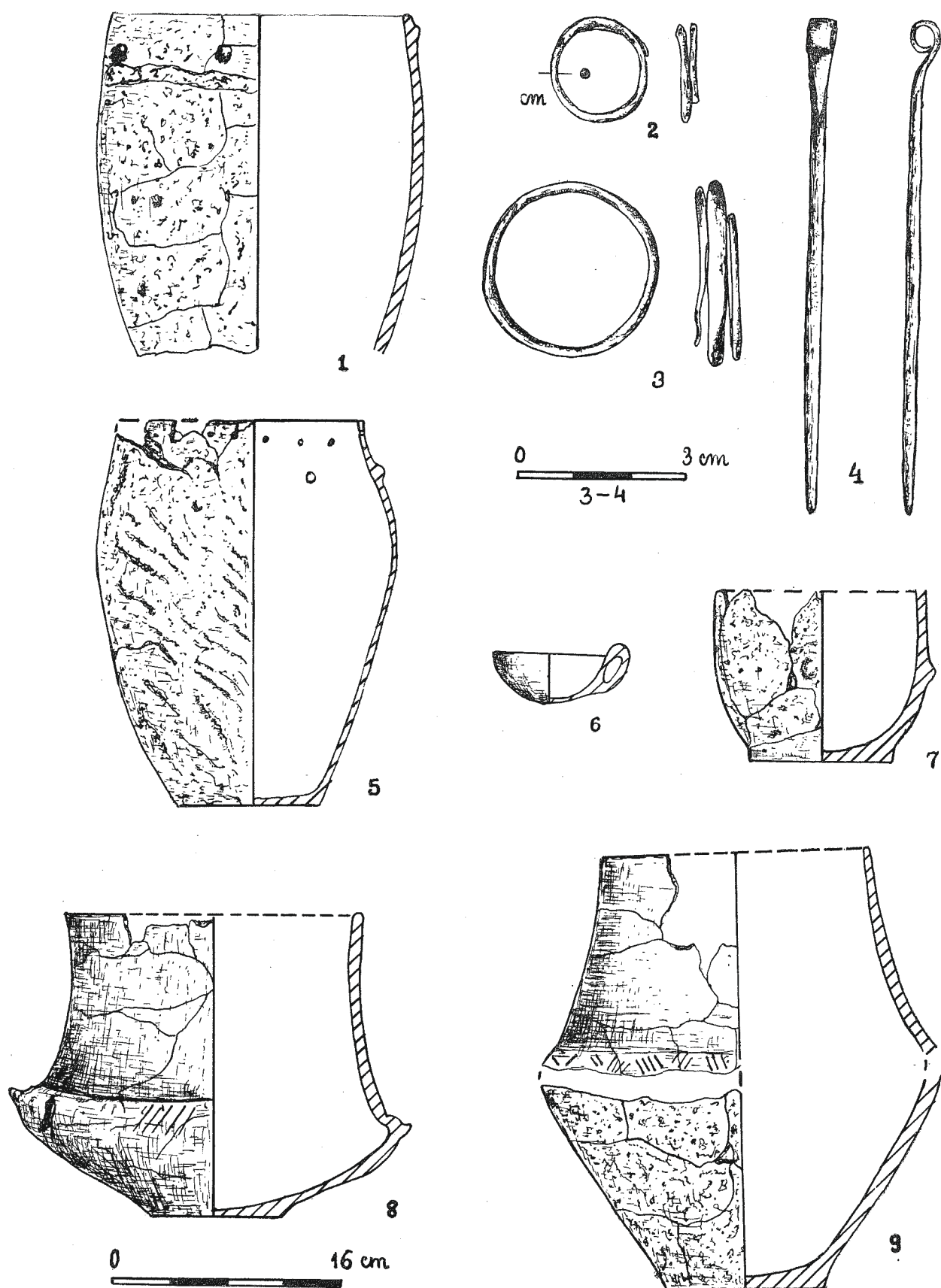
Na głębokości 16—35 cm odkryto popielnicę ze zniszczonym na skutek orki brzegiem, z przepalonymi kośćmi wewnątrz. Była ona ustawiona na skorupie z innego naczynia. W piasku wokół popielnicy rozsypana była ponadto niewielka ilość przepalonych kości, zaś obok węgliki drzewne. 1. Popielnica wazowata o ostro załamanym brzuścu. Domieszka drobnoziarnistego tłucznia. Barwa brązowo-szara. Powierzchnia brzuśca nad załomem wygładzona starannie, pod załomem mniej starannie. Ornament składający się z trzech równoległych, dookólnych rzędów dołków paznokciowych, z których dwa górne połączone są grupami rzędów ukośnych, z których brzusiec pod załomem. Wysokość zachowana 18,5 cm, średnica dna 10 cm (Tabl. XIII, 1). 2. Fragment brzuśca naczynia. Domieszka średnioziarnistego tłucznia. Barwa brązowa. Powierzchnia chropowata.

Grób 120 (popielnicowy)

Na głębokości 16—30 cm odkryto przewróconą na bok, silnie popękaną i częściowo zniszczoną popielnicę z przepalonymi kośćmi, wśród których znaleziono skręt z drutu brązowego. 1. Popielnica jajowata ze zniszczoną częścią górną. Domieszka średnioziarnistego tłucznia. Barwa brązowo-żółtawa. Powierzchnia przy dnie wygładzana, brzusiec chropowaty, zdobiony niesymetrycznie naklejonymi guzkami różnej wielkości. Wysokość zachowana 17,5 cm, średnica dna 9,5 cm (Tabl. XIII, 5). 2. Skręt z drutu brązowego o przekroju czworobocznym z końcami równo ściętymi i zachodzącymi na siebie. Średnica 0,9 cm (Tabl. XIII, 3).

Grób 121 (popielnicowy)

Na głębokości 17—48 cm odkryto silnie zniszczoną misę, pod którą znajdowała się popielnica z przepalonymi kośćmi. Kości, na których ustawiony był czerpak przykryte były dolną częścią naczynia wazowatego. 1. Popielnica wazowata z niewyodrębnioną szyjką, ostrym załomem brzuśca i wgłębieniem w brzegu. Domieszka średnioziarnistego tłucznia. Barwa jasno-brunatna. Powierzchnia wygładzana, z tym że mniej starannie na brzuścu, gdzie zachowały się ślady obmazywania. Wysokość 28 cm, średnica otworu 16,6 cm, dna 11 cm (Tabl. XIV, 4).

TABL. X. Krzemienica pow. Mielec, stan. 1. Wyposażenie grobów. Grób 97 (3). Grób 98 (4). Grób 99 (5). Grób 100 (1—2). Grób 101 (9). Grób 102 (6, 8). Grób 103 (7).

2. Misa półkulista zachowana fragmentarycznie. Domieszka naturalna. Barwa jasnobrunatna. Powierzchnia wygładzana. Wysokość zachowana 5,5 cm, średnica otworu 20 cm (Tabl. XIV, 5). 3. Fragment przydenny naczynia wazowatego. Domieszka drobnziarnistego tłucznia. Barwa jasnobrunatna. Powierzchnia wygładzana. Wysokość zachowana 3,5 cm, średnica dna 8,5 cm (Tabl. XIV, 3). 4. Czerpak półkulisty z wklęsłym dnem i taśmowatym uchem (zniszczone). Domieszka średnioziarnistego tłucznia. Barwa jasnobrunatna z ciemniejszymi plamami. Powierzchnia wygładzana. Wysokość 3,5 cm, średnica otworu 7 cm, dna 2,5 cm (Tabl. XIV, 2).

Grób 122 (popielnicowy)

Na głębokości 41—70 cm odkryto popękaną popielnicę z przepalonymi kośćmi. 1. Popielnica jajowata, zachowana fragmentarycznie. Domieszka drobnziarnistego tłucznia. Barwa zewnątrz jasnobrunatna, wewnątrz szara. Powierzchnia chropowata. Wysokość zachowana 17,5 cm, średnica dna 10 cm (Tabl. XIV, 1).

Grób 123 (popielnicowy)

Na głębokości 30—43 cm odkryto słabo zachowaną popielnicę. Bardzo słabo wypalona jej górna część była rozmyta. Przepalone kości znajdujące się wewnątrz popielnicy były przemieszane z popiołem i węgielkami drzewnymi. 1. Dolna część popielnicy wazowatej. Domieszka średnioziarnistego tłucznia. Barwa zewnątrz ceglata, wewnątrz czarno-brunatna. Powierzchnia z wystającymi ziarnami domieszki, zewnątrz bardziej, wewnątrz mniej chropowata. Wypał bardzo słaby. Wysokość zachowana 6,5 cm, średnica dna 9,2 cm (Tabl. XIV, 7).

Grób 124 (popielnicowy)

Na głębokości 15—45 cm odkryto popielnicę ze zniszczonym na skutek orki brzegiem. Wewnątrz niej znajdowały się przepalone kości przemieszane z dużą ilością popiołu. 1. Popielnica wazowata z niewyodrębnioną szyjką i łagodnym załomem brzuśca, górą zniszczoną. Domieszka drobnziarnistego tłucznia i ceramiczna. Barwa zewnątrz szaro-brunatna, wewnątrz szara. Powierzchnia szyjki i przydenna wygładzana starannie, brzuśca mniej starannie. Na załomie zachowały się ślady pod dwóch podłużnych guzkach. Wysokość zachowana 28 cm, średnica otworu około 22 cm, dna 10 cm (Tabl. XIV 10).

Grób 125 (popielnicowy)

Na głębokości 20—38 cm odkryto popękaną popielnicę z przepalonymi kośćmi. 1. Popielnica dwustożkowa z ostro załamanym brzuścem i wgłębieniem w brzegu. Domieszka średnioziarnistego tłucznia. Barwa brązowo-szara. Powierzchnia wygładzana. Słaby wypał, szczególnie w partii załomu. Wysokość 17,7 cm, średnica otworu 11,4 cm, dna 9 cm (Tabl. XIV, 6).

Grób 126 (popielnicowy)

Na głębokości 20—48 cm odkryto fragmentarycznie zachowaną, popękaną popielnicę, wewnątrz której znajdowały się przepalone kości złożone wraz z popiołem drzewnym. Kości przykryte były dolną częścią naczynia wazowatego. 1. Popielnica jajowata. Domieszka dużej ilości średnioziarnistego tłucznia. Barwa jasno-brunatna. Powierzchnia zewnętrzna niestannie wygładzana. Wypał słaby. Wysokość 26,5 cm, średnica otworu 19 cm, dna 11 cm (Tabl. XIV, 9). 2. Dolna część naczynia wazowatego ze śladami wtórnego wypału, częściowo spumeksowane. Domieszka ceramiczna. Barwa zewnątrz brunatna w szare plamy, wewnątrz żółtawo-szara. Powierzchnia wygładzana. Wysokość zachowana 4 cm, średnica dna 13 cm (Tabl. XIV, 8).

Grób 127 (popielnicowy)

Na głębokości 30—50 cm odkryto popękaną popielnicę, wewnątrz której przepalone kości przykryte były skorupą z naczynia jajowatego. 1. Popielnica jajowata zachowana fragmentarycznie. Domieszka dużej ilości średnioziarnistego tłucznia. Barwa zewnątrz jasnoceglasta, wewnątrz brunatno-czarna. Powierzchnia niestannie wygładzana. Wypał słaby, szczególnie w części przydennej. Wysokość 19 cm, średnica otworu

15 cm, dna 10 cm (Tabl. XV, 1). 2. Fragment brzuśca naczynia jajowatego. Domieszka średnioziarnistego tłucznia. Barwa żółtawo-szara. Powierzchnia chropowata, obmazywana, z wystającymi ziarnami domieszki.

Grób 128 (popielnicowy)

Na głębokości 16—45 cm odkryto doskonale zachowaną popielnicę, wewnątrz której wśród przepalonych kości znaleziono brązowy paciorek i skręt. 1. Popielnica wazowata z wyodrębnioną szyjką, łagodnym załomem brzuśca i wgłębieniem w brzegu. Domieszka drobnziarnistego tłucznia. Barwa zewnątrz czarna, wewnątrz brunatno-szara. Powierzchnia szyjki i załomu wygładzana, brzusiec chropowaty, obmazywany gliną z dodatkiem gruboziarnistej domieszki. Wysokość 28,3 cm, średnica otworu 21 cm, dna 10 cm (Tabl. XV, 6). 2. Skręt z czworobocznego w przekroju drutu brązowego z zachodzącymi na siebie końcami. Średnica 1,2 cm (Tabl. XV, 2). 3. Paciorek tzw. salta leone, o ośmiu zwojach z taśmy brązowej i ukośnie ściętych końcach. Długość 1,7 cm, średnica 0,6 cm (Tabl. XV, 3).

Grób 129 (popielnicowy)

Na głębokości 30—58 cm odkryto popękaną popielnicę z przepalonymi kośćmi ułożonymi w porządku anatomicznym. Niektóre kości zabarwione były na zielono, co sugeruje o zetknięciu się ich z przedmiotami brązowymi, mimo że w opisywanej popielnicy ich nie znaleziono. 1. Popielnica wazowata z wyodrębnioną szyjką i ostrym załomem brzuśca, zachowana fragmentarycznie. Domieszka drobnziarnistego tłucznia. Barwa brunatno-żółtawa. Powierzchnia wygładzana, zdobiona u nasady szyjki dookoła bruzdą, pod którą znajdują się grupy skośnych kresk oraz dwa różkowate guzy. Wysokość 30 cm, średnica otworu 20,8 cm, dna 13 cm (Tabl. XV, 9).

Grób 130 (popielnicowy)

Na głębokości 38—52 cm odkryto silnie popękaną popielnicę z przepalonymi kośćmi, wśród których znaleziono brązowy pierścionelek. 1. Popielnica wazowata z wgłębieniem w brzegu, zachowana w drobnych fragmentach. Domieszka drobnziarnistego tłucznia i ceramiczna. Barwa brunatna. Powierzchnia szyjki wygładzana, brzuśca chropowata. Wypał bardzo słaby. 2. Pierścionelek z taśmy brązowej z zachodzącymi na siebie, równo ściętymi końcami. Średnica 2,1 cm (Tabl. XV, 4).

Grób 131 (popielnicowy)

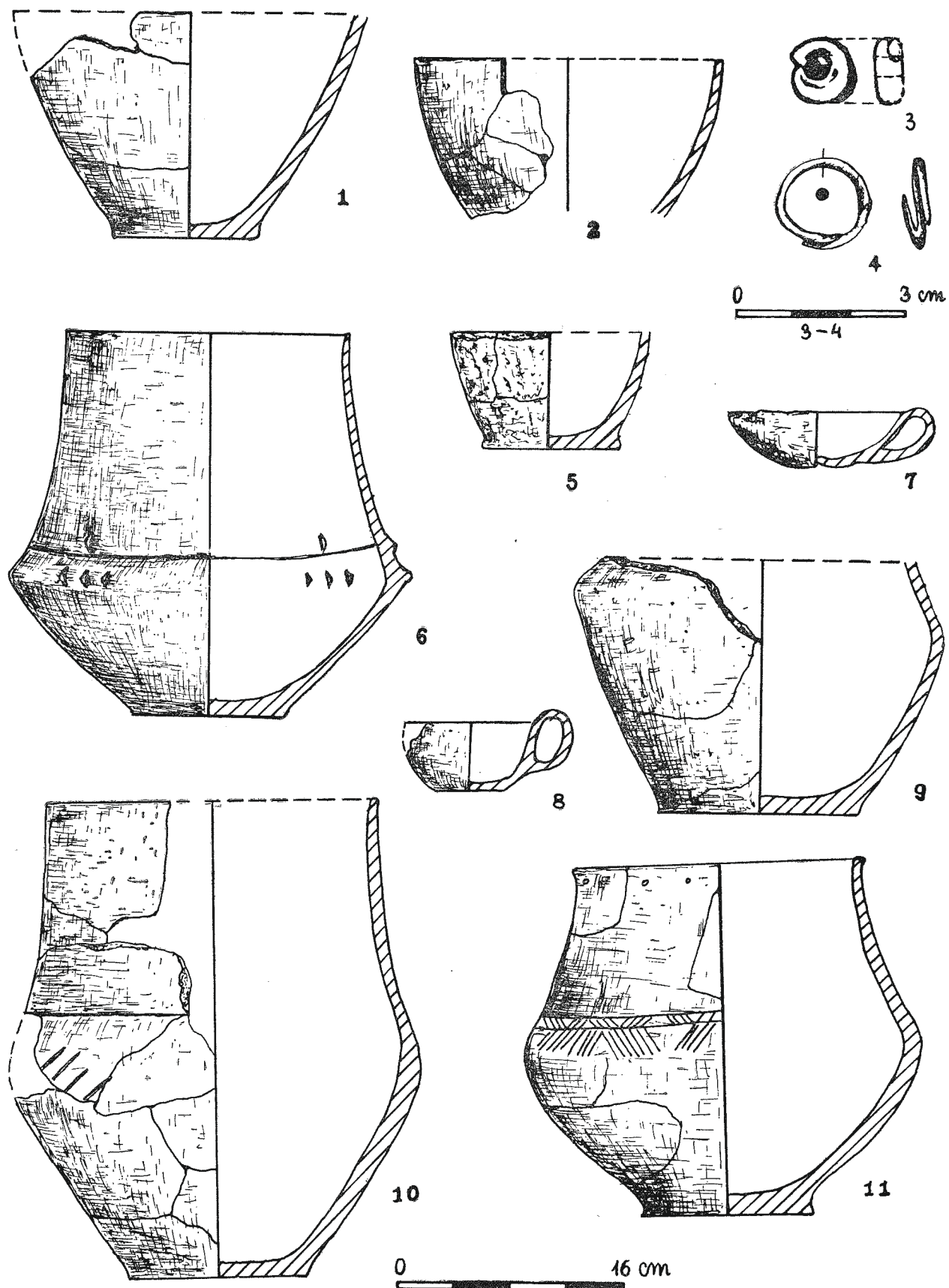
Na głębokości 40—62 cm odkryto ustawioną ukośnie, silnie popękaną popielnicę z przepalonymi kośćmi, wśród których znaleziono paciorek brązowy. 1. Popielnica wazowata, zachowana w drobnych fragmentach. Domieszka dużej ilości średnioziarnistego tłucznia. Barwa szaro-brązowa. Powierzchnia szyjki, załomu brzuśca i przy dnie wygładzana, brzusiec chropowaty, zdobiony nad załomem grupami ukośnych kresk. 2. Paciorek salta leone trzyzwojowy z taśmy brązowej o równo ściętych końcach. Długość 2,3 cm, średnica 0,5 cm (Tabl. XV, 5).

Grób 132 (popielnicowy)

Na głębokości 40—70 cm odkryto popękaną popielnicę z przepalonymi kośćmi przemieszanymi z węgielkami drzewnymi wewnątrz, a obok niej na głębokości 48 cm czerpak. 1. Popielnica wazowata z niewyodrębnioną szyjką, zachowana we fragmentach. Domieszka drobnziarnistego tłucznia. Barwa zewnątrz szaro-czarna na szyjce, przechodzi w brązowo-szarą na pozostałej części naczynia, wewnątrz brązowa. Powierzchnia wygładzana. Wypał słaby. Wysokość około 28 cm, średnica otworu 18 cm, dna 9 cm (Tabl. XV, 8). 2. Czerpak z wyodrębnioną rozchyloną na zewnątrz szyjką łagodnym załomem brzuśca, i taśmowatym uchem, zachowany fragmentarycznie. Domieszka drobnziarnistego tłucznia. Powierzchnia wygładzana. Barwa zewnątrz żółtawo-szara, wewnątrz brązowo-szara. Wysokość 4,8 cm, średnica otworu 10 cm (Tabl. XV, 7).

Grób 133 (popielnicowy)

Na głębokości 42—63 cm odkryto silnie popękaną popielnicę z przepalonymi kośćmi wewnątrz, odlupkiem krzemienym występującym na poziomie jej krawędzi, nakrytą uszkodzoną misą. 1. Popielnica wazowata z wgłębieniem w brzegu, zachowana w drobnych fragmentach z powodu słabego wypału.

TABL. XI. Krzemienica pow. Mielec, stan. 1. Wyposażenie grobów. Grób 104 (9). Grób 105 (5). Grób 106 (6). Grób 107 (4, 7—8, 10). Grób 108 (3, 11). Grób 109 (1—2).

Domieszka dużej ilości drobno i średnioziarnistego tłucznia. Barwa zewnątrz szaro-brązowa, wewnątrz żółtawo-szara. Powierzchnia wygładzana. 2. Misa półkuliasta, zachowana fragmentarycznie. Domieszka średnioziarnistego tłucznia i organiczna. Barwa brunatno-szara. Powierzchnia wygładzana. Wysokość zachowana 6,2 cm, średnica otworu 22 cm (Tabl. XVI, 1).

Grób 134 (popielnicowy)

Na głębokości 40—60 cm odkryto zgniecioną popielnicę, wewnątrz której, wśród przepalonych kości znaleziono fragment małego naczynia (miseczki?). 1. Dolna część popielnicy wazowatej o bardzo grubych ściankach. Domieszka średnioziarnistego tłucznia. Barwa zewnątrz czarno-brązowa, wewnątrz żółtawo-brązowa. Powierzchnia szyjki i przy dnie wygładzana, brzusec chropowaty. Wypał słaby. Wysokość zachowana 12 cm, średnica dna 11,5 cm (Tabl. XVI, 5).

Grób 135 (popielnicowy)

Na głębokości 45—58 cm odkryto popielnicę wciśniętą między popielnice z grobów 133 i 134. Z tego powodu była ona zgnieciona, a część przepalonych kości rozsypana na zewnątrz. Wśród ułamków popielnicy znaleziono fragmenty małego naczynia. 1. Popielnica wazowata, zachowana fragmentarycznie. Domieszka dużej ilości średnioziarnistego tłucznia i ceramiczna. Barwa zewnątrz jasnobrunatna w szare plamy, wewnątrz brunatna. Powierzchnia wygładzana. Wypał bardzo słaby. Wysokość zachowana 8 cm, średnica otworu 21,5 cm (Tabl. XVI, 3). 2. Dolna część małego naczynia (kubka?). Domieszka drobnoziarnistego tłucznia. Barwa żółtawo-brązowa. Powierzchnia wygładzana. Wysokość zachowana 4 cm, średnica dna 3,5 cm (Tabl. XVI, 4).

Grób 136 (popielnicowy)

Na głębokości 42—58 cm odkryto popielnicę z przepalonymi kośćmi, obok której na głębokości 46 cm znajdowała się mała miseczka. 1. Popielnica wazowata z niewyodrębnioną szyjką, ostrym załomem brzusca i wgłębieniem w brzegu. Domieszka naturalna. Barwa zewnątrz brązowa, wewnątrz żółtawo-szara. Powierzchnia wygładzana, zdobiona dookoła bruzdą na granicy szyjki i brzusca oraz stożkowatymi guzkami pod nią. Wysokość 19 cm, średnica otworu 14 cm, dna 9 cm (Tabl. XVI, 11). 2. Miseczka półkuliasta z płaskim dnem. Domieszka naturalna. Barwa żółtawo-brunatna. Powierzchnia wygładzana. Wysokość 3 cm, średnica otworu 6,6 cm, dna 2,2 cm (Tabl. XVI, 10).

Grób 137 (popielnicowy)

Na głębokości 20—46 cm odkryto popielnicę ze zniszczoną na skutek orki częścią górną. Przepalone kości w ocalałym fragmencie popielnicy przykryte były ułamkiem innego naczynia. 1. Popielnica jajowata z nieco wklęsłym dnem, zachowana fragmentarycznie. Domieszka dużej ilości gruboziarnistego tłucznia. Barwa żółtawo-brązowa. Powierzchnia na brzuscu chropowata, przy dnie wygładzana. Wysokość zachowana 24 cm, średnica dna 13 cm (Tabl. XVI, 2). 2. Fragment brzusca garnka jajowatego. Domieszka średnioziarnistego tłucznia. Barwa brunatna. Powierzchnia chropowata.

Grób 138 (jamowy)

Na głębokości 30 cm odkryto nieco przepalonych kości i węgielki drzewne rozsypane w piasku. Pod nimi na głębokości 35—50 cm złożone były przepalone kości. Kontury jamy grobowej były nieuchwytne, średnica powierzchni zajmowanej przez kości wynosiła 20 cm.

Grób 139 (popielnicowy)

Na głębokości 80—105 cm odkryto popielnicę z przepalonymi kośćmi ułożonymi w porządku anatomicznym. Do jednego z ułamków kości czaszki przyrdzewiał paciorek salta leone. 1. Popielnica jajowata. Domieszka drobnoziarnistego tłucznia. Barwa szaro-brunatna. Powierzchnia wygładzana, częściowo zniszczona z powodu złuszczeń. Wysokość 29 cm, średnica otworu 21 cm, dna 13 cm (Tabl. XVI, 7). 2. Paciorek salta leone o ośmiu zwojach z taśmy żelaznej, zardzewiał. Długość 3,1 cm, średnica 0,7 cm (Tabl. XVI, 8).

Grób 140 (popielnicowy)

Na głębokości 80—88 cm odkryto czerpak, w którym złożone były przepalone kości, nakryty dwoma skorupami z naczynia jajowatego. 1. Popielnica — czerpak półkuliasty z płaskim dnem i taśmowatym uchem. Domieszka drobnoziarnistego tłucznia. Barwa zewnątrz żółtawo-brązowa, wewnątrz ceglasto-szara. Powierzchnia wygładzana. Wysokość 4,6 cm, średnica otworu 11 cm, dna 4 cm (Tabl. XVI, 9). 2. Fragmenty górnej części garnka jajowatego. Domieszka średnioziarnistego tłucznia. Barwa jasnobrunatna. Powierzchnia poniżej otworu wygładzana, na brzuscu chropowata. Pod górną krawędzią znajduje się rząd dziurek, a pod nim dookoła rząd dołków paznokciowych, ponadto pojedynczy dołek paznokciowy na brzuscu. Wysokość zachowana 10 cm, średnica otworu 20 cm (Tabl. XVI, 6).

Grób 141 (popielnicowy, zniszczony)

Grób ten został zniszczony przez dzieci, które samowolnie rozkopywały cmentarzysko. Obserwacje eksplorowanego miejsca skłaniają do stwierdzenia, że grób odkryto na głębokości około 25—45 cm. Wśród ułamków rozbitej popielnicy i przepalonych kości znaleziono fragmenty miseczki lub czerpaka. 1. Dolna część popielnicy jajowatej. Domieszka dużej ilości gruboziarnistego tłucznia. Barwa brunatno-szara. Powierzchnia wygładzana. Wysokość zachowana 6 cm, średnica dna 12 cm (Tabl. XVII, 6). 2. Miseczka (?) półkuliasta o płaskim dnie. Zachowana połowa naczynia. Domieszka średnioziarnistego tłucznia. Barwa szaro-żółtawa. Powierzchnia wygładzana, wewnątrz wystają ziarna domieszki. Wysokość 3,5 cm, średnica otworu 8 cm, dna 4 cm (Tabl. XVII, 5).

Grób 142 (popielnicowy)

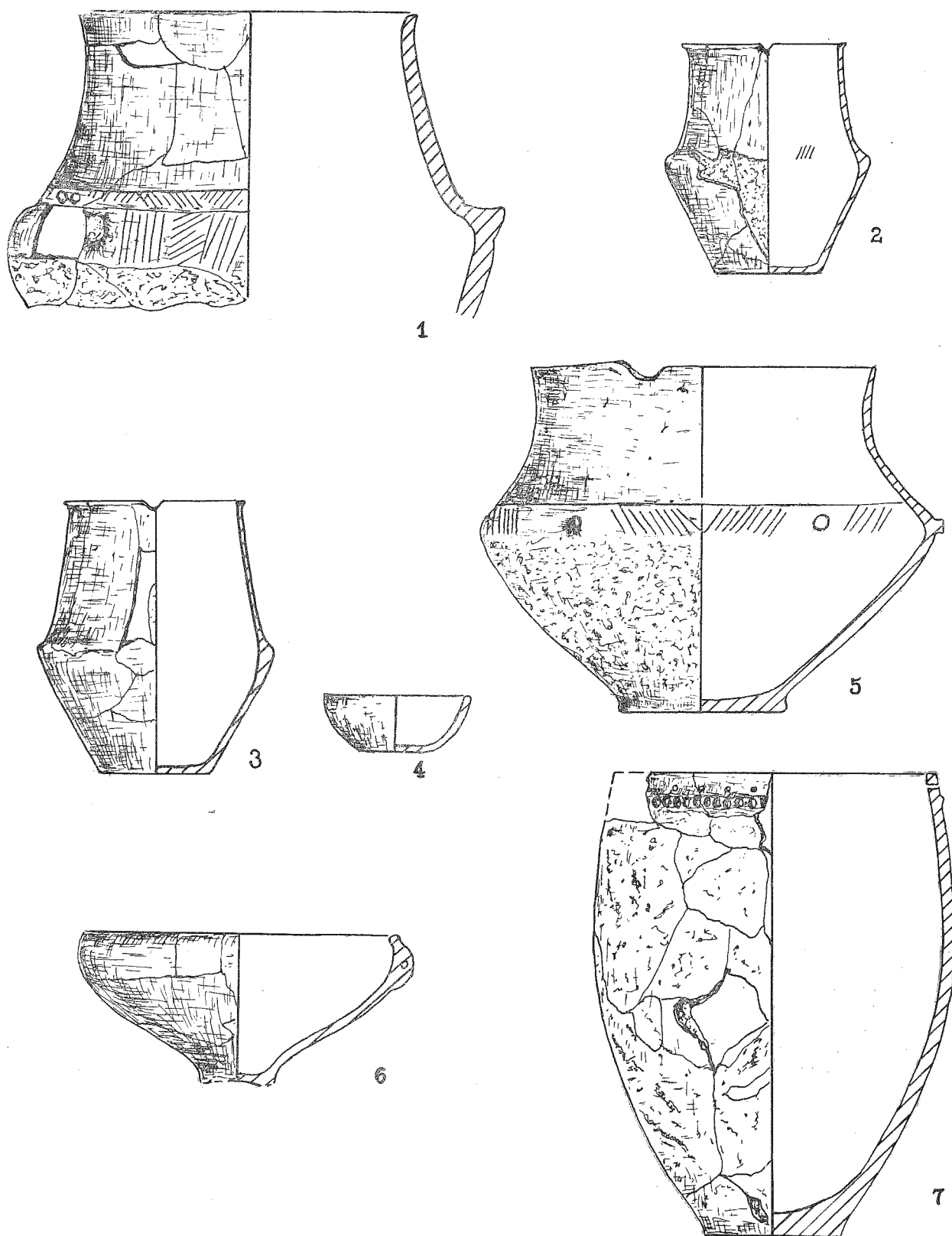
Na głębokości 40—67 cm odkryto silnie popękaną popielnicę ustawioną na skorupie z innego naczynia, nie wystającą spod dna popielnicy i ułożonej zewnętrzna stroną ku górze. Wewnątrz popielnicy przepalone kości, ułożone w porządku anatomicznym były przykryte dużą misą, ustawioną do góry otworem. Pod nią, wśród kości znajdowała się mała miseczka ustawiona również otworem do góry. Mała ilość drobnych kości sugerowała, że był to grób dziecka. 1. Popielnica jajowata wyjątkowo asymetryczna. Domieszka dużej ilości drobnoziarnistego tłucznia. Barwa zewnątrz brązowo-szara, wewnątrz czarno-szara. Powierzchnia chropowata. Poniżej otworu znajduje się rząd dziurek, pod nim zaś dookoła rząd dołków paznokciowych oraz trzy krótkie ukośnie ułożone rzędy podobnych dołków. Między nimi naklejone były pojedyncze stożkowate guzki. Wysokość zachowana 26,5 cm, średnica dna 12,5 cm (Tabl. XVII, 10). 2. Misa półkuliasta o płaskim dnie. Domieszka drobnoziarnistego tłucznia i ceramiczna. Barwa brunatno-żółtawa. Powierzchnia wygładzana. Wysokość 7 cm, średnica otworu 16,5 cm, dna 7,5 cm (Tabl. XVII, 9). 3. Miseczka półkuliasta o płaskim dnie. Domieszka bardzo drobnego tłucznia. Barwa szaro-brązowa. Powierzchnia wygładzana. Wysokość 3,2 cm, średnica otworu 7,3 cm, dna 4,2 cm (Tabl. XVII, 11). 4. Fragment garnka jajowatego. Domieszka średnioziarnistego tłucznia. Barwa szaro-brunatna. Powierzchnia chropowata.

Grób 143 (popielnicowy)

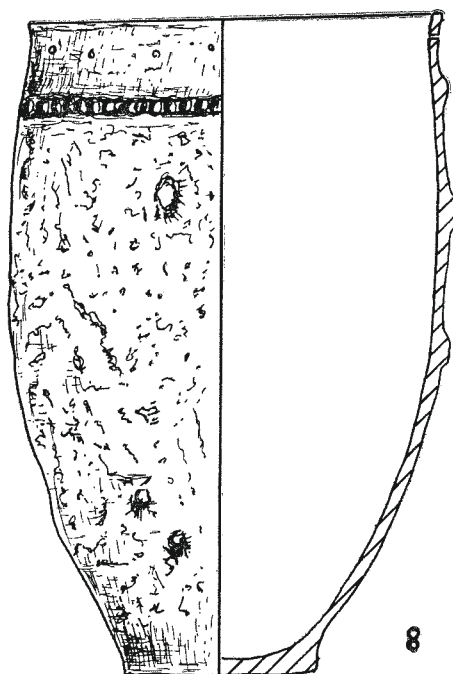
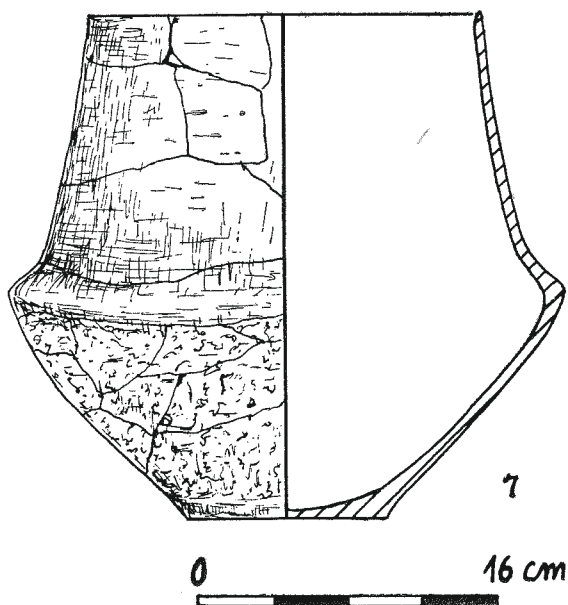
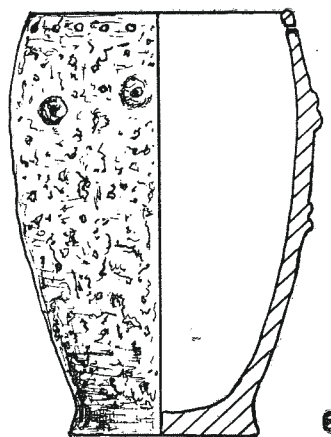
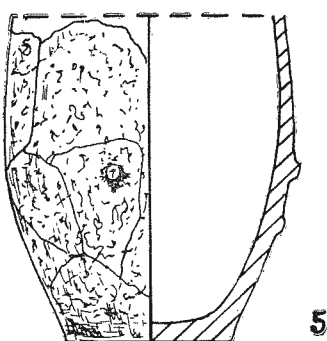
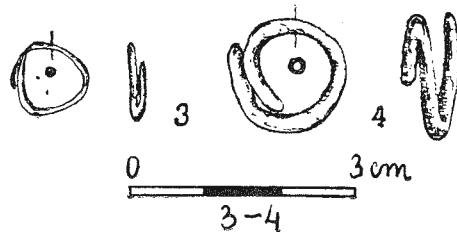
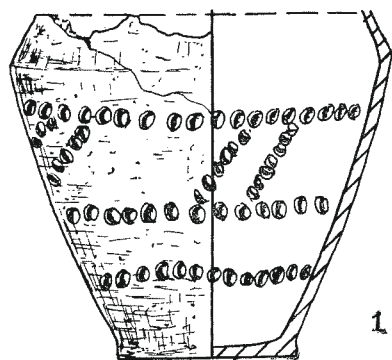
Na głębokości 42—68 cm odkryto popielnicę z przepalonymi kośćmi ułożonymi w porządku anatomicznym, ustawioną na ułamku naczynia ułożonego zewnętrzną powierzchnią ku dołowi. 1. Popielnica jajowata. Domieszka drobnoziarnistego tłucznia. Barwa brązowo-szara. Powierzchnia wygładzana. Wysokość 23,8 cm, średnica otworu 17,4 cm, dna 8,8 cm (Tabl. XVII, 1). 2. Fragment brzusca garnka jajowatego. Domieszka średnioziarnistego tłucznia. Barwa jasnobrunatna. Powierzchnia chropowata.

Grób 144 (popielnicowy)

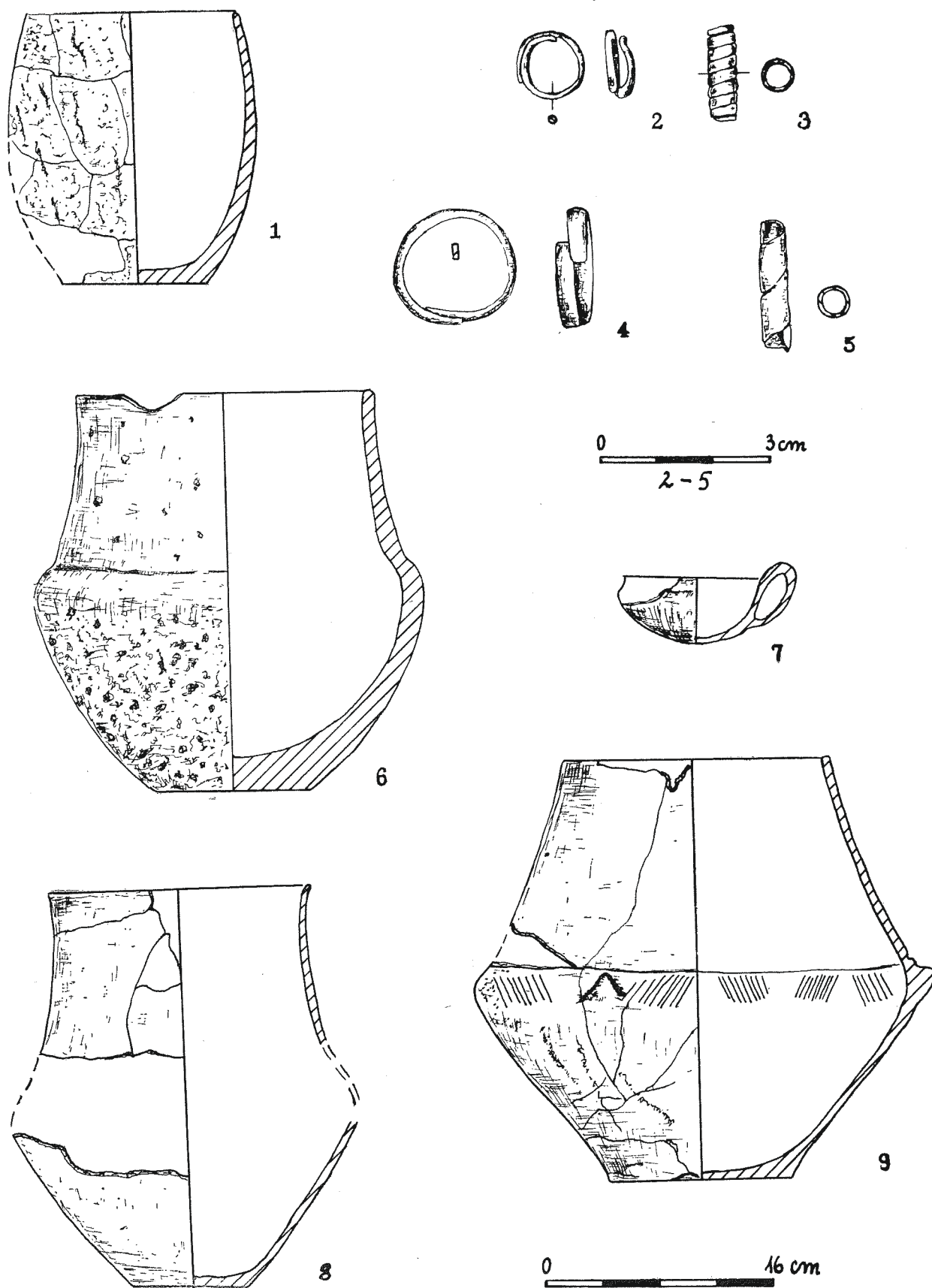
Na głębokości 45—70 cm odkryto popękaną popielnicę, wewnątrz której na ułożonych w porządku anatomicznym przepalonych kościach ustawiona była miseczka. Kości wraz z miseczką przykryte były dolną częścią naczynia wazowatego. Wśród kości znaleziono skręt brązowy. 1. Popielnica jajowata. Domieszka dużej ilości średnioziarnistego tłucznia. Barwa zewnątrz brunatno-szara, wewnątrz szaro-żółtawa. Powierzchnia niestarannie wygładzona. Wypał bardzo słaby. Wysokość

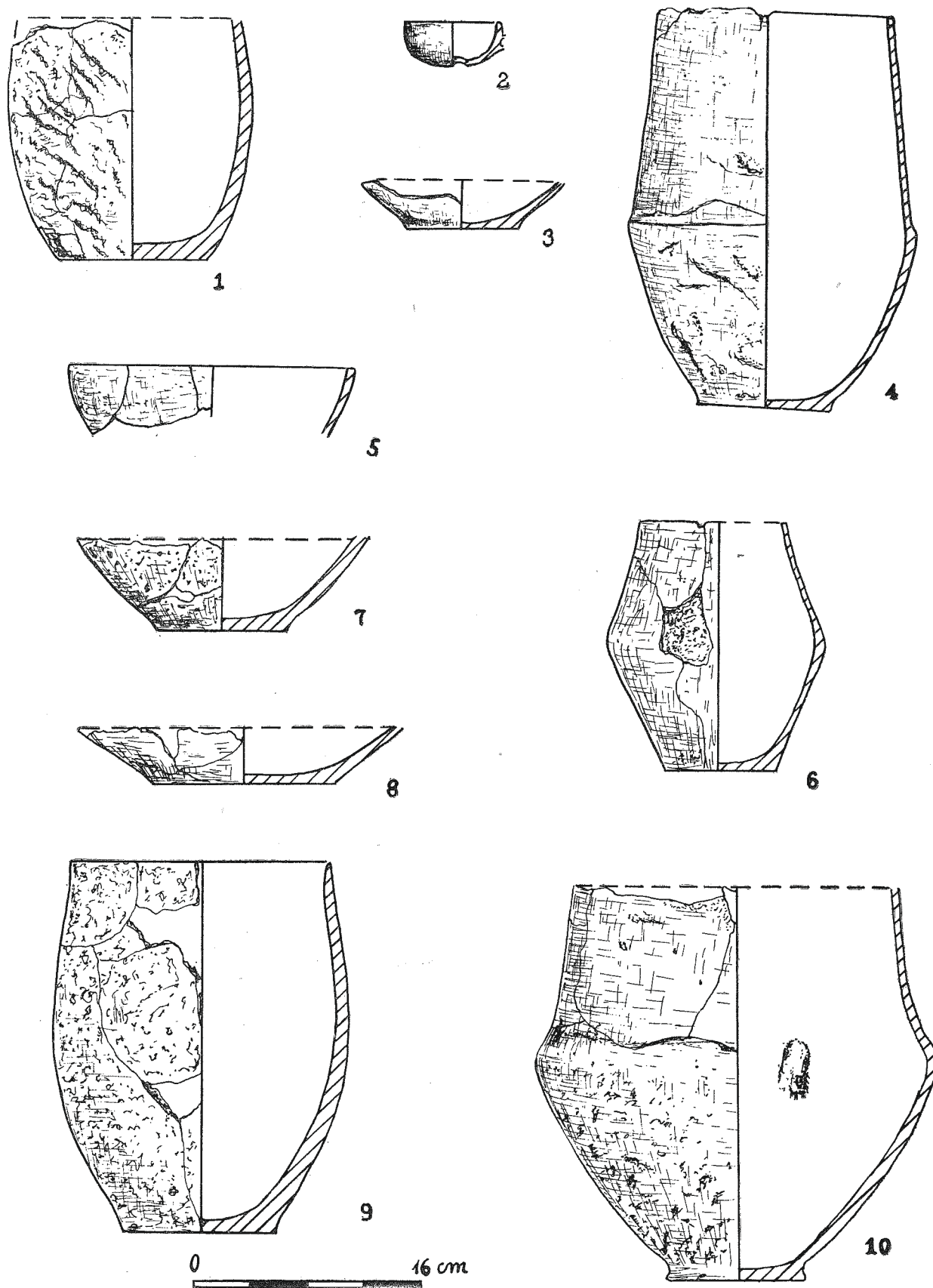
TABL. XII. Krzemienica pow. Mielec, stan. 1. Wyposażenie grobów. Grób 110 (1). Grób 111 (4—5). Grób 112 (2). Grób 113 (3). Grób 114 (6—7).

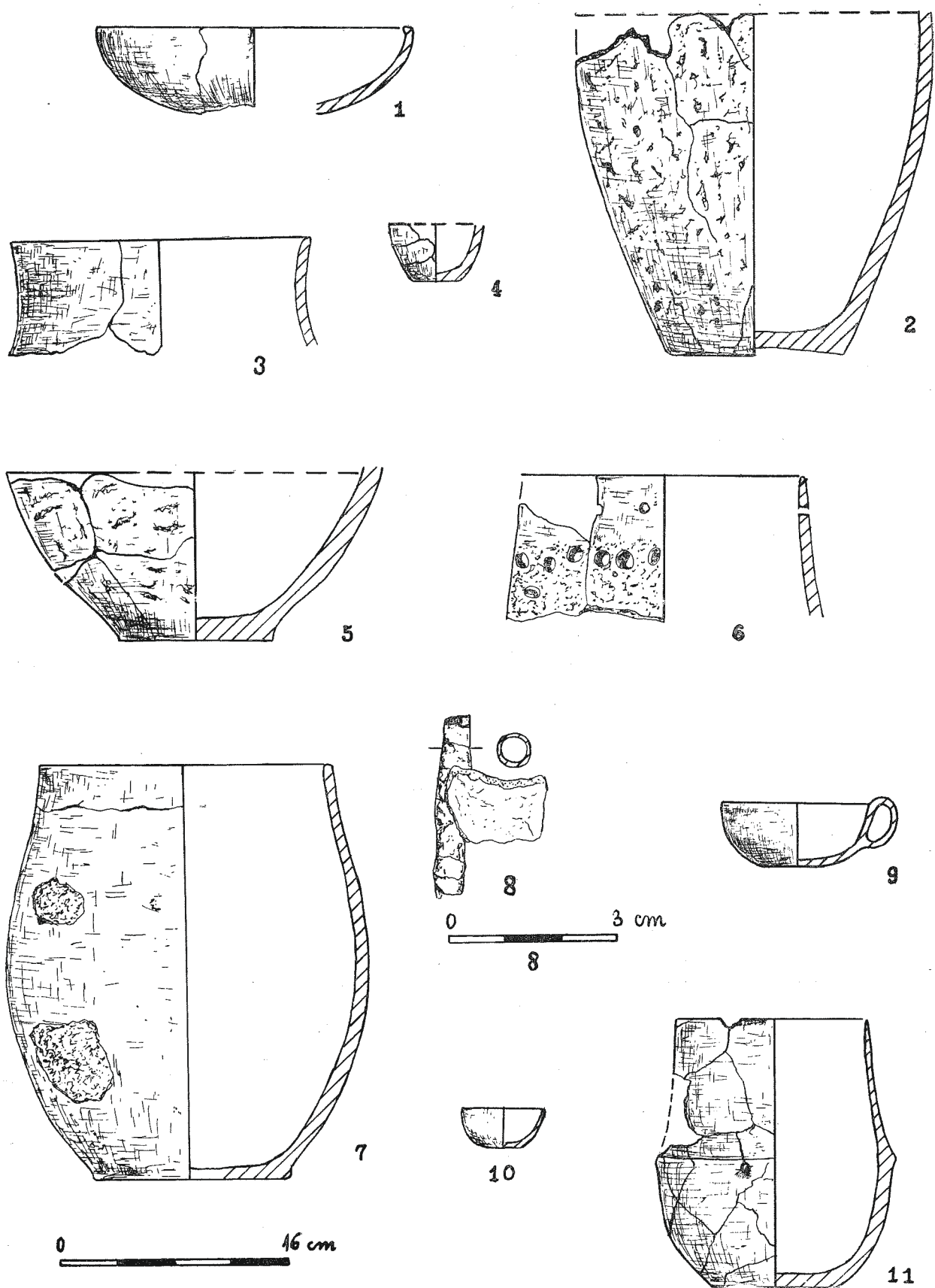
TABL. XIII. Krzemienica pow. Mielec, stan. 1. Wyposażenie grobów. Grób 115 (8). Grób 116 (7). Grób 117 (2, 4). Grób 18 (6). Grób 119 (1). Grób 120 (3, 5).

TABL. XIV. Krzemienica pow. Mielec, stan. 1. Wyposażenie grobów. Grób 121 (2—5). Grób 122 (1). Grób 123 (7). Grób 124 (10). Grób 125 (6). Grób 126 (8—9).

TABL. XV. Krzemienica pow. Mielec, stan. 1. Wyposażenie grobów. Grób 127 (1). Grób 128 (2—3, 6). Grób 129 (9). Grób 130 (4). Grób 131 (5). Grób 132 (7—8).

TABL. XVI. Krzemienica pow. Mielec, stan. 1. Wyposażenie grobów. Grób 133 (1). Grób 134 (5). Grób 135 (3—4). Grób 136 (10—11). Grób 137 (2). Grób 139 (7—8). Grób 140 (6, 9).

25,2 cm, średnica otworu 20,4 cm, dna 10,5 cm (Tabl. XVII, 12). 2. Miseczka półkulista o płaskim dnie. Domieszka dużej ilości drobno i średnioziarnistego tłucznia. Barwa żółtawo-szara. Powierzchnia zewnątrz bardzo starannie wygładzona, wewnątrz szorstka (wystają ziarna domieszki). Wysokość 4,4 cm, średnica otworu 8 cm, dna 3,4 cm (Tabl. XVII, 7). 3. Fragment dolnej części naczynia wazowatego. Domieszka średnioziarnistego tłucznia. Barwa brązowo-szara. Powierzchnia wygładzana. 4. Skręt z okrągłego w przekroju drutu brązowego ze stykającymi się końcami. Średnica 0,6 cm (Tabl. XVII, 8).

Grób 145 (popielnicowy)

Na głębokości 48—63 cm odkryto ułamki silnie popękanej, przewróconej na bok popielnicy i rozsypane przepalone kości oraz kilka skorup z garnka jajowatego i misy. 1. Popielnica o jajowatym brzusku i łukowatej szyjce zachowana fragmentarycznie. Domieszka średnioziarnistego tłucznia. Barwa zewnątrz szaro-brązowa, wewnątrz ceglasta. Powierzchnia zewnętrzna wygładzana bardzo starannie, wewnątrz chropowata z powodu wystających ziaren domieszki. Wysokość zachowana 16,5 cm, średnica otworu 12 cm (Tabl. XVII, 2). 2. Naczynie w typie tulipanowatym zachowane fragmentarycznie. Domieszka średnioziarnistego tłucznia. Barwa brązowo-szara. Powierzchnia wygładzana. Wysokość zachowana 10 cm, średnica otworu 16 cm (Tabl. XVII, 3). 3. Misa półkulista zachowana fragmentarycznie. Domieszka dużej ilości średnioziarnistego tłucznia. Barwa brązowo-żółtawa. Powierzchnia wygładzana, w dolnej części i wewnątrz chropowata (wystają ziarna domieszki). Wysokość zachowana 10 cm, średnica otworu 23 cm (Tabl. XVII, 4).

Grób 146 (popielnicowy)

Na głębokości 55—68 cm odkryto silnie popękaną popielnicę z przepalonymi kośćmi, przykrytą również silnie popękaną dolną częścią garnka jajowatego. Wśród kości w popielnicy znajdowała się miseczka, fragmenty dwóch naczyń oraz brązowy paciorek. 1. Dolna część popielnicy jajowatej. Domieszka średnio i gruboziarnistego tłucznia. Barwa zewnątrz jasnobrunatna, wewnątrz brązowa. Powierzchnia zewnątrz wygładzana, wewnątrz chropowata z powodu wystających ziaren domieszki. Na dnie zachowały się ślady podsypki. Wypał bardzo słaby. Wysokość zachowana 8 cm, średnica dna 9 cm (Tabl. XVIII, 6). 2. Miseczka półkulista o płaskim dnie. Domieszka średnioziarnistego tłucznia. Barwa brązowo-żółtawa. Powierzchnia niestarannie wygładzana. Wysokość 3 cm, średnica otworu 7 cm, dna 3,7 cm (Tabl. XVIII, 5). 4. Ułamek miseczki (?) z niewyodrębnioną szyjką i ostrym załomem. Domieszka średnioziarnistego tłucznia. Barwa brązowa z żółtawym odcieniem. Powierzchnia niestarannie wygładzana. 5. Paciorek rurkowaty z cienkiej blaszki brązowej, bardzo słabo zachowany.

Grób 147 (popielnicowy)

Na głębokości 54—75 cm odkryto popękaną popielnicę z przepalonymi kośćmi. 1. Popielnica wazowata z niewyodrębnioną szyjką i łagodnym załomem brzusca. Domieszka drobnoziarnistego tłucznia. Barwa brązowa. Powierzchnia wygładzana, zdobiona na granicy szyjki i brzusca dwoma dookołnymi bruzdami, pod którymi umieszczono grupy ukośnych kresiek, zaś na załomie brzusca dwa pojedyncze guzki. Wypał słaby, szczególnie w części przydennej. Wysokość zachowana 22 cm, średnica otworu 20 cm, dna około 8 cm (Tabl. XVIII, 10).

Grób 148 (nieokreślony)

Na głębokości 60—72 cm przy brzegu piaśnicy odkryto resztki grobu ciałopalnego w postaci kilku ułamków naczynia i rozsypanych przepalonych kości.

Grób 149 (popielnicowy)

Na głębokości 52—65 cm odkryto niewielką popielnicę wypełnioną szarą ziemią, w której znajdowało się kilka przepalonych kości. 1. Popielnica jajowata. Domieszka średnio i gruboziarnistego tłucznia. Barwa brązowa. Powierzchnia poniżej otworu i przy dnie wygładzana, na brzusku obmazwana pionowo. Naczynie to zdobione jest pod górną krawędzią guzkami utworzonymi przez wypychanie od wewnątrz,

dookołym rzędem dołków paznokciowych oraz pojedynczymi guzkami z wgłębieniami, naklejonymi na brzusku. Wysokość 13,5 cm, średnica otworu 10 cm, dna 8 cm (Tabl. XVIII, 7).

Grób 150 (popielnicowy)

Na głębokości 50—80 cm odkryto popielnicę, w której przepalone kości ułożone były w porządku anatomicznym i przykryte misą. 1. Popielnica wazowata z wyodrębnioną szyjką i łagodnym załomem brzusca. Domieszka drobnoziarnistego tłucznia. Barwa brązowo-szara. Powierzchnia powyżej załomu brzusca i przy dnie wygładzana, poniżej załomu chropowata. Pod górną krawędzią znajduje się rząd dziurek, u nasady szyjki bruzda, a na załomie cztery pary skośnie dolepionych listewek oraz ornament figuralny, przypominający postać ludzką. Wysokość 27,5 cm, średnica otworu 25,5 cm, dna 11 cm (Tabl. XVIII, 11). 2. Misa półkulista z nieco wklęsłym dnem i przekłutym poziomo guzku — uchu pod krawędzią. Domieszka średnioziarnistego tłucznia i ceramiczna. Barwa zewnątrz brązowa, wewnątrz brązowo-czarna. Powierzchnia wygładzana. Wysokość 8 cm, średnica otworu 23 cm, dna 9 cm (Tabl. XVIII, 12).

Grób 151 (popielnicowy)

Na głębokości 55—75 cm odkryto popękaną popielnicę z przepalonymi kośćmi ułożonymi w porządku anatomicznym. Wśród kości znaleziono czerpak, złożony do góry dnem oraz skręt i paciorek z brązu. 1. Popielnica wazowata z niewyodrębnioną szyjką i ostrym załomem brzusca, nieco uszkodzona. Domieszka drobnoziarnistego tłucznia. Barwa zewnątrz brązowa, wewnątrz brązowo-szara. Powierzchnia wygładzana. Na załomie zachowała się para uszkodzonych podłużnych guzków. Wysokość 19 cm, średnica otworu 17 cm, dna 7,5 cm (Tabl. XVIII, 1). 2. Czerpak półkulisty z wklęsłym dnem i taśmowatym uchem. Domieszka drobnoziarnistego tłucznia. Barwa szaro-brązowa. Powierzchnia wygładzana, z tym, że przy dnie mniej starannie. Wysokość 3,5 cm, średnica otworu 8,5 cm, dna 2 cm (Tabl. XVIII, 2). 3. Paciorek rurkowaty wykonany z cienkiej blaszki brązowej, nieco spłaszczony. Długość 1 cm, średnica 0,4 cm (Tabl. XVIII, 3). 4. Owalny skręt z drutu brązowego z zachodzącymi na siebie końcami. Wymiary 1,4×1,2 cm (Tabl. XVIII, 4).

Grób 152 (popielnicowy)

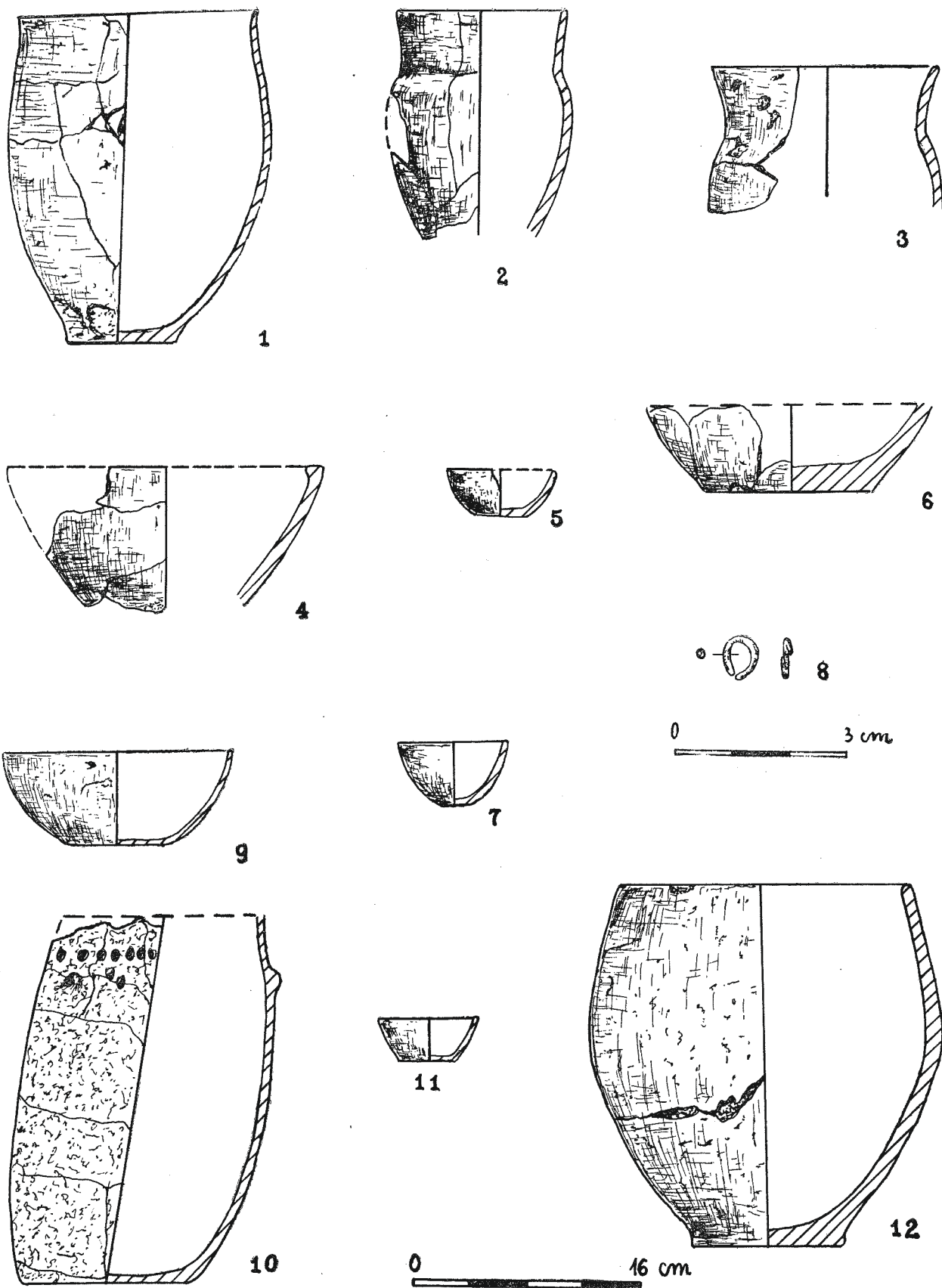
Na głębokości 48—66 cm odkryto popękaną popielnicę z niewielką ilością przepalonych kości, a wśród nich czerpak wypełniony również przepalonymi kośćmi lecz przemieszanymi z popiołem. 1. Popielnica wazowata z niewyodrębnioną szyjką i ostrym załomem brzusca. Domieszka drobnoziarnistego tłucznia. Barwa szaro-brązowa. Powierzchnia wygładzana, na dnie ślady podsypki. Załom zdobiony był dwoma parami ukośnych krótkich listewek, z których jedna zachowała się fragmentarycznie, po drugiej został ślad. Wysokość 16,5 cm, średnica otworu 15 cm, dna 8 cm (Tabl. XVIII, 8). 2. Czerpak półkulisty z wklęsłym dnem i taśmowatym uchem. Domieszka drobnoziarnistego tłucznia. Barwa zewnątrz żółtawo-brązowa, wewnątrz szaro-brązowa. Powierzchnia wygładzana. Wysokość 8 cm, średnica otworu 8 cm, dna 2 cm (Tabl. XVIII, 9).

Grób 153 (popielnicowy)

Na głębokości 50—65 cm odkryto popielnicę, wewnątrz której na poziomie otworu znajdował się rozbitý czerpak, zaś na dnie niewielka ilość przepalonych drobnych kości prawdopodobnie dziecka, przemieszanych z dużą ilością popiołu. 1. Popielnica jajowata. Domieszka średnioziarnistego tłucznia. Barwa brązowa. Powierzchnia niestarannie wygładzona poniżej otworu i przy dnie, na brzusku wystają liczne ziarna domieszki, na dnie ślady podsypki, nieco zagładzone. Wysokość 14,3 cm, średnica otworu 10,6 cm, dna 8 cm (Tabl. XIX, 9). 2. Czerpak półkulisty z płaskim dnem i taśmowatym uchem, zachowany w drobnych fragmentach. Domieszka średnioziarnistego tłucznia. Barwa brązowa. Powierzchnia wygładzana.

Grób 154 (popielnicowy)

Na głębokości 40—60 cm odkryto popielnicę z niewielką ilością drobnych przepalonych kości prawdopodobnie dziecka, wśród których znajdował się skręt brązowy. Obok popielnicy,

TABL. XVII. Krzemienica pow. Mielec, stan. 1. Wyposażenie grobów. Grób 141 (5—6). Grób 142 (9—11). Grób 143 (1) Grób 144 (7—8, 12). Grób 145 (2—4).

otworem do jej brzuśca złożona była miseczka. 1. Popielnica wazowata z niewyodrębnioną szyjką i łagodnym załomem brzuśca. Domieszka średnioziarnistego tłucznia. Barwa brązowa z żółtym odcieniem. Powierzchnia wygładzana. Wysokość 18,5 cm, średnica otworu 16 cm, dna 8,5 cm (Tabl. XIX, 1). 2. Miseczka półkulista z wklęsłym dnem. Domieszka dużej ilości średnioziarnistego tłucznia. Barwa żółtawo-brązowa. Powierzchnia wygładzana. Wysokość 3,5 cm, średnica otworu 8 cm, dna 3,5 dm (Tabl. XIX, 6). 3. Skręt z drutu brązowego ze stykającymi się końcami. Średnica 0,8 cm (Tabl. XIX, 2).

Grób 155 (popielnicowy)

Na głębokości 30—39 cm odkryto zgniecioną popielnicę z przepalonymi kośćmi, przykrytą popekaną misą. 1. Dolna część popielnicy. Domieszka średnioziarnistego tłucznia. Barwa zewnątrz ceglasto-żółtawa, wewnątrz brązowa. Powierzchnia wygładzana, na dnie nieco zagładzone ślady podsypki. Wysokość zachowana 6,5 cm, średnica dna 9,2 cm (Tabl. XIX, 5). 2. Misa półkulista, z wklęsłym dnem, nieco uszkodzona. Domieszka drobnoziarnistego tłucznia i ceramiczna. Barwa brązowo-żółtawa, wewnątrz z czarnymi plamami. Powierzchnia wygładzana. Wysokość 8 cm, średnica otworu 18 cm, dna 5 cm (Tabl. XIX, 8).

Grób 156 (popielnicowy)

Na głębokości 25—38 cm odkryto dolną część zniszczonej na skutek orki popielnicy, wewnątrz której zachowały się przepalone kości. 1. Dolna część popielnicy wazowatej. Domieszka średnioziarnistego tłucznia. Barwa zewnątrz jasnobrunatna, wewnątrz szaro-brązowa. Powierzchnia wygładzana. Na zachowanej części załomu znajduje się ornament w postaci grupy trzech ukośnie dolepianych listewek. Wysokość zachowana 15 cm, średnica dna 13 cm (Tabl. XIX, 11).

Grób 157 (jamowy)

Na głębokości 35—45 cm odkryto przemieszane z piaskiem drobne ułamki trzech naczyń, fragment miseczki oraz rozsypane przepalone kości, wśród których znaleziono skręt brązowy. 1. Miseczka półkulista, zachowana fragmentarycznie. Domieszka naturalna. Barwa brązowo-szara. Powierzchnia wygładzana. Wysokość zachowana 5,5 cm, średnica otworu 15 cm (Tabl. XIX, 7). 2. Skręt z okrągłego drutu brązowego z końcami zachodzącymi na siebie i obydwo ma złamanymi. Średnica 1,4 cm (Tabl. XIX, 3).

Grób 158 (popielnicowy)

Na głębokości 23—40 cm odkryto silnie popekaną popielnicę z niewielką ilością przepalonych kości, wśród których znaleziono skręt brązowy. 1. Popielnica jajowata, zachowana fragmentarycznie. Domieszka średnioziarnistego tłucznia. Barwa zewnątrz brązowo-żółtawa, wewnątrz brązowo-czarna. Powierzchnia przy dnie wygładzana, na brzuścu chropowata. Na brzuścu zachował się jeden stożkowaty guzek. Drobne fragmenty pochodzące z górnej części tego naczynia, zdobione są poziomym rzędem dołków paznokciowych. Na jednym z nich zachował się również stożkowaty guzek. Wysokość zachowana 18 cm, średnica dna 10 cm (Tabl. XIX, 10). 2. Skręt z okrągłego drutu brązowego z zachodzącymi na siebie końcami, z których jeden jest złamany, a drugi płasko sklepany. Średnica 1,2 cm (Tabl. XIX, 4).

Grób 159 (popielnicowy)

Na głębokości 36—60 cm odkryto silnie popekaną ułożoną skośnie, otworem w kierunku zachodnim popielnicę, wewnątrz której wśród przepalonych kości znaleziono ułamki dwóch mis, żelazne wędzidło, pierścionek oraz paciorek i skręt z brązu. 1. Popielnica wazowata z niewyodrębnioną szyjką i łagodnym załomem brzuśca. Domieszka drobnoziarnistego tłucznia. Barwa jasnobrunatna z ciemnymi plamami. Powierzchnia wygładzana. Górna część brzuśca zdobiona jest kompozycją trzech linii poziomych, z których jedna biegnie dookoła i grup ukośnych kresek oraz dwóch poziomo dolepionych guzów pod nimi. Jeden z guzów zachował się fragmentarycznie, a po drugim został ślad. Wysokość 21,5 cm, średnica otworu 22 cm, dna 13 cm (Tabl. XX, 6). 2. Fragmenty górnej części misy. Domieszka drobnoziarnistego tłucznia. Barwa zewnątrz brązowo-ceglasta, wewnątrz czarna. Powierzchnia wygładzana. Pod krawędzią dookoła dziurki. Wysokość zachowana 9 cm, średnica otworu 29 cm (Tabl. XX, 7). 3. Fragmenty górnej

części misy. Domieszka ceramiczna. Barwa żółtawo-brązowa. Powierzchnia wygładzana. Wysokość zachowana 4 cm, średnica otworu 22 cm (Tabl. XX, 5). 4. Paciorek salta leone trzy i pół zwojowy z okrągłego drutu brązowego. Średnica 0,6 cm (Tabl. XX, 3). 5. Fragment skręta brązowego; zachowane około 1/3 zwoja. Długość 2 cm (Tabl. XX, 4). 6. Wędzidło żelazne składające się z trzech ruchomo połączonych ogni. Jedno z ogni wykonane było z okrągłego w przekroju, zdobionego zygzakami pręta, którego końce rozklepiano i uformowano w pierścienie. Jeden z pierścieni służył do przymocowania wodzów, drugi zaś pozostałych dwóch części wędzidła. Były one wykonane z dwóch różnej grubości prętów o przekroju prostokątnym, łukowato wygiętych, których haczykowato zagięte końce łączyły wszystkie części wędzidła. Długość ogniwa zdobionego 6 cm, długość ogniwa z grubszy pręta 11 cm i pręta cieńszego 9 cm (Tabl. XX, 1). 7. Pierścionek z taśmy żelaznej o ukośnie ściętych końcach i skręconej w półtora zwoja. Średnica 2,1 cm (Tabl. XX, 2).

Grób 160 (popielnicowy)

Na głębokości 75—82 cm odkryto ustawioną skośnie, otworem w kierunku wschodnim popielnicę z przepalonymi kośćmi, przykrytą popekaną misą. Wśród kości znajdował się czepak ustawiony do góry dnem. 1. Popielnica jajowata. Domieszka średnio i gruboziarnistego tłucznia. Barwa jasnobrązowa zewnątrz, brązowa wewnątrz. Powierzchnia wygładzana. Wysokość 15,8 cm, średnica otworu 11 cm, dna 8 cm (Tabl. XXI, 4). 2. Misa półkulista z płaskim dnem. Domieszka drobnoziarnistego tłucznia. Barwa brązowa z żółtawymi plamami. Powierzchnia wygładzana. Wysokość 6 cm, średnica otworu 14 cm, dna 7 cm (Tabl. XXI, 5). 3. Czepak półkulisty z wklęsłym dnem i taśmowatym uchem. Domieszka drobnego tłucznia. Barwa brązowo-szara. Powierzchnia wygładzana. Wysokość 3,4 cm, średnica otworu 6,7 cm, dna 3 cm (Tabl. XXI, 3).

Grób 161 (popielnicowy)

Na głębokości 30—40 cm odkryto dolną część zniszczonej na skutek orki popielnicy z zachowaną niewielką ilością przepalonych kości, które były rozsypane również obok naczynia. 1. Dolna część popielnicy wazowatej. Domieszka średnioziarnistego tłucznia. Barwa zewnątrz brunatno-szara, wewnątrz czarna. Powierzchnia wygładzana przy dnie, na brzuścu chropowata. Na dnie zachowały się ślady podsypki. Wysokość zachowana 8 cm, średnica dna 9,7 cm (Tabl. XXI, 2).

Grób 162 (nieokreślony)

Na głębokości 45 cm odkryto resztki grobu w postaci ułamków dwóch naczyń oraz niewielkiej ilości przepalonych kości rozsypanych w piasku. 1. Fragment przydennej części naczynia. Domieszka niewielkiej ilości tłucznia, którego ziarna miały średnicę około 0,8 cm. Barwa jasnobrunatna z ciemnymi plamami. Powierzchnia wygładzana. Wysokość zachowana 4 cm, średnica dna około 12 cm. 2. Fragment brzuśca garnka jajowatego. Domieszka średnioziarnistego tłucznia. Barwa zewnątrz żółtawo-brązowa, wewnątrz ceglasta. Brzusiec zdobiony był stożkowatymi guzkami.

Grób 163 (jamowy)

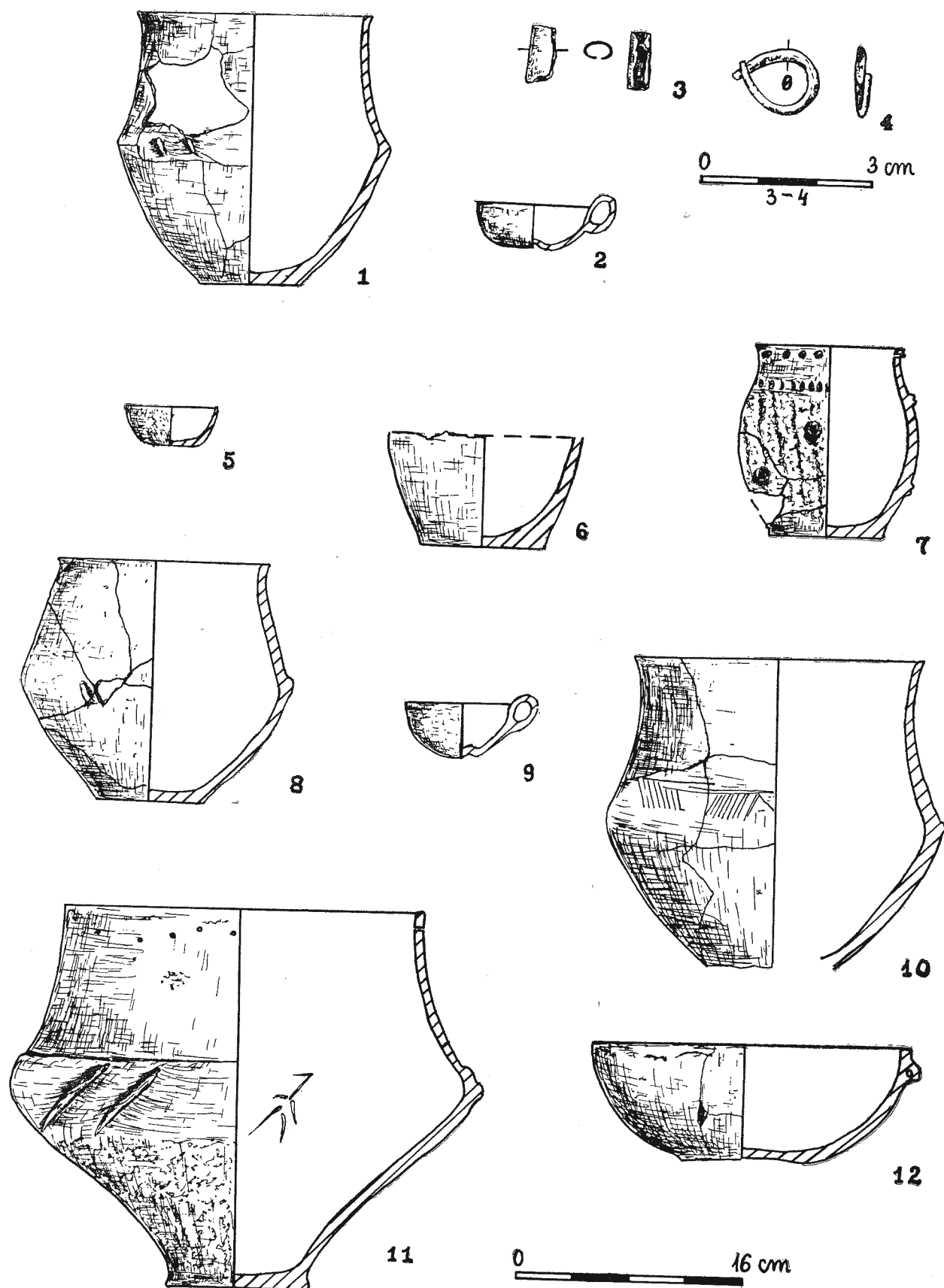
Na głębokości 36—45 cm w czystym piasku odkryto przepalone kości zajmujące powierzchnię o średnicy około 25 cm.

Grób 164 (popielnicowy)

Na głębokości 60—83 cm odkryto zgniecioną popielnicę z przepalonymi kośćmi. 1. Popielnica jajowata zachowana fragmentarycznie. Domieszka średnioziarnistego tłucznia. Barwa jasnobrunatna. Powierzchnia szyjki i przy dnie wygładzana, na brzuścu chropowata. Pod krawędzią dookoła znajduje się rząd dziurek, brzusiec zdobiony jest guzkami z wgłębieniami. Wysokość 25 cm, średnica otworu 14 cm, dna 10 cm (Tabl. XXI, 6).

Grób 165 (popielnicowy)

Na głębokości 45—60 cm odkryto popielnicę z silnie popekaną częścią górną. W popielnicy na ułożonych w porządku anatomicznym przepalonych kościach, ustawiona była do góry

TABL. XVIII. Krzemienica pow. Mielec, stan. 1. Wyposażenie grobów. Grób 146 (5—6). Grób 147 (10). Grób 149 (7). Grób 150 (11—12). Grób 151 (1—4). Grób 152 (8—9).

dnem miseczką. 1. Dolna część popielnicy wazowatej. Domieszka średnioziarnistego tłucznia i ceramiczna. Barwa zewnętrznie brunatna w ciemne plamy, wewnątrz brunatna. Powierzchnia chropowata. Wysokość zachowana 16,5 cm, średnica dna 14 cm (Tabl. XXI, 8). 2. Miseczka półkulista. Domieszka średnio i gruboziarnistego tłucznia. Barwa brunatno-żółtawa. Powierzchnia wygładzana przy krawędzi, poniżej chropowata. Wysokość 3,2 cm, średnica otworu 6,9 cm (Tabl. XXI, 7).

Grób 166 (popielnicowy)

Na głębokości 30—60 cm odkryto silnie popękaną popielnicę z przepalonymi kośćmi ułożonymi w porządku anatomicznym. 1. Popielnica jajowata. Domieszka średnio i gruboziarnistego tłucznia. Barwa zewnętrznie brunatno-szara, wewnątrz brunatna. Powierzchnia szyjki wygładzana, brzośca chropowata. Poniżej otworu znajduje się rząd dziurek, a pod nim rząd dołków paznokciowych, zaś na brzoścu krótkie rzędy ukośne oraz pojedyncze dołki rozrzucone nieregularnie. Wysokość 29,6 cm, średnica otworu 20,8 cm, dna 10,5 cm (Tabl. XXI, 1).

Grób 167 (popielnicowy)

Na głębokości 40—65 cm odkryto popielnicę z przepalonymi kośćmi. 1. Popielnica jajowata. Domieszka średnioziarnistego tłucznia. Barwa jasnobrunatna z brązowymi plamami. Powierzchnia szyjki i przy dnie wygładzana, na brzoścu chropowata. Poniżej otworu znajduje się rząd dziurek, pod nim rząd dołków paznokciowych, zaś na brzoścu pięć listewek karbowanych dolepianych ukośnie oraz cztery pojedyncze guzki z wgłębieniami. Wysokość 28,5 cm, średnica otworu 16,5 cm, dna 11,5 cm (Tabl. XXI, 9).

Grób 168 (popielnicowy)

Na głębokości 43—55 cm odkryto dolną część popielnicy z przepalonymi kośćmi. 1. Dolna część popielnicy wazowatej. Domieszka ceramiczna i piasku. Barwa brązowa w czarne plamy. Powierzchnia załomu brzośca i przy dnie wygładzana, na brzoścu chropowata. Na dnie zachowały się ślady podsypki. Wysokość zachowana 14 cm, średnica dna 12,2 cm (Tabl. XXII, 2).

Grób 169 (popielnicowy)

Na głębokości 45—70 cm odkryto popękaną dolną część popielnicy z przepalonymi kośćmi. 1. Dolna część popielnicy jajowatej o wyjątkowo grubych ściankach. Domieszka dużej ilości średnio i gruboziarnistego tłucznia. Barwa szaro-żółtawa. Powierzchnia przy dnie wygładzana, na brzoścu chropowata. Wysokość zachowana 28 cm, średnica dna 13 cm (Tabl. XXII, 7).

Grób 170 (popielnicowy)

Na głębokości 50—80 cm odkryto zgniecioną popielnicę z przepalonymi kośćmi. 1. Popielnica wazowata z niewyodrębnioną szyjką i łagodnym załomem brzośca, zachowana fragmentarycznie. Domieszka średnioziarnistego tłucznia. Barwa jasnobrunatna. Powierzchnia szyjki, górnej części brzośca i przy dnie wygładzana, na brzoścu chropowata. Na dnie zachowały się ślady podsypki. Ocalała część brzośca nad załomem zdobiona jest dołeczkami odcisniętymi okrągłym stemplem, ułożonymi w trójkąt i dwoma podłużnymi guzkami. Wysokość zachowana 29 cm, średnica otworu 24 cm, dna 11,5 cm (Tabl. XXII, 8).

Grób 171 (popielnicowy)

Na głębokości 30—45 cm odkryto zgniecioną popielnicę z przepalonymi kośćmi. 1. Popielnica jajowata, zachowana fragmentarycznie. Domieszka średnioziarnistego tłucznia. Barwa zewnętrznie żółtawo-brązowa, wewnątrz jasnobrunatna. Powierzchnia części przydennej wygładzana starannie, brzusiec chropowaty, zdobiony stożkowatymi guzkami. Wysokość zachowana 21,5 cm, średnica dna 13 cm (Tabl. XXII, 1).

Grób 172 (popielnicowy)

Na głębokości 51—65 cm odkryto popielnicę z przepalonymi kośćmi i skrzepem brązowym wewnątrz. 1. Popielnica wazowata z wyodrębnioną szyjką i łagodnym załomem brzośca.

Domieszka drobnoziarnistego tłucznia. Barwa żółtawo-szara. Powierzchnia wygładzana. Brzusiec zdobiony jest trzema dookólnymi liniami u nasady szyjki, poziomymi grupami jodełkowato ułożonych kresek oraz dwoma pojedynczymi guzkami z wgłębieniami i dwoma guzkami przekłutymi poziomo. Wysokość 15,4 cm, średnica otworu 9 cm, dna 7 cm (Tabl. XXII, 3). 2. Skrzep z drutu brązowego z zachodzącymi na siebie końcami. Średnica 1,4 cm (Tabl. XXII, 4).

Grób 173 (popielnicowy)

Na głębokości 55—60 cm odkryto zgniecioną popielnicę z przepalonymi kośćmi ułożonymi w porządku anatomicznym, wśród których znaleziono skrzep z drutu brązowego. 1. Popielnica wazowata zachowana fragmentarycznie, bardzo słabo wypalona. Domieszka średnioziarnistego tłucznia i ceramiczna. Barwa jasnoceglasta z szarymi i żółtawymi plamami. Powierzchnia części przydennej wygładzana, na brzoścu chropowata. Wysokość zachowana 8 cm, średnica dna 17 cm (Tabl. XXII, 6). 2. Skrzep z drutu brązowego z zachodzącymi na siebie, równo ściętymi końcami. Średnica 1,5 cm (Tabl. XXII, 5).

Grób 174 (popielnicowy)

Na głębokości 41—50 cm odkryto zgniecioną popielnicę z przepalonymi kośćmi, przykrytą misą. Na kościach ustawiona była miseczka, wśród nich zaś znaleziono skrzep z drutu brązowego. 1. Popielnica jajowata zachowana fragmentarycznie, bardzo słabo wypalona. Domieszka dużej ilości gruboziarnistego tłucznia. Barwa zewnętrznie jasnobrunatna w ceglaste plamy, wewnątrz żółtawo-brunatna. Powierzchnia chropowata z powodu wystających ziaren domieszki. Wysokość zachowana 10,5 cm, średnica dna 10 cm (Tabl. XXIII, 1). 2. Misa półkulista z przekłutym poziomym guzkiem poniżej otworu, zachowana fragmentarycznie. Domieszka drobnoziarnistego tłucznia. Barwa brązowa. Powierzchnia wygładzana. Wysokość zachowana 9,5 cm, średnica otworu 23 cm (Tabl. XXIII, 4). 3. Miseczka półkulista z płaskim dnem. Domieszka średnioziarnistego tłucznia. Barwa jasnobrunatna, przechodząca w brunatną wewnątrz. Powierzchnia wygładzana. Wysokość 3 cm, średnica otworu 6,5 cm, dna 3 cm (Tabl. XXIII, 2). 4. Skrzep z czworobocznego drutu brązowego z zachodzącymi na siebie końcami, nieco zniekształcony. Średnica 1,8 cm (Tabl. XXIII, 3).

Grób 175 (popielnicowy)

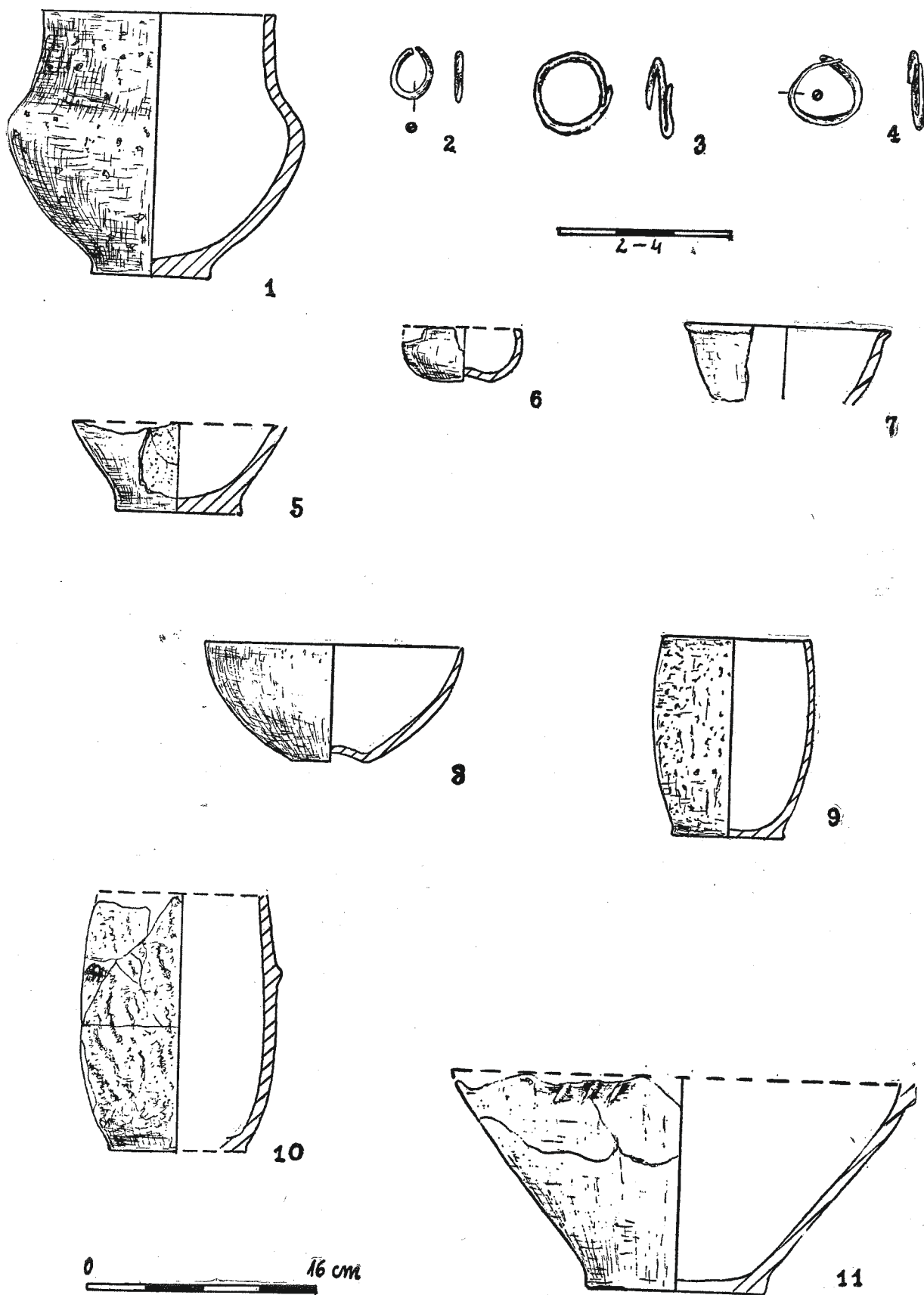
Na głębokości 32—55 cm odkryto zgniecioną popielnicę z przepalonymi kośćmi. 1. Popielnica jajowata ze zniszczoną górną krawędzią. Domieszka gruboziarnistego tłucznia. Barwa zewnętrznie szaro-brązowa, wewnątrz szaro-czarna. Powierzchnia szyjki i przy dnie wygładzana, na brzoścu chropowata. Poniżej otworu znajduje się listewka karbowana. Wysokość zachowana 31 cm, średnica dna 11 cm (Tabl. XXIII, 5).

Grób 176 (popielnicowy)

Na głębokości 76—100 cm odkryto popękaną popielnicę z przepalonymi kośćmi, przykrytą misą. Na kościach i wśród nich znaleziono kilka niewielkich skorup. 1. Popielnica jajowata. Domieszka drobno i średnioziarnistego tłucznia. Barwa jasnoceglasta w brązowe plamy zewnętrznie, wewnątrz jasno-brązowa. Powierzchnia poniżej otworu i przy dnie wygładzana, na brzoścu chropowata. Pod górną krawędzią znajduje się dookólny rząd dziurek, pod nimi zaś rząd dołków paznokciowych przedzielonych czterema pojedynczymi guzkami. Wysokość 38 cm, średnica otworu 20 cm, dna 13 cm (Tabl. XXIII, 7). 2. Misa półkulista, zachowana fragmentarycznie. Domieszka drobnoziarnistego tłucznia i ceramiczna. Barwa zewnętrznie jasnobrązowa w ceglaste plamy, wewnątrz brunatno-żółtawa. Powierzchnia wygładzana z tym że przy brzegu niestarannie. Pod krawędzią zachował się ślad po zniszczonym uszku. Wysokość 7,2 cm, średnica otworu 28 cm, dna 9 cm (Tabl. XXIII, 6).

Grób 177 (popielnicowy)

Na głębokości 50—75 cm odkryto popękaną popielnicę bez części górnej, z przepalonymi kośćmi. 1. Popielnica jajowata zachowana fragmentarycznie. Domieszka średnioziarnistego tłucznia. Barwa zewnętrznie brązowo-szara, wewnątrz ciemniejsza. Powierzchnia chropowata. Na dnie zachowały się ślady podsypki. Wysokość zachowana 26 cm, średnica dna 16 cm (Tabl. XXIII, 8).

TABL. XIX. Krzemienica pow. Mielec, stan. 1. Wyposażenie grobów. Grób 153 (9). Grób 154 (1—2, 6). Grób 155 (5, 8)
Grób 156 (11). Grób 157 (3, 7). Grób 158 (4, 10).

Grób 178 (popielnicowy)

Na głębokości 80 cm odkryto niewielką, zabarwioną na kolor ceglasty plamę w piasku. Podczas dalszej eksploracji do głębokości 90 cm okazało się, że zabarwienie piasku pochodzi z rozmytej, bardzo słabo wypalanej popielnicy, której część brzuśca i dno lepiej wypalone zachowały się w drobnych fragmentach. Przepalone kości w popielnicy ułożone były w porządku anatomicznym. W pobliżu popielnicy na głębokości 50—62 cm w czystym piasku rozsypane były węgielki drzewne i popiół.

Grób 179 (popielnicowy)

Na głębokości 20—26 cm odkryto czerpak z niewielką ilością przepalonych, drobnych kości ułożonych w porządku anatomicznym. Czerpak ten ustawiony był w drugim, większym czerpaku. 1. Czerpak — popielnica półkulisty z lekko wklęsłym dnem i taśmowatym uchem (utrącone). Domieszka drobnego tłucznia. Barwa zewnątrz żółtawo-szara, wewnątrz szara. Powierzchnia wygładzana. Wysokość 6 cm, średnica otworu 10 cm, dna 3 cm (Tabl. XXIV, 1). 2. Czerpak z wyodrębnioną szyjką, ostrym załomem brzuśca, płaskim dnem i taśmowatym uchem. Domieszka piasku. Barwa brązowo-żółtawa. Powierzchnia wygładzana. Wysokość 6 cm, średnica otworu 13,2 cm, dna 3,5 cm (Tabl. XXIV, 2).

Grób 180 (popielnicowy)

Na głębokości 40—58 cm odkryto zgniecioną popielnicę z przepalonymi kośćmi, przykrytą również zgniecionym czerpakiem. 1. Popielnica wazowata z wyodrębnioną szyjką, łagodnym załomem brzuśca i dwoma uszkami u nasady szyjki, częściowo zniszczona, bardzo słabo wypalona. Domieszka drobno i średnioziarnistego tłucznia. Barwa zewnątrz czarna, wewnątrz brunatno-żółtawa. Powierzchnia wygładzana, zdobiona dwoma grupami (po trzy) stożkowatych guzków umiesz-

czonych pod uszkami. Wysokość 14,4 cm, średnica otworu 11,5 cm, dna 7,5 cm (Tabl. XXIV, 4). 2. Czerpak półkulisty z taśmowatym uchem, zachowany fragmentarycznie. Domieszka średnio i gruboziarnistego tłucznia. Barwa szaro-żółtawa. Powierzchnia wygładzana. Wysokość zachowana 6 cm, średnica otworu 13,5 cm (Tabl. XXIV, 3).

Grób 180 (jamowy)

Na głębokości 60—72 cm w czystym piasku złożone były przepalone kości w porządku anatomicznym.

OPIS MATERIAŁÓW ZNALEZIONYCH LUŻNO

1. Czerpak z wyodrębnioną szyjką i taśmowatym (utrącone) uchem, zachowany fragmentarycznie. Domieszka drobnioziarnistego tłucznia. Barwa zewnątrz szaro-żółtawa, wewnątrz żółtawo-czarna. Powierzchnia wygładzana. Wysokość zachowana 5,5 cm, średnica otworu 14 cm (Tabl. XXIV, 7). 2. Misa półkulista z nieco nachylonym do wewnątrz, zniszczonym częściowo brzegiem i zachowanym fragmentarycznie uchem po niższej stronie. Domieszka drobnioziarnistego tłucznia. Barwa czarno-szara w żółtawe plamy. Powierzchnia wygładzana; zewnątrz bardziej, wewnątrz mniej starannie. Wysokość 11,5 cm, średnica otworu 30 cm, dna 10,2 cm (Tabl. XXIV, 8). 3. Czerpak półkulisty z płaskim dnem i taśmowatym uchem. Domieszka drobnioziarnistego tłucznia. Barwa jasnobrunatna w czarne plamy. Powierzchnia wygładzana. Wysokość 4 cm, średnica otworu 8 cm, dna 3,8 cm (Tabl. XXIV, 5). 4. Dolna część naczynia wazowatego. Domieszka ceramiczna. Barwa zewnątrz jasnobrunatna, wewnątrz ciemniejsza. Powierzchnia przy dnie wygładzana, na brzuścu chropowata. Wysokość zachowana 7 cm, średnica dna 9 cm (Tabl. XXIV, 6). 5. Szpila brązowa z główką rozklepaną i zwiniętą w uszko. Długość 6,8 cm (Tabl. XXIV, 9). 6. Skręt półtorazwojowy z drutu żelaznego, skodorowany. Średnica 2,7 cm (Tabl. XXIV, 10).

ANALIZA MATERIAŁU

WYROBY METALOWE

Przedmioty metalowe odkryte na omawianym cmentarzysku reprezentowane są przez ozdoby wykonane w przeważającej większości z brązu, a tylko kilka okazów z żelaza. Również z żelaza wykonana została część upręży końskiej — wędzidło.

Wśród ozdób brązowych najliczniejsze są skrzęty z drutu lub rurki brązowej, mniej liczne paciorki, szpile, zawieszki. W pojedynczych egzemplarzach wystąpiły: ozdoba guziczkowata, ozdoba włosów (?) i pierścionelek. Ozdoby żelazne reprezentowane są przez dwa skrzęty, pierścionelek i paciorek salta leone.

Ozdoby brązowe

Skrzęty. Ozdoby te odkryto w 22 grobach. Wykonane były przeważnie z drutu, rzadko zaś rurki brązowej (Tabl. XI, 4; XIII, 4; XXII, 5) posiadając od jednego do półtora zwoju. Okazy półtorazwojowe pochodzą z 10 grobów (Tabl. I, 7; III, 4; X, 2; XI, 4; XIII, 3—4; XV, 2; XXII, 5; XXIII, 3); jednozwojowe, których końce zachodziły na siebie, z 3 grobów (Tabl. XVIII, 4; XIX, 4; XXII, 4) i jednozwojowe o końcach stykających się, z 4 grobów (Tabl. I, 4; II, 3; XVII, 8; XIX, 2). Wygięte druciki odkryte w 5 grobach (Tabl. I, 5; III, 5; VI, 7; IX, 5; XX, 4) są najpewniej fragmentami częściowo zniszczonych ozdób tego samego typu.

Podobne skrzęty można kojarzyć między innymi z ozdobami głowy¹⁰. Charakterystyczne lekkie przygięcie występujące u niektórych okazów półtorazwojowych o większej średnicy sugeruje, że służyły także jako ozdoba palców rąk. Omawiane ozdoby są najczęściej spotykanymi zabytkami brązowymi na cmentarzyskach

grupy tarnobrzesckiej. Występują powszechnie w okresie trwania kultury łużyckiej na całym zajmowanym przez nią terytorium¹¹.

Paciorki. Na omawianym cmentarzysku dość dużą grupę ozdób, liczącą 7 sztuk stanowią paciorki. Pod względem formy wyróżniono wśród nich dwa rodzaje: pierwszy paciorki zwane salta leone i drugi — paciorki rurkowate.

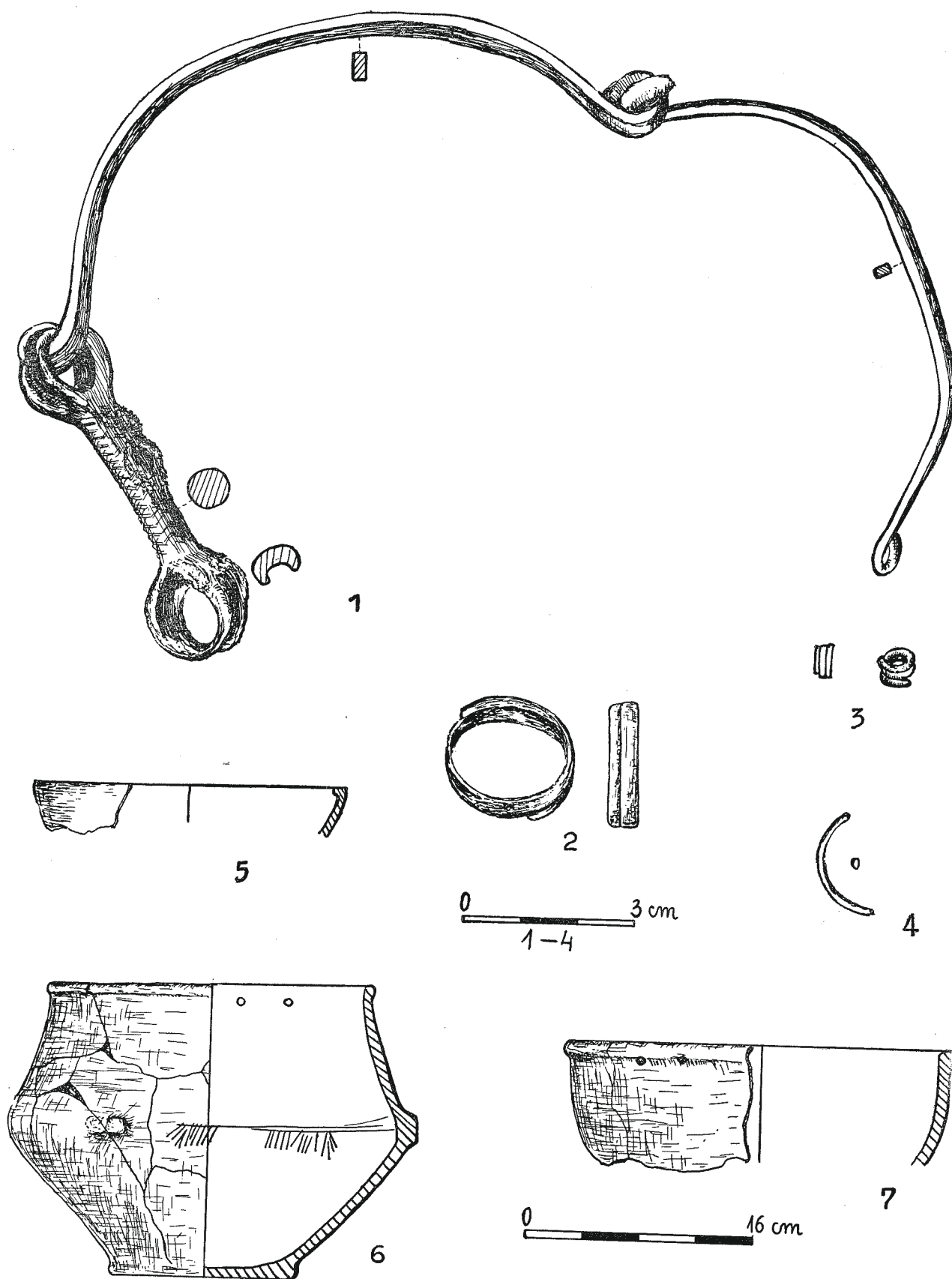
Paciorki salta leone reprezentowane są przez cztery okazy. Paciorek z grobu 159 (Tabl. XX, 3) wykonany został z okrągłego drutu skręconego spiralnie w dwa i pół zwoja, pozostałe zaś z taśmy o końcach ściętych równo skręconych w dwa zwoje (Tabl. VII, 7) oraz taśmy o końcach ściętych ukośnie i skręconych w siedem zwoi (Tabl. XV, 3, 5).

Paciorki rurkowate odkryto w ilości 3 sztuk. Wykonano je z taśmy brązowej zwiniętej w rurkę. Końce taśmy okazy z grobu 68 (Tabl. V, 2) lekko zachodzą na siebie, zaś bardzo cienką taśmę z której wykonano paciorek z grobu 77 (Tabl. VI, 3), nawinięto czterokrotnie na siebie najprawdopodobniej celem wzmocnienia wyrobu. Fragmentarycznie zachował się paciorek z grobu 151 (Tabl. XVIII, 3).

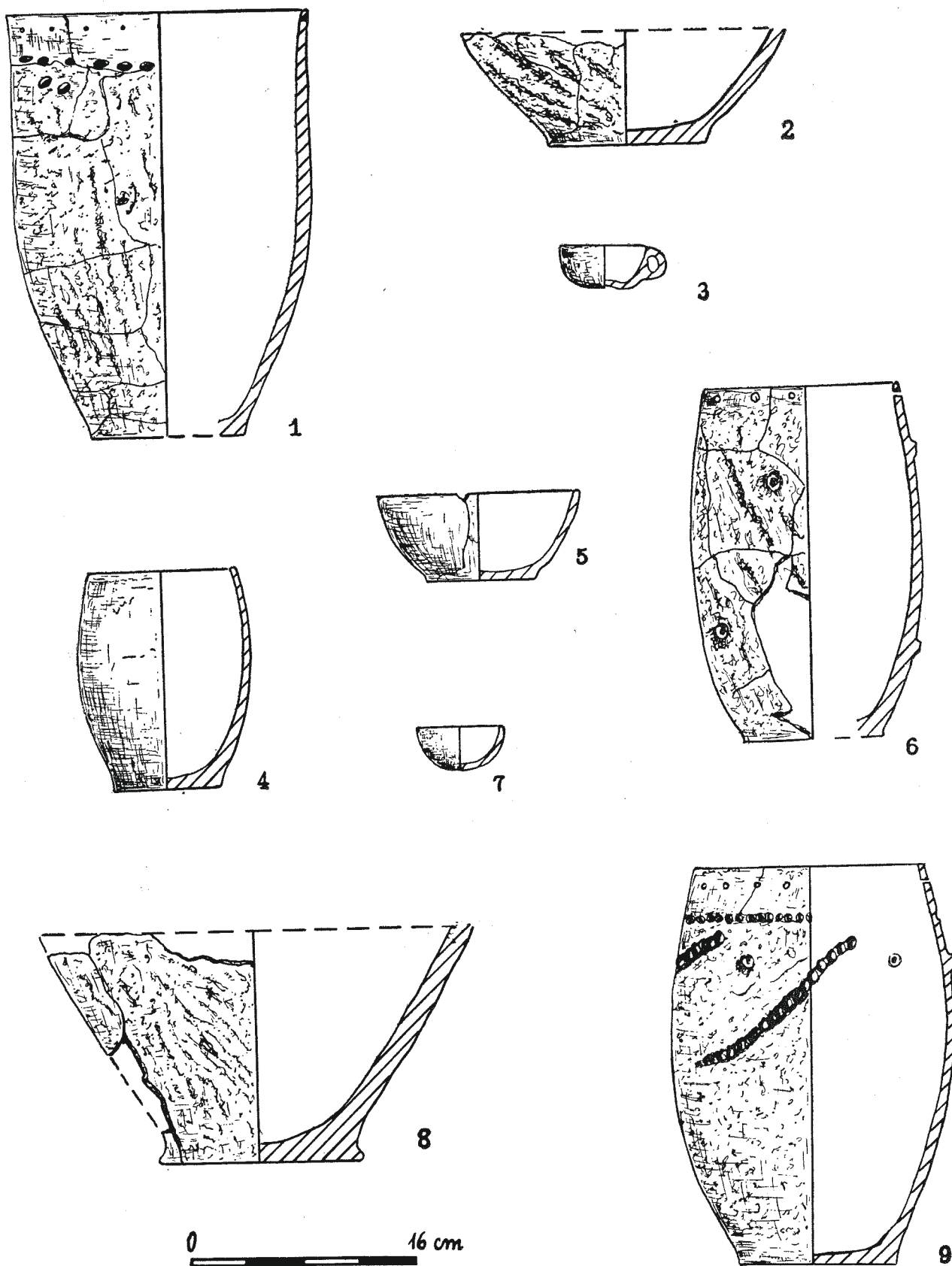
Opisywane paciorki podobnie jak skrzęty, należą do grupy najpospolitszych ozdób brązowych występujących powszechnie w kulturze łużyckiej. Z tego też względu nie są pomocne w ustalaniu ściślejszej chronologii zespołów, z których pochodziły.

Szpile. Szpile reprezentowane są przez okazy z główkami rozklepanymi i zwiniętymi w uszko. Pochodzą one z czterech zespołów grobowych (Tabl. VI, 11; VIII, 1; IX, 10; X, 4), zaś jedna jest znaleziskiem luźnym (Tabl. XXIV, 9).

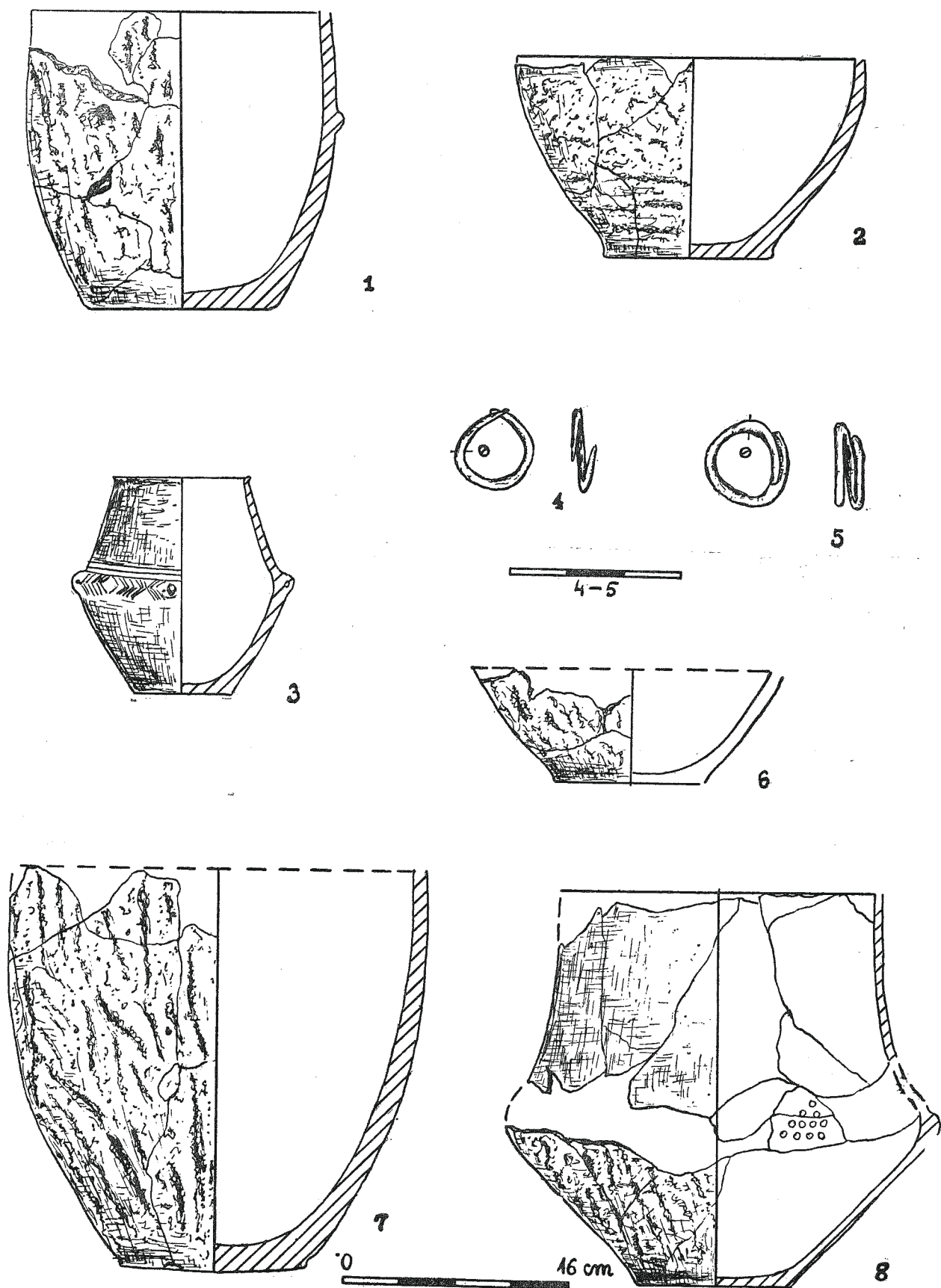
Zabytki tego typu występują od I okresu epoki brązu,

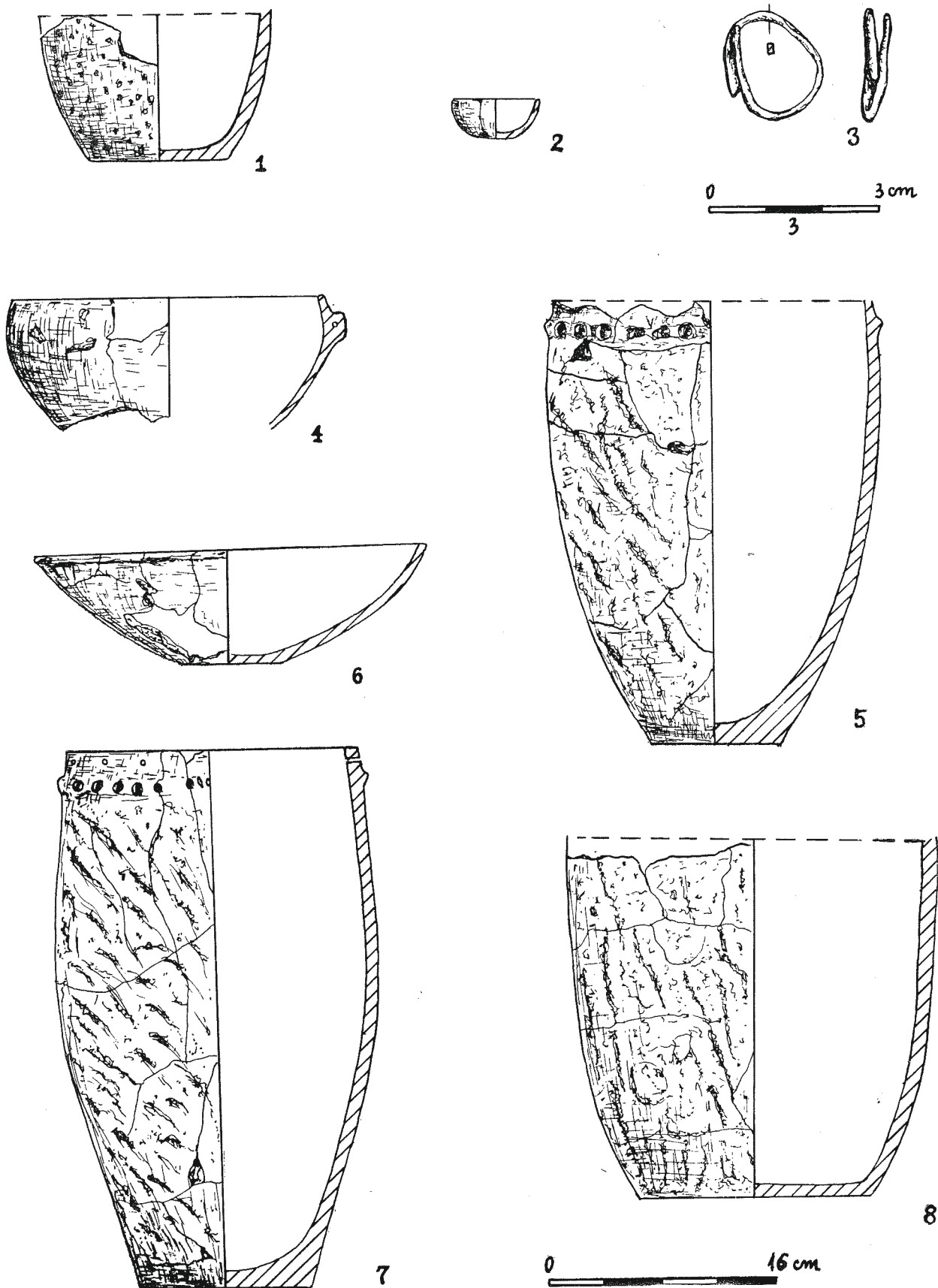
TABL. XX. Krzemienica pow. Mielec, stan. 1. Wyposażenie grobów. Grób 159 (1—7).

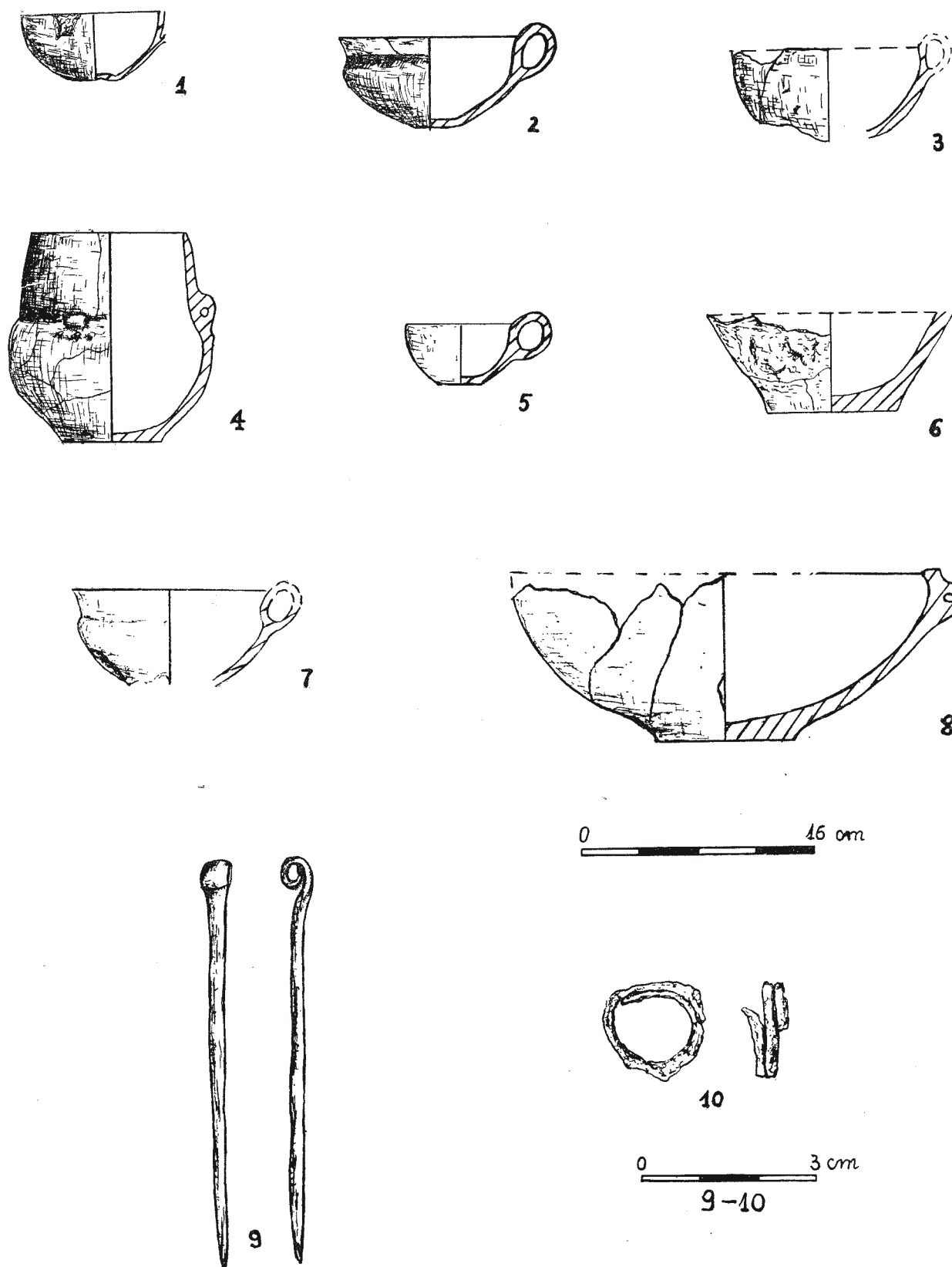
TABL. XXI. Krzemienica pow. Mielec, stan. 1. Wyposażenie grobów. Grób 160 (3—5). Grób 161 (2). Grób 164 (6). Grób 165 (7—8). Grób 166 (1). Grób 167 (9).

TABL. XXII. Krzemienica pow. Mielec, stan. 1. Wyposażenie grobów. Grób 168 (2). Grób 169 (7). Grób 170 (8). Grób 171 (1). Grób 172 (3—4). Grób 173 (5—6).

TABL. XXIII. Krzemienica pow. Mielec, stan. 1. Wyposażenie grobów. Grób 174 (1—4). Grób 175 (5). Grób 176 (6—7). Grób 177 (8).

TABL. XXIV. Krzemienica pow. Mielec, stan. 1. Wyposażenie grobów. Grób 179 (1—2). Grób 180 (3—4). Znaleźiska luźne (5—10).

do okresu lateńskiego¹², znane są w kulturze łużyckiej, jak również współczesnych jej kulturach¹³.

Zawieszki pojedynczo tarczowate. Ozdoby te wykonane są z okragłego drutu, którego jeden koniec zwinięty jest ślimacznicowato w nieco wypukłą tarczkę, a drugi uformowany w wysokie uszko. Znalaziono je w grobach 80 (Tabl. IX, 6) i 94 (Tabl. VII, 8), datowanych przez zespoły na V okres epoki brązu i okres halsztacki — grób 94 oraz okres halsztacki i początki okresu lateńskiego — grób 80. Analogiczne zawieszki odkryto również na cmentarzysku kultury wysokiej w Jasionowie¹⁴ pow. Brody oraz cmentarzyskach grupy tarnobrzeskiej w Bachórze-Chodorówce¹⁵ pow. Brzozów, Gorzycach¹⁶, Machowie¹⁷, Furmanach¹⁸ pow. Tarnobrzeg, a także Sieniawie-Piganach¹⁹ pow. Jarosław, których chronologia zamyka się w ramach IV okresu epoki brązu do okresu halsztackiego włącznie.

Ozdoba guziczkowata. Jedyną ozdobę guziczkowatą o miseczkowatej główce i kabłąkowatym uszku odkryto w grobie 55 (Tabl. III, 3). Została ona odlana wraz z uszkiem w formie, po której zachowały się ślady na wewnętrznej powierzchni główki i kabłąku.

Zabytki tego typu znane są wyłącznie ze znalezisk datowanych na okres halsztacki i występujących na terenie prawie całej Europy w zespołach zawierających pochówki koni lub grobach wyposażonych w uprzęż, co określa funkcję tych przedmiotów jako ozdoby lub części użytkowe uprząży²⁰. W kulturze łużyckiej datowanie omawianych ozdób zawęża się przeważnie do okresu halsztackiego D i tak też datowane są prawie wszystkie ozdoby guziczkowate omawianego typu w Polsce²¹. Analogiczne ozdoby w postaci odlewu pięciu złączonych ze sobą guziczków z Glinicy²² pow. Dzierżoniów świadczą o tym, że sposób ich produkcji był znany na terenie kultury łużyckiej w Polsce. Należy tu zaznaczyć, że okaz z Krzemienicy, o główce i zamkniętym kabłąku odlanymi razem, przedstawia nową formę wśród ozdób guziczkowatych znanych w grupie tarnobrzeskiej.

Pierścioneł. W grobie 130 znaleziono pierścioneł z taśmy brązowej o równo uciętych, zachodzących spiralnie na siebie końcach (Tabl. XV, 4). Pierścionełki wykonane z taśmy spotykane są w kulturze łużyckiej dość rzadko²³. Okaz z Krzemienicy należy zapewne datować nie wcześniej niż na V okres epoki brązu, biorąc zaś pod uwagę podobieństwo z pierścionełkiem żelaznym odkrytym na tym samym cmentarzysku w grobie 159, ewentualnie na okres halsztacki.

Ozdoba włosów. Z funkcją tą łączyć można najpewniej kółko wykonane z taśmy brązowej ze zwężonymi końcami i skróconej w przylegające do siebie dwa i półzwoju (Tabl. X, 3). W kulturze łużyckiej²⁴ i wysokiej²⁵ podobne przedmioty uważane są za ozdoby włosów. W grupie tarnobrzeskiej podobny okaz odkryto na cmentarzysku w Gorzycach pow. Tarnobrzeg, jego pochodzenie zaś łączone jest z wpływami kultury wysokiej²⁶.

OZDOBY ŻELAZNE

Skrety. Dwa skrety półtorazwojowe, z których jeden pochodzi z grobu 46 (Tabl. II, 2), zaś drugi jest znaleziskiem luźnym (Tabl. XXIV, 10), wykonane zostały z drutu, obecnie silnie skorodowanego. Przedstawiają one analogiczne formy do okazów półtorazwojowych z drutu brązowego, co świadczy, że są ich naśladownictwem. W porównaniu z okazami brązowymi, licznie

występującymi na cmentarzyskach kultury łużyckiej, okazy z żelaza spotykane są rzadko. Podobne skrety znamy np. z cmentarzyska grupy tarnobrzeskiej w Trzęsówce pow. Kolbuszowa, gdzie datowane są na okres halsztacki, przy czym nie wyklucza się początków okresu lateńskiego²⁷.

Paciorek. Jedyny na opisywanym cmentarzysku, żelazny paciorek salta leone odkryty w grobie 139 (Tabl. XVI, 8) jest unikatem w grupie tarnobrzeskiej. Niewątpliwie stanowi on naśladownictwo, prawdopodobnie miejscowych analogicznych paciorków brązowych. Ze względu na surowiec można go datować nie wcześniej niż na okres halsztacki.

Pierścioneł. Półtorazwojowy pierścioneł żelazny z taśmy o ukośnie ściętych końcach pochodzi z grobu 159 (Tabl. XX, 2) datowanego na okres halsztacki.

Wędzidło. Wyjątkowym znaleziskiem na cmentarzysku w Krzemienicy było odkrycie w grobie 159 dobrze zachowanego żelaznego wędzidła (Tabl. XX, 1). Tego typu przedmioty należą do rzadkich na terenie kultury łużyckiej²⁸, zaś opisywany okaz jest trzecim w zasięgu grupy tarnobrzeskiej²⁹. Przedstawia on formę, do której brak jest analogii, co wydaje się wskazywać na jego lokalne pochodzenie. Ze względu na surowiec datować go należy nie wcześniej niż na okres halsztacki.

WYROBY CERAMICZNE

Wyroby ceramiczne na opisywanym cmentarzysku reprezentowane były wyłącznie przez naczynia lub ich fragmenty, wśród których wyróżniono formy jajowate (60 sztuk), wazowate (102 sztuki) oraz misy (20 sztuk), miseczki (11 sztuk), czerpaki (30 sztuk) i kubki (2 sztuki). Oprócz nich w materiale znajdowały się mało charakterystyczne ułamki naczyń prawdopodobnie jajowatych lub wazowatych (31 sztuk) oraz małe fragmenty czerpaków względnie miseczek. Z powodu znacznego zniszczenia niektórych naczyń nie uwzględniono ich w analizie.

Garnki jajowate

Garnki jajowate wykonane zostały z gliny schudzonej domieszką tłuczni przeważnie średnio lub gruboziarnistego, niekiedy z dodatkiem domieszki ceramicznej. Są one na ogół dobrze wypalone, zaś skala barw ich powierzchni zawarta jest między kolorem żółtawo-ceglasłym poprzez jasnobrunatny do brunatnego i brązowego.

Większość zachowanych w całości lub fragmentach umożliwiających rekonstrukcję garnków, posiada profile łukowate lub zbliżone do esowatych i płaskie dna z wyjątkiem jednego tylko okazu o dnie wklęsłym (Tabl. XVI, 2).

W ornamentyce omawianych garnków zastosowano wyłącznie plastyczne elementy zdobnicze, przy czym ważną rolę odgrywało również ukształtowanie powierzchni (chropowacenie, wygładzanie), elementy te występowały ze sobą w różnych układach wyłącznie u garnków zaopatrzonych w rząd dziurek poniżej otworu, podczas gdy pozostałe garnki — bez rzędu dziurek, nie były zdobione wcale lub zdobione tylko guzami.

Stosując jako kryterium podziału występowanie lub brak dziurek poniżej otworu, wyróżniono wśród garnków jajowatych dwa typy, zaś w typach wydzielono grupy w zależności od zdobnictwa i ukształtowania powierzchni.

Typ I. Garnki z dziurkami poniżej otworu. Omawiany typ garnków reprezentowany jest przez 15 okazów o profilach łukowatych lub nieco esowatych, posiadających przeważnie wygładzaną powierzchnię poniżej górnej krawędzi i przy dnie, a chropowatą, często obmazywaną palcami na brzuścu oraz ornamentykę plastyczną w postaci dołków paznokciowych, guzków lub karbowanych listewek stosowanych samodzielnie lub w różnych kombinacjach na poszczególnych garnkach.

Grupa 1. Do grupy pierwszej zaliczono garnki zdobione wyłącznie guzami. Zostały one odkryte w 5 grobach (nr 46, 73, 99, 118, 164). Tylko jedno z nich o profilu zbliżonym do esowatego było obmazywane na całej powierzchni, zaś stożkowate guzki naklejone były poniżej rzędu dziurek (Tabl. X, 5). Powierzchnia pozostałych okazów o profilach łukowatych była wygładzana poniżej otworu i przy dnie, a na brzuścu chropowata. Garnki te zdobione były guzami o zróżnicowanych kształtach, naklejonymi w górnej i dolnej części brzuśca. Stożkowate w przybliżeniu guzy umieszczono na granicy powierzchni wygładzanej z chropowatą poniżej otworu i powyżej dna garnka z grobu 46 (Tabl. II, 9). Podobnie naklejono guzy z wgłębieniami w górnej części brzuśca, zaś stożkowate w dolnej na powierzchni chropowatej garnka z grobu 73 (Tabl. VI, 9). Dwa okazy (Tabl. XIII, 6; XXI, 6) zdobione były guzkami z wgłębieniami na powierzchni chropowatej, także w górnej i dolnej partii brzuśca.

Opisane garnki należą do charakterystycznych dla grupy tarnobrzeskiej form, nie występujących jednak zbyt licznie. Podobne okazy datowane na V okres epoki brązu i wczesny okres halszacki pochodzą z Kolonii Fałęckiej³⁰ i Przeczowa³¹, pow. Busko oraz późno-halszackich cmentarzysk w Sieniawie-Piganach³², pow. Jarosław i Trzesówki³³, pow. Kolbuszowa.

Grupa 2. Reprezentowana jest przez 4 naczynia z których tylko dwa zachowane były całkowicie, zaś pozostałe fragmentarycznie. Wspólnym motywem zdobniczym tych garnków było występowanie poniżej rzędu dziurek dookólnego rzędu-dołków paznokciowych wspólnie z dołkami pojedynczymi lub guzkami.

Garnek z grobu 166 (Tabl. XXI, 1) miał powierzchnię wygładzoną tylko poniżej otworu, chropowatą zaś na pozostałej części. Dookólny rząd dołków paznokciowych znajdował się na granicy powierzchni wygładzanej z chropowatą, pod nim umieszczono ukośnie krótkie rzędy dołków paznokciowych, zaś pojedyncze dołki rozrzucone były nieregularnie na brzuścu. Zachowana fragmentarycznie górna część garnka z grobu 140 (Tabl. XVI, 6) miała analogicznie jak naczynie wyżej opisane ukształtowaną powierzchnię i umieszczony rząd dołków paznokciowych, pod którym znajdował się pojedynczy dołek. Wyjątkowo smukły garnek z grobu 176 (Tabl. XXIII, 7) o wygładzanej powierzchni poniżej otworu i przy dnie oraz chropowatej na brzuścu, zdobiony był na granicy powierzchni wygładzanej i chropowatej w górnej części rzędem dołków paznokciowych przedzielonych czterema stożkowatymi guzkami. Podobnie ukształtowana była powierzchnia i ornament zachowanego fragmentarycznie garnka z grobu 47 (Tabl. II, 4).

Opisane formy występują często na stanowiskach grupy tarnobrzeskiej i są uważane za najbardziej dla niej typowe. Znalezione są z Trzesówki³⁴, pow. Kolbuszowa, Turbii³⁵, Piaseczna³⁶, Obojny³⁷, pow. Tarnobrzeg, Bliskowic³⁸, pow. Kraśnik i Przeczowa³⁹, pow. Busko i są datowane głównie na okres halszacki.

Grupa 3. Do omawianej grupy zaliczono 6 garnków, które zdobione były listwami karbowanymi naklejonymi poniżej rzędu dziurek oraz kompozycjami listwy karbowanej z guzkami i dołkami paznokciowymi. Wśród tych garnków tylko jeden był chropowaty na całej powierzchni i ozdobił go krótki odcinek poziomo naklejonej listwy karbowanej (Tabl. VI, 8). Powierzchnia pozostałych garnków była wygładzana poniżej otworu i przy dnie, a na brzuścu obmazywana palcami lub chropowata. Były one zdobione tylko listwą karbowaną naklejoną dookoła na granicy powierzchni wygładzanej z chropowatą w górnej części naczynia (Tabl. V, 9; XII, 7) lub analogicznie umieszczoną listwą i guzami naklejonymi nieregularnie na brzuścu (Tabl. IV, 8; XIII, 8). Garnek z grobu 167 (Tabl. XXI, 9) zdobiony był nieco inaczej, gdyż poniżej dziurek na granicy powierzchni wygładzanej i chropowatej znajdował się dookólny rząd dołków paznokciowych, pod nim zaś dolepiono ukośnie listewki karbowane, a między nimi guzki z wgłębieniami.

Opisana grupa garnków reprezentuje formy najbardziej charakterystyczne dla grupy tarnobrzeskiej. Podobne do opisanych okazy występują na wielu jej stanowiskach między innymi w Trzesówce⁴⁰, pow. Kolbuszowa, Mokrzeszowie⁴¹, Turbii⁴², pow. Tarnobrzeg, Bliskowicach⁴³, pow. Kraśnik i datowane są przeważnie na okres halszacki.

Należy zwrócić uwagę, iż porównując garnki zaliczone do grupy 2 i 3 z Krzemienicy z podobnymi okazami z innych stanowisk (wymienionych w przypisach 34–43), można stwierdzić, że ich ostateczny wystrój plastyczny, który niewątpliwie uzależniony był od inwencji twórców, nadawał swoistego charakteru garnkom z poszczególnych stanowisk.

Typ II. Garnki bez dziurek poniżej otworu. Wśród garnków jajowatych z Krzemienicy okazy zaliczone do typu II tworzą zespół o ubogiej w porównaniu z typem I ornamentyce gdyż z reguły jedynym motywem zdobniczym było dolepanie guzków z jednym tylko wyjątkiem (okaz zdobiony dołkami paznokciowymi i dwoma rodzajami guzków (Tabl. XVIII, 7), przy zachowaniu podobnych form naczyń, a więc o łukowatych lub nieco esowatych profilach.

Grupa 1. Do grupy 1 zaliczono garnki niezdobione reprezentowane przez 7 okazów przysadzistych (Tabl. IV, 5, 9; XV, 1; XVI, 7; XVII, 12; XIX, 9; XXI, 4) oraz 2 smukłe (Tabl. XIV, 9; XVII, 1). Posiadają one powierzchnię obmazywaną (Tabl. IV, 9); niestarannie wygładzaną (Tabl. XIV, 9; XV, 1; XVII, 12); wygładzaną poniżej otworu i przy dnie (Tabl. XIX, 9) lub starannie wygładzaną (Tabl. IV, 5; XVI, 7; XVII, 1; XXI, 4). W opisywanej grupie jeden garnek posiadał wgłębienie w brzegu (Tabl. IV, 9).

Bliskie formą garnki występują pospolicie w grupie tarnobrzeskiej. Odkryto je na wielu stanowiskach, między innymi w Gorzycach⁴⁴, pow. Tarnobrzeg, Grodzisku Dolnym⁴⁵, pow. Leżajsk, Sieniawie-Piganach⁴⁶, pow. Jarosław oraz w Trzesówce⁴⁷, pow. Kolbuszowa, gdzie były szczególnie licznie reprezentowane i datowane na podstawie przedmiotów metalowych na okres halszacki i początki okresu lateńskiego. Podobne garnki, powszechne również w grupie górnośląsko-małopolskiej, datowane są na V okres epoki brązu i okres halszacki⁴⁸.

Grupa 2. Zaliczono do niej 3 garnki, w tym 2 zachowane fragmentarycznie, o jajowatych brzuścach, krótkich łukowatych szyjkach i wygładzanej powierzchni

(Tabl. I, 1; XVII, 2) oraz garnek z grobu 72 (Tabl. VI, 10), zachowany całkowicie i reprezentujący w grupie tarnobrzezkiej unikalną formę. Posiada on w porównaniu z wymienionymi wyżej garnkami silniej wydęty brzusiec i krótszą szyjkę z brzegiem wychylonym na zewnątrz. Są to okazy do których trudno wskazać analogie i bliżej określić chronologię. Jedynie garnek z grobu 145 (Tabl. XVII, 2), datuje misa z tego samego zespołu na okres halszacki.

Grupa 3. Reprezentuje ją 3 garnki zdobione poniżej otworu stożkowatymi guzkami. Garnek z wgłębieniem w brzegu z grobu 70 (Tabl. V, 7) oraz garnek z grobu 71 (Tabl. V, 6) mają powierzchnię wygładzoną, zaś zachowany fragmentarycznie okaz z grobu 100 (Tabl. X, 1) chropowatą.

Garnki tego typu znane są z powszechnego występowania w grupie górnośląsko-małopolskiej i datowane na V okres epoki brązu i wczesny okres halszacki⁴⁹. Podobny okaz z Trzesówki, pow. Kolbuszowa zaliczono do zespołu garnków zdobionych guzami w różnych partiach brzuśca i datowanych na koniec okresu halszackiego i początek okresu lateńskiego⁵⁰.

Grupa 4. Wśród garnków typu II jedyny bogato zdobiony okaz zaliczono do grupy 4. Reprezentuje ją garnek o profilu zbliżonym do esowatego, wygładzonej powierzchni poniżej otworu i przy dnie, a na brzuścu obmazywanej pionowo palcami. Był on zdobiony pod górną krawędzią dookólnym rzędem guzków odcisniętych od wewnątrz stempelkiem, pod nim na granicy powierzchni wygładzonej z chropowatą znajdował się dookólny rząd dółków paznokciowych, zaś na brzuścu nieregularnie naklejone guzki z wgłębieniami. Garnek ten oprócz rzędu guzków poniżej otworu posiada cechy charakterystyczne dla typowych form grupy tarnobrzezkiej zaliczanych w niniejszym opracowaniu do typu I (z dziurkami poniżej otworu) i datowanych głównie na okres halszacki. Z okresem tym należy zapewne łączyć opisywany okaz, tym bardziej, że analogicznie zdobiony fragment garnka znany jest z cmentarzyska w Obojnie datowanego na okres halszacki i początki okresu lateńskiego⁵¹.

Naczynia wazowate

Naczynia wazowate wykonane były z gliny schudzonej w większości przypadków drobno i średnio, rzadko zaś gruboziarnistym tłuczniem, czasem z dodatkami organicznymi, ceramicznymi lub piasku. Wypały ich jest dość dobry, chociaż zdarzają się naczynia zdecydowanie dobrze lub słabo wypalone, albo ze słabo wypaloną tylko dolną częścią.

Barwa powierzchni tych naczyń jest urozmaicona, waha się między kolorem brązowo-żółtawym, poprzez wszystkie odcienie brązowego do szaro-czarnego i czarnego.

Powierzchnia wygładzona jest całkowicie albo częściowo. Wtedy chropowacenie występuje wyłącznie na dolnej części brzuśca. W ornamentyce motywami zdobniczymi były kreski, odciski stempelków, guzki, listewki występujące w różnych układach i kombinacjach, w jednym tylko wypadku dółki paznokciowe (Tabl. XIII, 1). Bardzo rzadko wśród naczyń wazowatych spotyka się okazy zaopatrzone w dziurki poniżej otworu. Z tego względu cecha ta, jako mało reprezentatywna została pominięta w podziale naczyń na typy, które wyróżniono na podstawie ukształtowania profilu. Do typu I zaliczono naczynia z nie wyodrębnioną od

brzuśca szyjką, do typu II zaś naczynia z szyjką wyodrębnioną. W ramach wymienionych typów wydzielono grupy na podstawie występowania wspólnych cech w budowie i proporcjach poszczególnych naczyń. W grupach, w których występowały okazy z dziurkami poniżej otworu wydzielono je jako odmianę a.

Typ I. Naczynia z nie wyodrębnioną od brzuśca szyjką. Do zespołu tego zaliczono naczynia o łukowatych lub stożkowatych szyjkach, przechodzących bezpośrednio w łagodnie lub ostro załamany brzusiec. Okazy ornamentowane charakteryzowały się występowaniem zdobienia wyłącznie nad załomem brzuśca.

Wśród naczyń posiadających cechy typu I, wydzielono trzy grupy.

Grupa 1 reprezentowana jest przez 14 naczyń o szyjkach łukowatych i 1 naczynie o szyjce stożkowatej, przechodzących w zaokrąglony brzusiec, którego załom znajdował się na około 1/2 wysokości. Dwa okazy z opisywanej grupy posiadały dziurki poniżej otworu.

Naczynia bez dziurek poniżej otworu reprezentowane były przez okazy smukłe (Tabl. III, 9; VII, 5; X, 99; XI, 10) i nieco przysadziste (Tabl. VII, 1, 12; VIII, 9; IX, 11; XIV, 10; XVIII, 10; XIX, 1; XXII, 8). Naczynia te w większości zdobione, miały zróżnicowane ukształtowanie powierzchni. Była ona wygładzana u niezdobionego naczynia z grobu 154 (Tabl. XIX, 1) oraz zdobiona: linią dookólną i grupą ukośnych kresek (Tabl. XI, 10); kompozycją linii dookólnych, grup ukośnych kresek i guzków (Tabl. XVIII, 10); ornamentem pseudosnurowym i grupami guzków (Tabl. VII, 12) oraz linią dookólną i ukośną listewką pod nią (Tabl. VIII, 9). Wygładzaną szyjkę i brzusiec nad załomem oraz chropowatą pozostałą część miały dwa niezdobione naczynia (Tabl. VII, 1; IX, 11) oraz jedno zdobione grupami ukośnych kresek (Tabl. X, 9). Podobnie ukształtowaną powierzchnię, lecz z wygładzaną także częścią przydenną miały cztery naczynia: niezdobione (Tabl. VII, 5) oraz zdobione poziomą linią i grupami ukośnych kresek pod nią (Tabl. III, 9); dwoma listewkami, po których zachowały się ślady (Tabl. XIV, 10) i odciskami okrągłego stempelka ułożonymi w trójkąt (Tabl. XXII, 8).

Bliskie zarówno formą jak zdobieniem naczynia występują w kulturze łużyckiej i są datowane na okres halszacki⁵². Znane są również w grupie tarnobrzezkiej i datowane najczęściej na okres halszacki i początki okresu lateńskiego⁵³. Rzadko występującą formę przedstawia naczynie z grobu 96 (Tabl. IX, 11) o stożkowatej, wygładzanej wraz z załomem brzuśca szyjce i chropowatym brzuścu. Analogiczne naczynie datowane na okres halszacki pochodzi z cmentarzyska w Warszawie-Grochowie⁵⁴.

Odmiana a — z dziurkami poniżej otworu. Odmianę a reprezentuje jak już wspomniano dwa naczynia. Posiadają one poniżej otworu dziurki. Dookolny ich rząd występował u okazu smuklejszego z grobu 108 (Tabl. XI, 11), zaś tylko kilka u naczynia z grobu 159 (Tabl. XX, 6). Obydwa miały pogrubiony brzeg z wychyloną na zewnątrz zaokrągloną krawędzią i doskonale wygładzoną powierzchnię, obydwie też były zdobione. Wykonany bardzo starannie ornament naczynia z grobu 108 (Tabl. XI, 11) składał się z dwóch poziomych linii, między którymi i poniżej znajdowały się grupy ukośnych kresek. Drugie naczynie (Tabl. XX, 6) zdobione było niestarannie również poziomymi liniami i grupami ukośnych kresek, pod nimi oraz dwoma guzami.

Dla naczyń tych trudno jest wskazać w grupie tarnobrzezkiej ściśle odpowiadające analogie. Posiadają one

wspólne cechy jedynie z okazami pochodzącymi z późno-halszackich cmentarzysk w Sieniawie-Piganach⁵⁵, pow. Jarosław i Trzęsówce⁵⁶, pow. Kolbuszowa. Bliskie natomiast podobieństwo łączy je z datowanymi na okres halszacki naczyniami z cmentarzyska w Warszawie-Miedzeszynie⁵⁷. Datowanie na okres halszacki podobnych form naczyń potwierdzają odkryte w zespole grobu 159 na naszym cmentarzysku przedmioty żelazne (Tabl. XX, 1—2).

Grupa 2. Zaliczono do niej 13 naczyń o łukowatych lub prawie stożkowatych szyjkach z prostą lub lekko wygiętą krawędzią, przechodzących bezpośrednio w brzusiec, którego ostry załom znajduje się w połowie wysokości lub nieco poniżej.

Powierzchnia omawianych naczyń była wygładzana. Wyjątek stanowił okaz z grobu 19 (Tabl. I, 11) o powierzchni wygładzanej powyżej załomu brzuśca i przy dnie, na brzuścu zaś chropowatej. Trzy z nich nie były zdobione (Tabl. I, 11; IV, 7; IX, 1). Pozostałe naczynia zdobione były: pojedynczymi guzkami (Tabl. II, 8; VII, 4); parami guzków (Tabl. XVIII, 1, 8); dookólną bruzdą (Tabl. XIV, 4); dookólną bruzdą i pojedynczymi guzkami pod nią (Tabl. XVI, 11); kompozycją dwóch równoległych linii dookólnych, grup kresek pionowych, ukośnych i krzyżujących się, a także pasmami jodełkowatymi oraz parami guzków (Tabl. III, 1); głęboką bruzdą dookólną i grupą ukośnych kresek (Tabl. XII, 3) oraz kilkoma grupami ukośnych kresek (Tabl. XII, 2). Wśród naczyń zdobionych znajdowały się trzy okazy z wgłębieniem w brzegu (Tabl. XII, 2—3; XIV, 4).

Naczynia podobne do opisanych występują dość powszechnie w kulturze łużyckiej. Licznie występują również w grupie tarnobrzeskiej⁵⁸ gdzie są datowane na V okres epoki brązu i okres halszacki.

Grupa 3 reprezentowana jest przez smukłe dwustożkowe naczynie o dość ostrym załomie w połowie wysokości, wygładzanej nie zdobionej powierzchni i wgłębieniu w brzegu (Tabl. XIV, 6).

Dwustożkowe formy naczyń znane są już od końca III okresu epoki brązu, przy czym ostre załomy brzuśców uważane są za cechę charakterystyczną dla wczesnej fazy ich występowania w Polsce północnej⁵⁹. Bliskie formą naczynia, lecz z chropowatym brzuścem znane są np. z cmentarzyska w Żeńboku, pow. Ciechanów datowanego na IV okres epoki brązu⁶⁰, Nagłowic-Wypalanek, pow. Jędrzejów datowanego na V okres epoki brązu i okres halszacki⁶¹. Analogiczną natomiast formę miały naczynia z dziurkami poniżej otworu z Warszawy-Grochowa⁶² oraz Sieniawy-Pigan⁶³, pow. Jarosław, obydwa datowane na okres halszacki. Najprawdopodobniej na ten okres należy również datować okaz z Krzemienicy.

Typ II. Naczynia z wyodrębnioną szyjką. Zespół naczyń zaliczony do opisywanego typu charakteryzował się posiadaniem łukowatych, stożkowatych lub cylindrycznych szyjek, graniczących wyraźnie z wydętymi, załamanymi łagodnie lub ostro brzuścami. Większość tych naczyń była zdobiona. Ornament podobnie jak w typie poprzednim występował nad załomem brzuśca. Stosowane jako jeden z elementów zdobniczych linie poziome umieszczane były na przejściu szyjki w brzusiec, co podkreślało granicę między nimi.

Grupa 1. Do grupy tej zaliczono 11 naczyń z szyjkami łukowatymi o różnym stopniu wgłębienia, co w niektórych przypadkach zbliżało ich profil do stożkowatych i jeden okaz z szyjką cylindryczną. Wydatne brzuśce

opisywanych naczyń załamane były łagodnie, najczęściej w połowie lub poniżej połowy wysokości. Jeden okaz posiadał rząd dziurek poniżej otworu. Całkowicie wygładzaną powierzchnię miało sześć naczyń, w tym dwa niezdobione (Tabl. V, 5; VI, 1) i cztery zdobione: ukośnymi grupami kresek i guzkami (Tabl. IX, 7); grupą kresek i dwoma rożkowatymi guzami (Tabl. X, 8); trzema dookólnymi liniami poziomymi, sosenkowato ułożonymi grupami kresek, przedzielonymi dwoma guzkami i dwoma uszkami (Tabl. XXII, 3); dwoma uszkami, pod którymi znajdowały się grupy (po trzy) stożkowate guzki (Tabl. XXIV, 4). Powierzchnia niezdobionego naczynia z grobu 128 (Tabl. XV, 6) była wygładzana powyżej załomu brzuśca poniżej zaś chropowata, zaś u naczynia zdobionego grupami ukośnych kresek i dwoma rożkowatymi guzami ukośnie obmazywana palcami (Tabl. V, 1). Tylko naczynie z grobu 111 (Tabl. XII, 5) z wgłębieniem w brzegu posiadało powierzchnię gładzoną powyżej załomu brzuśca i przy dnie, natomiast pozostałą część brzuśca chropowatą. Jego ornament składał się z ukośnych grup kresek przedzielonych guzkami. Kompozycją poziomych linii, grup kresek pionowych i ukośnych, dołeczków i dwóch rożkowatych guzów zdobione było naczynie ze zniszczoną częścią dolną z grobu 110 (Tabl. XII, 1) o powierzchni wygładzanej powyżej załomu brzuśca, pod nim zaś na zachowanej części chropowatej.

Podobne naczynia należą do form występujących w okresie trwania kultury łużyckiej na prawie całym zajmowanym przez nią terytorium, stanowiąc przewodni typ ceramiki⁶³. Poszczególne okazy z Krzemienicy zaliczone do opisywanej grupy mają swe odpowiedniki między innymi na cmentarzyskach w Gorzycach⁶⁴, Mokryszowie⁶⁵, Chmielowie⁶⁶, pow. Tarnobrzeg i Sieniawie-Piganach⁶⁷, pow. Jarosław. Najliczniejsze materiały porównawcze datowane na okres halszacki i początki okresu lateńskiego występowały w Trzęsówce, pow. Kolbuszowa i na ten okres należy datować omawianą grupę naczyń. Należy także wspomnieć, że rożkowate guzy zdobiące niektóre naczynia, jako motyw ornamentacyjny pojawiły się w kulturze łużyckiej w okresie halszackim C na Śląsku i w południowo-zachodniej Wielkopolsce⁶⁸.

Odmiana a — z rzędem dziurek poniżej otworu. Odmianę tę reprezentuje jedno naczynie (Tabl. XVIII, 11). Ma ono wygładzoną powierzchnię powyżej załomu brzuśca i przy dnie, pozostałą zaś chropowatą. Zdobione jest ornamentem składającym się z dookólnej bruzdy u nasady szyjki oraz czterema parami ukośnych żeberk i nacięciami przypominającymi stylizowaną postać ludzką.

W grupie tarnobrzeskiej podobne naczynia nie są spotykane. Analogiczne formą okazy z chropowatym częściowo brzuścem, zdobionym również w górnej części żeberkami, lecz bez rzędu dziurek pod górną krawędzią i motywu stylizowanej postaci ludzkiej pochodzą z odległych terytorialnie stanowisk w Zbąszynie⁶⁹, pow. Nowy Tomyśl, gdzie datowane są na III/IV okres epoki brązu i Kiekrza⁷⁰, pow. Poznań, datowane na IV—V okres epoki brązu. W wypadku okazu z Krzemienicy datować go można w oparciu o odkrytą w tym samym grobie misę na czasy w granicach V okresu epoki brązu i okresu halszackiego.

Grupa 2. Należą do niej 3 naczynia o stożkowatych szyjkach, ponadto cechach właściwych grupie 1.

Naczynie z grobu 129 (Tabl. XV, 9) posiadało całkowicie wygładzaną powierzchnię i górną część brzuśca

zdobioną dookólną linią, pod którą znajdowały się grupy ukośnych kresk i różkowate guzy. U naczynia z wgłębieniem w brzegu (Tabl. VI, 13) wygładzana była powierzchnia powyżej załomu brzuśca i przy dnie, na brzuścu zaś chropowata. Występował na nim ornament pseudosnurowy, złożony z linii dookólnej i grup ukośnych kresk pod nią. Analogicznie ukształtowaną powierzchnię miało niezdobione naczynie z grobu 116 (Tabl. XIII, 7). Miało ono brzusiec dość ostro załamany, różniący go od pozostałych naczyń tej grupy o załomach łagodnych.

Wspólne cechy, do których należy zaliczyć proporcje w budowie, ukształtowanie powierzchni oraz ornamentykę, łączące oprócz uformowania szyjki opisane naczynia z okazami grupy 1 i pozwalają datować je podobnie, tzn. na okres halsztacki i początki okresu lateńskiego. Ornament pseudosnurowy zdobiący jedno z naczyń omawianej grupy (Tabl. VI, 13) należy do wątków zdobniczych występujących sporadycznie w III okresie epoki brązu, lecz stosowanych przede wszystkim w okresie halsztackim⁷¹.

Grupa 3. Zaliczone do grupy 3 naczynia odkryto w 6 grobach. Oprócz wyodrębnionych szyjek charakteryzowały się występowaniem dwustożkowatych brzuśców z ostrym załomem oraz zróżnicowaniem w ukształtowaniu szyjek i proporcji w budowie.

Nieco stożkowatą szyjkę i załom brzuśca w połowie wysokości miało wygładzane naczynie (Tabl. IV, 1), zdobione kompozycją dwóch poziomych linii, grup ukośnych kresk oraz czterech guzków, z których dwa większe przekłute poziomo i jeden mniejszy posiadały nakłucia. Podobne naczynia w grupie górnośląsko-małopolskiej datowane są na okres halsztacki C⁷².

Naczynie z grobu 82 (Tabl. VII, 14) o cylindrycznej szyjce i załomie nieco poniżej połowy wysokości miało wygładzaną szyjkę, brzusiec nad załomem i część przydenną, pozostała zaś chropowata. Zdobione było u nasady szyjki guzkami i dookólną linią pod nimi. Jest ono zbliżone formą do opisanego wyżej naczynia, a także niektórych naczyń grupy 1 omawianego typu (Tabl. V, 5; XV, 6), datowanych na okres halsztacki i początki lateńskiego i tak też należy określić jego chronologię.

Wysoką, słabo wyodrębnioną, nieco łukowatą szyjkę, wygładzaną powierzchnię, ornament w postaci dookólnej linii oraz guzków nad nią i na załomie miało naczynie z grobu 106 (Tabl. XI, 6).

Podobne naczynia występują niezbyt licznie w grupie tarnobrzeskiej. Są znane z cmentarzyska w Sieniawie-Piganach⁷³, pow. Jarosław i Sokolnikach⁷⁴, pow. Tarnobrzeg, a także kulturze wysockiej⁷⁵, gdzie są datowane na okres halsztacki. Tak też zapewne należy datować okaz z Krzemienicy.

Interesującą formę, mimo zniszczonego brzegu, przedstawia naczynie dużych rozmiarów, o wysokiej stożkowatej szyjce z silnie nachylonymi ściankami i załomem na 1/3 wysokości (Tabl. VIII, 8). Powierzchnia szyjki, górnej części brzuśca i przy dnie tego okazu była wygładzana, na brzuścu chropowata. Jedynie wyodrębnienie szyjki oraz chropowacenie brzuśca różni opisywane naczynie od podobnego okazu z Sieniawy-Pigan, pow. Jarosław, zaliczonego do grupy 12, którą cechują wpływy kultur z terenów Rumunii, kultury wysockiej i kusztanowickiej, datowanych na okres halsztacki i lateński⁷⁶.

Z grobu 91 pochodzi duże naczynie o stożkowatej szyjce z wygiętym na zewnątrz brzegiem, załomem powyżej połowy wysokości, wygładzaną powierzchnią z wy-

jątkiem obmazywanego palcami brzuśca między załomem, a częścią przydenną. Zdobily go podłużne guzki u nasady szyjki i grupy stożkowatych guzków umieszczone pod nimi na załomie (Tabl. VIII, 3). Bliskich analogii do opisywanego naczynia nie znaleziono. Posiada ono jednak pewne cechy wspólne z niektórymi naczyniami o wygładzanej powierzchni, ornamentowanymi przylegającymi do siebie zakreskowanymi czworobokami lub trójkątami oraz pojedynczymi guzkami u nasady szyjki, zaś grupami guzków na załomie brzuśca, uważanymi za typowe dla grupy tarnobrzeskiej w V okresie epoki brązu⁷⁷, znanymi także w okresie halsztackim⁷⁸. Najbardziej zbliżone formą do naczynia z Krzemienicy okazy odkryto na cmentarzyskach w Furmanach⁷⁹, Obojnie⁸⁰ i Mokrzeszowie⁸¹, pow. Tarnobrzeg. Naczynie z Krzemienicy różni się od nich brakiem ornamentu zakreskowanych czworoboków lub trójkątów przylegających do siebie i chropowatą dolną częścią brzuśca, przy równoczesnym zachowaniu charakterystycznego rozmieszczenia guzków, zbliżonych proporcjach i podobnym uformowaniu szyjki.

Występowanie wymienionych cech, wspólnych z przytoczonymi wyżej naczyniami sugeruje możliwość uznania tego typu form za pierwowzór dla okazu z Krzemienicy. Ponieważ formy te występowały w okresie halsztackim, co potwierdziło znalezisko kolczyka gwoździowatego w Obojnie⁸², pow. Tarnobrzeg, naczynie z Krzemienicy należy datować prawdopodobnie na ten okres.

Misy, miseczki, czerpaki, kubki

Surowcem używanym do wyrobu mis, miseczek, czerpaków i kubków była glina z domieszką najczęściej drobnoziarnistego tłucznia, rzadziej tłucznia średnioziarnistego, sporadycznie zaś gruboziarnistego (czerpak z grobu 70). W niektórych wypadkach oprócz tłucznia dodawana była domieszka ceramiczna lub organiczna, czasem zaś stosowano glinę bez domieszek. Naczynia te z nielicznymi wyjątkami są dobrze wypalone. Barwa ich powierzchni jest przeważnie jasnobrunatna lub brunatna z plamami o różnych odcieniach, niekiedy prawie czarna. Wszystkie są wygładzone, zaś zdobione tylko niektóre misy.

Misy. Odkryte na cmentarzysku w Krzemienicy misy zachowały się w całości lub fragmentach górnych części z brzegiem. Wszystkie posiadają kształt półkulisty. Wśród nich na podstawie ukształtowania górnej części wyróżniono dwie grupy.

Grupa 1. Zaliczono do niej 16 mis o rozchylających się ściankach — zbliżonych do stożkowatych (Tabl. I, 5; VIII, 7; IX, 4, 8; XI, 2; XIV, 5; XVII, 4, 9; XVIII, 12; XIX, 7—8; XX, 5, 7; XXI, 5; XXIII, 6). Ścienione brzegi miały trzy misy: cała z wklęsłym dnem (Tabl. XIX, 8) i zachowane fragmentarycznie (Tabl. I, 5; IX, 8). Równie ścięte brzegi występowały u trzech zachowanych w całości okazów (Tabl. XVII, 9; XXI, 5; XXI, 5; XXIII, 6). Wśród nich lekko wyodrębnione dno miała misa z grobu 160 (Tabl. XXI, 5), zaś ślad po uszku poniżej otworu misa z grobu 176 (Tabl. XXIII, 6). Również zachowane fragmentarycznie trzy misy (Tabl. VIII, 7; IX, 4; XIV, 5) miały brzegi równie ścięte. Jedna z nich zdobiona była zgrubieniem na brzegu, a na brzuścu guzkiem po którym zachował się ślad (Tabl. VIII, 7). Pozostałe cztery misy grupy 1 zachowały się także fragmentarycznie i miały równie ścięte brzegi, lecz górne krawędzie okazów z grobu 157 (Tabl. XIX, 7) i 159 (Tabl. XX, 7) były wygięte na

zewnątrz, zaś z grobu 145 (Tabl. XVII, 4) i 159 (Tabl. XX, 5) do wewnątrz. Dwie misy posiadały dziurki poniżej otworu (Tabl. I, 5; XX, 7).

Najstarsze formy w opisywanej grupie mis przedstawiają okazy z grobu 86 (Tabl. VIII, 7) i 176 (Tabl. XXIII, 6) posiadające analogie w grupie górnośląsko-małopolskiej w V okresie epoki brązu⁸³. Podobny do misy z grobu 176 (Tabl. XXIII, 6) okaz pochodzi z cmentarzyska w Wełeczku pow. Busko datowanego na V okres epoki brązu i okres halsztacki⁸⁴, co sugeruje ich przetrwanie do okresu halsztackiego. Misy z wklęsłym dnem podobne do okazu z grobu 155 (Tabl. XIX, 8) występują w kulturze wysokiej i są datowane na okres halsztacki D⁸⁵. W grupie tarnobrzeskiej najbliższą dla niej analogię stanowi misa z wklęsłym dnem z cmentarzyska w Gorzycach⁸⁶, pow. Tarnobrzeg. Wiernymi analogiami dla mis z grobu 142 (Tabl. XVII, 9) i 160 (Tabl. XXI, 5) są okazy z cmentarzyska w Warszawie-Grochowie datowanego na okres halsztacki⁸⁷. Analogiczne naczynia znane są także z cmentarzysk grupy tarnobrzeskiej w Trzėsówce⁸⁸, pow. Kolbuszowa i Sieniawie-Piganach⁸⁹, pow. Jarosław, gdzie są datowane na okres halsztacki i początki okresu lateńskiego. Dwie misy z grobu 159 o krawędziach wygiętych na zewnątrz (Tabl. XX, 7) i do wewnątrz (Tabl. XX, 5) są datowane przez zespół na okres halsztacki. Podobnie określić należy chronologię misy o tak samo ukształtowanych brzegach z grobu 157 (Tabl. XIX, 7), która posiada również analogie w Warszawie-Grochowie⁹⁰ oraz misy z grobu 145 (Tabl. XVII, 4).

Grupa 2. Zaliczono do niej 6 mis o nachylonych do wewnątrz, równo ściętych brzegach. Poziomo przekłuty guzek-uszko poniżej otworu posiadały dwie dobrze zachowane misy: z grobu 114 (Tabl. XII, 6) o wyjątkowo silnie wyodrębnionym nieco wklęsłym dnie i z grobu 150 (Tabl. XVIII, 12), a także dwie zachowane fragmentarycznie (Tabl. XXIII, 4; XXIV, 8). Podobne misy znane są w grupie górnośląsko-małopolskiej i zaliczane przez J. Miśkiewicza do grupy 4, datowanej na przełom epoki brązu i okresu halsztackiego⁹¹. Tak też zapewne należy określić chronologię opisywanej grupy mis, jak również zachowanych fragmentarycznie okazów bez uszek (Tabl. I, 6; XVI, 1).

Miseczki. W opisywanym materiale znajduje się 11 zachowanych w całości miseczek, które zakwalifikowane zostały w zależności od formy do dwóch typów.

Typ I reprezentują miseczki półkuliste, wśród których wyróżniono 3 grupy, biorąc pod uwagę ukształtowanie dna.

Grupa 1. Zaliczono do niej 7 miseczek z równo ściętymi lub ścienionymi brzegami i płaskimi dnami (Tabl. I, 8; V, 3; XI 4; XIV, 13; XVI, 10; XVII, 5, 7; XXIII, 2). Wśród nich jedna miała nieznacznie zaznaczoną szyjkę (Tabl. V, 3). Opisane miseczki posiadają ściśle analogie wśród okazów z Trzėsówki, pow. Kolbuszowa, datowanych na koniec okresu halsztackiego i początki okresu lateńskiego⁹².

Grupa 2. Reprezentowana jest przez miseczkę półkulistą (Tabl. XXI, 7) o równościętych brzegach. Analogiczne okazy występowały również w Trzėsówce pow. Kolbuszowa datowane między innymi w oparciu o przedmioty brązowe na okres halsztacki i początki lateńskiego⁹³.

Grupa 3. Zakwalifikowano do niej asymetryczną miseczkę z grobu 61 (Tabl. IV, 4) z nieco ścienionym brzegiem i wklęsłym dnem. Formą jest ona zbliżona do misy (Tabl. XIX, 8) datowanej na okres halsztacki D.

Również na okres halsztacki datowane są podobne miseczki z Trzėsówki, pow. Kolbuszowa⁹⁴.

Typ II reprezentowany jest przez miseczkę o prostych, rozchylających się jednolicie ściankach z równo ściętą krawędzią i płaskim dnem (Tabl. XVII, 11). Ze względu na to, że występowała ona w zespole z misą datowaną w grupie tarnobrzeskiej na okres halsztacki i początki okresu lateńskiego, należy datować ją podobnie.

Czerpaki. Charakterystyczną cechą czerpaków jest występowanie przeważnie taśmowatego ucha (tylko w jednym przypadku (Tabl. X, 6) ucho miało przekrój okrągły), wystającego u okazów zachowanych w całości ponad krawędź naczynia, z wyjątkiem jednego przypadku (Tabl. XXI, 3), gdzie ucho nie wystawało ponad krawędź. Dzielą się one na dwa typy: I — czerpaki półkuliste i II — czerpaki z wyodrębnioną szyjką i półkulistym lub zbliżonym do dwustożkowego brzuścem.

Typ I. Spośród 23 czerpaków reprezentujących omawiany typ wydzielono 3 grupy na podstawie różnic w ukształtowaniu den: 1) czerpaki z dnami płaskimi, 2) wklęsłymi, 3) czerpaki półkuliste.

Grupa 1. obejmuje 8 czerpaków, w tym 6 o dnach płaskich (Tabl. I, 12; VI, 12; VII, 9; XI, 8; XVII, 9; XXIV, 5) oraz dwa z dnami nieznacznie wgłębionymi (Tabl. VI, 4—5).

Podobne formy występują w kulturze łużyckiej od IV okresu epoki brązu do wczesnego okresu lateńskiego⁹⁵. Spotykane są też często w grupie tarnobrzeskiej, o czym świadczą znaleziska analogicznych czerpaków np. z Grodziska Dolnego⁹⁶, stan. 2 pow. Leżajsk, Turbii⁹⁷, Mokrzeszowa⁹⁸, Furmanów⁹⁹, Chmielowa¹⁰⁰, pow. Tarnobrzeg, Sieniawy-Piganach¹⁰¹, pow. Jarosław, Trzėsówki¹⁰², pow. Kolbuszowa, a więc na stanowiskach reprezentujących zarówno materiały datowane na V okres epoki brązu, okres halsztacki i wczesny okres lateński.

Grupa 2. Czerpaki 3 grupy posiadają wklęsłe dna. Są one reprezentowane przez 9 okazów (Tabl. V, 8; VI, 2; IX, 9; XI, 7; XIV, 2; XVIII, 2, 9; XXI, 3; XXIV, 1). Wśród nich znajduje się czerpak z uchem nie wystającym ponad jego brzeg (Tabl. XXI, 3).

Czerpaki tej grupy, tak samo jak okazy grupy 1 należą w kulturze łużyckiej do form długotrwałych, występujących powszechnie w grupie górnośląsko-małopolskiej¹⁰³. Dość częste są także w grupie tarnobrzeskiej. Występowały na cmentarzyskach w Furmanach¹⁰⁴, Mokrzeszowie¹⁰⁵, pow. Tarnobrzeg, Trzėsówce¹⁰⁶, pow. Kolbuszowa i osadzie w Turbii¹⁰⁷, pow. Tarnobrzeg. Należy zaznaczyć, że okaz z Turbii stanowi bliską analogię dla czerpaka z grobu 160 (Tabl. XXI, 3), gdyż posiada tak samo ukształtowane ucho. Chronologia omawianych czerpaków przedstawia się podobnie jak zaliczonych do poprzedniej grupy.

Grupa 3. Zaliczono do niej 6 czerpaków półkulistych (Tabl. VI, 3; VII, 10, 15; VIII, 2; IX, 2; X, 2). Niektóre z nich są asymetryczne. Analogiczne formy czerpaków występują w kulturze łużyckiej stosunkowo niezbyt licznie. Znane są w grupie górnośląsko-małopolskiej¹⁰⁸ i tarnobrzeskiej¹⁰⁹, zaś datowane są na V okres epoki brązu i okres halsztacki.

Typ II. Zaliczono do niego 5 czerpaków z wyodrębnioną szyjką i półkulistym, czasem nieco zbliżonym do dwustożkowego brzuścem i taśmowatym uchem wystającym ponad brzeg u okazów zachowanych w całości, o dnach: płaskim (Tabl. XXIV, 2), lekko wklęsłym (Tabl. IV, 6), półkulistym (Tabl. XV, 7) oraz okazy zachowane fragmentarycznie (Tabl. IV, 2; XXIV, 7). Analogiczne

i zbliżone formą czerpaki znane są w kulturze łużyckiej od IV okresu epoki brązu, aż do wczesnego okresu lateńskiego, przy czym najczęściej spotykane były okazy z wklęsłym dnem, rzadziej płaskim lub półkulistym¹¹⁰. Czerpak z grobu 179 (Tabl. XXIV, 2) posiada wierną analogię na cmentarzysku z Bocheńca, pow. Jędrzejów, datowanym na V okres epoki brązu i okres halszacki C¹¹¹.

Kubki. Z omawianego cmentarzyska pochodzą dwa kubki o wygładzanej powierzchni, różniące się formą. Pierwszy z nich asymetryczny, z utraconym uchem, posiada łukowate ścianki i płaskie dno (Tabl. VII, 3), drugi, ścianki z wychylonym na zewnątrz brzegiem, płaskie dno i duże taśmowate ucho wystające ponad krawędź naczynia (Tabl. IX, 13). Kubek ten jest datowany przez naczynie w którym został znaleziony na okres halszacki.

WYROBY ZE SZKŁA

Paciorek. Jedyny paciorek z matowego szkła barwy niebieskawej pochodzi z grobu 108 (Tabl. XI, 3). Należy on do zabytków znanych w kulturze łużyckiej od III okresu epoki brązu¹¹², lecz datowanych przeważnie na okres halszacki¹¹³. Okaz z Krzemienicy należy również datować na okres halszacki w oparciu o naczynie, w którym został odkryty.

OBRZĄDEK POGRZEBOWY

Cmentarzysko w Krzemienicy, jak większość tego typu stanowisk kultury łużyckiej, nie dochowało się do naszych czasów w stanie nie naruszonym. Było to spowodowane badaniami jego odkrywców, o czym wspomniano na wstępie opracowania, jak wspomnianym również niszczeniem przede wszystkim przez wybieranie piasku i w mniejszym stopniu przez uprawę roli.

Przebadano teren około 14 arów, odkrywając na głębokości od około 10 do 90 cm, 163 groby. Występowały one pojedynczo lub grupami, przeważnie po kilka sztuk, w dwóch większych skupiskach, położonych na najwyższej i niższej części południowo-wschodniego stoku wydmy. Oprócz skupisk, na całym terenie cmentarzyska występowały groby pojedyncze lub w grupach po kilka sztuk. Odkryte groby były pierwotnie zapewne oznaczone na powierzchni, gdyż nie spotkano na cmentarzysku zniszczeń spowodowanych przez zakopanie w to samo miejsce więcej niż jednego grobu. O oznaczaniu grobów kamieniami świadczą prawdopodobnie odkrycia ich pojedynczych prostokątnych egzemplarzy, ustawionych ukośnie bezpośrednio nad popielnicami w grobach 68, 70, 71.

Na opisywanym cmentarzysku nie zaobserwowano jam grobowych, co związane było z faktem, że było ono położone na piaszczystej wydmy, a także zwyczajem zasypywania grobów czystym piaskiem bez resztek stosu. Najprawdopodobniej resztki stosu w postaci węgielków i nielicznych przepalonych drobnych kości, rozrzuconych w niewielkich ilościach i małych skupiskach, spotykano na krańcach cmentarzyska, szczególnie w najwyższej partii wydmy.

Obrządkiem towarzyszącym grzebaniu zmarłych na tym cmentarzysku było wyłącznie ciałopalenie. Wśród odkrytych 163 pochówków, wyróżniono dwa typy grobów — popielnicowe i jamowe. Groby popielnicowe stanowiły zdecydowaną większość, gdyż występowały w 146 przypadkach, jamowe tylko w 4 (groby 138, 157, 163, 181). Nie można było ustalić typu 13 grobów (groby

23, 26, 27, 29, 40, 42, 47—49, 65, 66, 148, 163), z powodu złego stanu ich zachowania. Groby te jak również 11 popielnicowych zniszczonych (groby 25, 30, 31, 33, 52, 81, 82, 103, 105, 141, 161) nie będą brane pod uwagę w dalszym omawianiu obrządku pogrzebowego.

Groby popielnicowe. Charakterystyczną cechą opisywanych grobów było składanie przepalonych czystych kości lub wyjątkowo razem z resztkami stosu (groby 123, 124, 126, 132, 152) do popielnic, w wielu przypadkach w porządku anatomicznym. Popielnice najczęściej ustawiano pionowo, otworem ku górze, oprócz kilku grobów, w których były ustawione ukośnie (groby 121, 159, 160) lub leżały na boku (groby 120, 145).

W jednolitej grupie pochówków popielnicowych, czynnikiem który je różnicował, był zwyczaj pośmiertnego wyposażania zmarłych. Stałym składnikiem wyposażenia była popielnica. Oprócz niej do grobu składano dary, których rolę spełniały: fragmenty naczyń jajowatych i wazowatych, misy, miseczki, czerpaki, kubki zachowane przeważnie w całości, paciorek ze szkła (w jednym przypadku) oraz przedmioty z brązu i żelaza (nieliczne, gdyż tylko 4 egzemplarze). W poszczególnych grobach występowały one pojedynczo lub w różnych zestawach, wewnątrz lub obok popielnicy. Na tej podstawie uwzględniając rodzaj darów, ich ilość i sposób ułożenia wyróżniono grupy grobów wyposażonych:

- wyłącznie w popielnicę,
- popielnicę i inne naczynia,
- popielnicę i przedmioty z brązu, ewentualnie żelaza,
- popielnicę, inne naczynia i przedmioty z brązu lub żelaza.

Wyłącznie w popielnice wyposażono 53 groby (nr nr 21, 22, 24, 32, 34—39, 41, 43—45, 51, 59, 62, 64; 71—74, 79, 85, 87—89, 99, 101, 104, 106, 110, 112, 113, 118, 122—125, 129, 147, 149, 156, 164, 166—171, 175, 177, 178).

Naczyniami lub ich ułamkami wyposażono 49 grobów. Będą one omówione w trzech zespołach, ze względu na zróżnicowanie w rodzaju naczyń wchodzących w skład wyposażenia oraz ich funkcji i lokalizacji w grobie.

a. 28 grobów wyposażono ułamkami naczyń, czerpakami i miseczkami. Wewnątrz popielnicy, wśród kości znaleziono ułamki naczyń w grobach: 63 (4 fragmenty), 86 (4 fragmenty), 90 (1 fragment), 92 (1 fragment), 96 (2 fragmenty i rozbitą kubek), 135 (fragment małego naczyniaka) oraz w grobie 134 rozbitą miseczkę (?), a w grobie 153 również rozbitą czerpak. Fragmenty miseczki (?) pochodzą także z grobu 50. Znaleziono je wśród ułamków popielnicy, wewnątrz której prawdopodobnie była złożona.

Czerpaki, ustawione na kościach otworem do góry, zostały odkryte w grobach 19, 70, 84, 152, zaś do góry dnem, w grobach 60 i 77. Miseczka ustawiona otworem do góry występowała tylko w grobie 51, zaś do góry dnem w grobie 165.

Dary grobowe złożone poza popielnicą znaleziono w 11 grobach. Były to skorupy, na których postawiono popielnice w grobach 119 i 143, a także czerpak, w którym ustawiono mniejszy czerpak spełniający rolę popielnicy w grobie 179. Ułamki miseczki w grobie 145, ułamki miseczki i kilka skorup w grobie 111 i całe miseczki w grobach 67 i 136 oraz czerpaki w grobach 83, 102, 132, złożone były obok popielnicy. Bogato wyposażony w tym zespole był grób 75, w którym znaleziono

czepak ustawiony do góry otworem na kościach oraz miseczkę i dwa czepaki obok popielnicy. W omówionych grobach tylko ułamki naczyń występowały w liczbie od 1 do 4, zaś czepaki i miseczki oprócz grobu 75, pojedynczo.

b. Wyposażeniem 10 grobów były naczynia przykrywające otwory popielnic. Wśród nich, fragment górnej części naczynia jajowatego przykrywał popielnicę grobu 140, dolne części naczyń wazowatych popielnicę z grobów 56 i 57, zaś całe naczynie wazowate popielnicę z grobu 116. Misy przykrywały popielnicę z grobów 133, 155, 160 i 167, a czepaki popielnicę z grobów 58 i 180. W grobie 160 złożono w kościach do góry otworem czepak, zaś w grobie 176 kilka mało charakterystycznych skorup.

c. 11 grobów wyposażono w naczynia, które przykrywały kości w popielnicach. Rolę przykryw pełniły fragmenty brzuśców naczyń jajowatych w grobach 93, 127, 137; dolne części naczyń wazowatych w grobach 69, 126 oraz misy lub ich fragmenty w grobach 109, 114, 115, 121, 142, 150. W opisywanym zespole grobów, popielnica z grobu 142 ustawiona była na skorupie, misa przykrywająca kości złożona była do góry otworem podobnie jak mała miseczka znajdująca się w kościach. Nieco inaczej wyposażono grób 121, w którym na kościach otworem do góry ustawiono czepak i przykryto go wraz z kośćmi dolną częścią naczynia wazowatego, zaś otwór popielnicy misą.

Fragmenty misy, odkryte w grobach 114 i 115 pochodziły z tego samego naczynia, które celowo rozbito i włożono do dwóch popielnic.

15 grobów wyposażono w popielnicę i przedmioty metalowe, które we wszystkich przypadkach odkryto w tych naczyniach wśród kości. Przedmioty te reprezentowane były przez ozdoby brązowe występujące pojedynczo w grobach: 20, 28, 53, 54, 68, 100, 120, 130, 131, 158, 172, 173 oraz podwójnie w grobie 128. Ozdoby żelazne w pojedynczych egzemplarzach odkryto w grobach 46 i 139.

W grobach wyposażonych w popielnicę, inne naczynia i przedmioty metalowe, przestrzegana była zasada składania tych ostatnich w popielnicach wśród kości, podczas gdy ceramikę spotyka się zarówno wewnątrz jak i obok popielnicy. W zespole tym liczącym 18 grobów, przedmioty brązowe występowały pojedynczo, rzadko podwójnie, w jednym wypadku zaś wspólnie z żelaznymi. Towarzyszącymi im naczyniami były przeważnie czepaki odkryte obok popielnic w grobie 20 (ułamki) i ustawione do góry otworem w grobach 55, 76 i 91. Również obok popielnicy odkryto miseczkę ustawioną ukośnie otworem do jej brzuśca w grobie 154 oraz czepak i miseczkę ustawiane otworami ku górze w grobie 76.

Wewnątrz popielnicy z grobu 78 i 117 znajdowały się ułamki miseczki lub czepaka, niewielka skorupa

w grobie 97 i 98, zaś czepak ustawiony otworem ku górze w grobie 151. Dwa czepaki, z których jeden ustawiony był do góry otworem obok popielnicy, a fragment drugiego wewnątrz, odkryto w grobie 80, podobnie ustawiono jeden czepak w grobie 107, drugi zaś wewnątrz ukośnie. Grób 95 wyposażony był w czepak ustawiony otworem do góry na zewnątrz popielnicy, wewnątrz znajdowały się dwie skorupy.

W omawianym zespole dwie popielnice przykryte były misami, zaś pozostałe wyposażenie ceramiczne, na które składały się — w grobie 174 miseczka ustawiona otworem do góry, a w grobie 146, tak samo ustawiona miseczka i fragmenty dwóch mis — złożone były wewnątrz popielnicy.

Kości popielnicy z grobu 144, na których postawiono miseczkę do góry otworem, przykryte były dolną częścią naczynia wazowatego.

W porównaniu z opisanymi, tylko dwa groby wyróżniały się nieco bogatszym wyposażeniem złożonym wewnątrz popielnic. W grobie 94 na kościach przykrytych dolną częścią naczynia wazowatego znajdował się czepak ustawiony do góry otworem, wśród kości zaś ułamki misy oraz dwie ozdoby brązowe, z których jedna zachowana była fragmentarycznie. Wyjątkowy ze względu na odkrycie w nim żelaznego wędzidła i jedyny przypadek współwystępowania ze sobą przedmiotów z brązu i żelaza był grób 159. Wśród kości w popielnicy znajdowały się fragmenty dwóch mis, wspomniane wędzidło i również żelazny pierścionelek, oraz dwie ozdoby brązowe (jedna z nich zachowana fragmentarycznie).

Należy zaznaczyć, że wszystkie ozdoby brązowe i żelazne reprezentowane są przez drobne wyroby. Najprawdopodobniej składane były one do popielnicy razem z kośćmi po spaleniu ciała zmarłego, gdyż nie noszą śladów przetopienia, w przeciwieństwie do wędzidła pokrytego patyną ogniową. Również ceramika wchodząca w skład wyposażenia nie nosiła śladów wtórnego przepalenia.

Grób 108 jako jedyny wyposażony był oprócz popielnicy w paciorek szklany.

Funkcję popielnic pełniły naczynia jajowate i wazowate, w jednym zaś przypadku czepak.

Groby jamowe. Pochówki jamowe reprezentowane przez 4 groby charakteryzowały się tym, że po spaleniu zmarłego czyste kości złożone były bezpośrednio do piasku. Podobnie jak w grobach popielnicowych, jamy grobowe były nieuchwytnie. Jedynymi wskazówkami istnienia grobów były przepalone kości, ułożone w porządku anatomicznym (grób 138, 163 i 181) oraz rozsypane na dość dużej powierzchni w grobie 157. Groby 138 i 181 zajmowały powierzchnię w kształcie koła o średnicy 20 do 25 cm, zaś groby 157 i 161 owalną. Wyposażenie w postaci ułamek 3 naczyń (w tym miseczki) oraz ozdoby brązowej posiadał tylko grób 157.

ZAKOŃCZENIE

Opisane cmentarzysko w swym charakterze nie odbiega od znanych stanowisk tego typu w grupie tarnobrzeskiej. Odkryte na nim przedmioty z brązu reprezentują wyłącznie drobne, przeważnie pospolite w kulturze lużyckiej ozdoby, z wyjątkiem ozdoby guziczkowatej (Tabl. III, 6) i znanych tylko w grupie tarnobrzeskiej i kulturze wysockiej zawieszek (Tabl. VII, 8; IX, 6). Wśród nielicznych zabytków żelaznych znalazły się ozdoby będące wiernym naśladownictwem form brązowych (paciorek salta leone, skręty półtorazwojowe

i pierścionelek) oraz bardzo interesujące ze względu na nie spotykaną formę i dobry stan zachowania, wędzidło żelazne (Tabl. XX, 1).

Zarówno zabytki brązowe, jak też żelazne nie dały jednak podstaw do określenia bliższej chronologii cmentarzyska. Rolę tę spełniły naczynia, wśród których występowały analogiczne lub bliskie spotykanym na terenach zajmowanych przez inne grupy kultury lużyckiej formy i datowane tam na IV, V okres epoki brązu i okres halszacki. Z tego względu, mimo że

większość materiałów mająca swe odpowiedniki na stanowiskach grupy tarnobrzeskiej, datowana jest na okres halszacki lub nawet początki okresu lateńskiego,

cmmentarzysko z Krzemienicy datować należy na V okres epoki brązu i okres halszacki nie wykluczając początków okresu lateńskiego.

PRZYPISY

¹ A. H. Kirkor, *Sprawozdanie i wykaz zabytków złożonych w Akademii Umiejętności z wycieczki archeologicznej w r. 1880*, Zbiór Wiadomości do Antropologii Krajowej, Kraków 1881, t. V, s. 2, 10.

² W. Demetrykiewicz, *Cmentarzyska i osady przedhistoryczne w okolicy Tarnobrzega i Rozwadowa nad Sanem*, Materiały Antropologiczno-Archeologiczne i Etnograficzne, Kraków 1897, t. II, s. 136.

³ A. H. Kirkor, *Sprawozdanie z wycieczki w r. 1880...*, s. 11.

⁴ Tenże, *Sprawozdanie i wykaz zabytków złożonych, w Akademii Umiejętności z wycieczki archeologicznej w r. 1881*. Zbiór Wiadomości do Antropologii Krajowej, Kraków 1882 t. VI, s. 26.

⁵ Tenże, *Sprawozdanie z wycieczki w r. 1880...*, s. 2; tenże, *Sprawozdanie z wycieczki w r. 1881...*, s. 26; tenże, *Sprawozdanie i wykaz zabytków złożonych w Akademii Umiejętności z wycieczki archeologicznej w 1883 r.*, Zbiór Wiadomości do Antropologii Krajowej, Kraków 1884, t. VIII, s. 54.

⁶ Słownik Geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich, Warszawa 1883, s. 775; W. Demetrykiewicz, *Cmentarzyska i osady...*, s. 136; G. Ossowski, *Sprawozdanie z wycieczki paleo-etnologicznej po Galicji w 1889 r.*, Zbiór Wiadomości do Antropologii Krajowej, Kraków 1890, t. XIV, s. 28; M. Much, *Kunsthistorischer Atlas*, Wien 1889, tabl. XX, a, 4—9, b, 1—4; G. Ossowski, *Charakterystyka obszarów archeologicznych Galicji*, Światowit, Warszawa 1890, t. II, s. 165; K. Chamiec, *Streszczenie L. Niederlego „Ludzkość w dobie przeddziejowej”*, Światowit, Warszawa 1901, t. III, s. 172; M. R. Witanowski, *Archeologia pradziejowa*, Światowit, Warszawa 1902, t. IV, s. 202; W. Antoniewicz, *Cmentarzysko ciałopalne z końca epoki brązu w Skotnikach pod Krakowem*, Prace i Materiały, Kraków 1920, t. I, s. 88; J. Pasternak, *Ruskie Karpaty w archeologii*, Praha 1928, s. 131; W. Antoniewicz, *Archeologia Polski*, Warszawa 1928, s. 120, tabl. XXVI, 11—21; B. Czapkiewicz, *Sprawozdanie z poszukiwań archeologicznych w Małopolsce zachodniej w latach 1926—1929*, Wiadomości Archeologiczne, Warszawa 1935, t. XIII, s. 153; S. Nosek, *Słowianie w pradziejach ziem polskich*, Kraków 1946, s. 67, ryc. 57; Z. Durczewski, *Grupa górnośląsko-małopolska kultury łużyckiej w Polsce*, Prace Prehistoryczne Śląskie Nr 4, Kraków 1939—1946, cz. I, s. 151; A. Z. (A. Żaki), *Padew pow. Mielec, Z Otchłani Wieków*, Poznań 1953, R. XXII, z. 2, s. 75; J. Janowski, *Działalność Działu Archeologicznego Muzeum Okręgowego w Rzeszowie w roku 1955*, Wiadomości Archeologiczne, Warszawa 1956, t. XXIII, z. 4, s. 381; T. Malinowski, *Katalog cmentarzysk ludności kultury łużyckiej w Polsce*, Warszawa 1961, t. I, s. 258; tenże, *Obrządek pogrzebowy ludności kultury łużyckiej w Polsce*, Przegląd Archeologiczny, Wrocław 1962, t. XIV, s. 31, mapy VII, XVIII; M. Gedl, *Uwagi o gospodarce i strukturze gospodarczo-społecznej ludności kultury łużyckiej w południowej Polsce*, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 1961, t. XXXII, s. 30—32; A. Krauss, *Cmentarzysko kultury łużyckiej w Chmielowie pow. Tarnobrzeg*, Materiały Archeologiczne, Kraków 1967, t. VIII, s. 131; E. Szarek-Waszkowska, *Krzemienica pow. Mielec*, Informator Archeologiczny, Badania 1969, Warszawa 1970, s. 121; K. Moskwa, *O badaniach i ochronie zabytków archeologicznych w Rzeszowskim*, Rzeszów 1960, s. 23 (mapka); tenże, *Uwagi o kulturze łużyckiej w Rzeszowskim*, Z Otchłani Wieków, Wrocław 1962, R. XXVIII, z. 3, s. 226; tenże, *Cmentarzysko ciałopalne kultury łużyckiej w Gorzycach pow. Tarnobrzeg*, Rocznik Województwa Rzeszowskiego, Rzeszów 1960, R. II, z. 1, s. 179; tenże, *Późnołużyckie cmentarzysko ciałopalne na stanowisku 2 w Grodzisku Dolnym, pow. Leżajsk*, Wiadomości Archeologiczne, Warszawa 1962, t. XXVIII, z. 4, s. 320; tenże, *Łużyckie cmentarzysko ciałopalne na stanowisku 1 w Mokryszowie, pow. Tarnobrzeg*, Wiadomości Archeologiczne, Warszawa 1965, t. XXX, z. 3—4, s. 345; tenże, *Późnołużyckie cmentarzysko w Trzęsówce pow. Kolbuszowa*, Materiały i Sprawozdania Rzeszowskiego Ośrodka Archeologicznego za rok 1967, Rzeszów 1971, s. 80, 85, 88, 89; tenże, *Grupa tarnobrzeska kultury łużyckiej*, Materiały do prahis-

torii Ziemi Polskich, Warszawa 1971, cz. IV, z. 1, s. 11, tabl. VI.

⁷ J. Janowski, *Sprawozdania z wyjazdu służbowego do wsi Rożniaty pow. Mielec odbytego w dniach 10—12 XI 1955 r.* (nie publikowane), Archiwum Działu Archeologicznego Muzeum Okręgowego w Rzeszowie, teczka 202, Rożniaty pow. Mielec, poz. 6; podana w sprawozdaniu lokalizacja stanowiska jest mylna, gdyż jest ono położone w Krzemienicy pow. Mielec.

⁸ Zob. cyt. 7, ponadto: J. Janowski, *Działalność Działu Archeologicznego...*, s. 381 (lokalizacja mylna, patrz cyt. 7).

⁹ W księdze inwentarzowej zbiorów Działu Archeologicznego Muzeum Okręgowego w Rzeszowie pod nr 202 wpisano nazwę wsi Rożniaty, w której mylnie zlokalizowano cmentarzysko z Krzemienicy (patrz cyt. 7).

¹⁰ M. Gedl, B. Ginter, K. Godłowski, *Pradzieje i wczesne średniowiecze dorzecza Liswarty*, Katowice 1971, cz. II, s. 65.

¹¹ Z. Durczewski, *Grupa...*, cz. I, s. 109—110.

¹² J. Miśkiewicz, *Kultura łużycka w międzyrzeczcu Pilicy i środkowej Wiśły*, Materiały Starożytne, Wrocław—Warszawa—Kraków 1968, t. XI, s. 154.

¹³ T. Sulimirski, *Kultura wysoka*, Kraków 1931, tabl. XXV, 4—5, 7.

¹⁴ Tamże, s. 91, tabl. XXIV, 8.

¹⁵ Informacja ustna M. Gedla.

¹⁶ K. Moskwa, *Cmentarzysko w Gorzycach...*, s. 184, tabl. VI, 3; XIV, 5; XV, 5.

¹⁷ A. Krauss, *Odkrycia archeologiczne w Tarnobrzeskim Zagłębiu Starki w latach 1957—1961*, Materiały Archeologiczne, Kraków 1963, t. IV, s. 384, ryc. 5.

¹⁸ Nie publikowane materiały z badań autorki w Furmanach pow. Tarnobrzeg z roku 1973, w zbiorach Muzeum Okręgowego w Rzeszowie.

¹⁹ H. Różańska, *Cmentarzysko kultury łużyckiej w Sieniawie-Piganach pow. Jarosław*, Wiadomości Archeologiczne, Warszawa 1962, t. XXVII, z. 4, s. 337, tabl. LXXXII, 5; LXXXIV, 11.

²⁰ Z. Bukowski, *Kilka uwag na temat funkcji niektórych ozdób guzikowanych kultury łużyckiej*, Archeologia Polski, Warszawa—Wrocław 1960, t. V, z. 2, s. 214, 216—219.

²¹ Tamże, s. 217—218.

²² Tamże, s. 223, ryc. 42a.

²³ Z. Durczewski, *Grupa...*, cz. I, s. 109.

²⁴ Z. Durczewski, *Grupa...*, cz. I, s. 105; cz. II, tabl. XCVIII, 6.

²⁵ T. Sulimirski, *Kultura wysoka...*, tabl. XXIV, 16.

²⁶ K. Moskwa, *Cmentarzysko w Gorzycach...*, s. 184.

²⁷ Tenże, *Cmentarzysko w Trzęsówce...*, s. 82.

²⁸ Z. Durczewski, *Grupa...*, cz. I, s. 122—123.

²⁹ J. Kostrzewski, *Od mezolitu do okresu wędrowek ludów*, Prehistoria Ziemi Polskich, Kraków 1939—1948, tabl. 75, ryc. 38; K. Moskwa, *Cmentarzysko w Trzęsówce...*, s. 83, tabl. XXXVI, 7.

³⁰ J. Miśkiewicz, *Materiały kultury łużyckiej z międzyrzeczcu Pilicy i środkowej Wiśły*, Materiały Starożytne, Warszawa 1962, t. VIII, s. 333, tabl. IV, 19.

³¹ Tamże, tabl. VIII, 12.

³² H. Różańska, *Cmentarzysko w Pigianach...*, tabl. LXXVII, 6; LXXX, 10; LXXXI, 11.

³³ K. Moskwa, *Cmentarzysko w Trzęsówce...*, tabl. VI, 5.

³⁴ Tamże, s. 85 (zaliczono je do typu I, odmiana b w grupach 4, 6).

³⁵ M. Zeylandowa, *Osada kultury łużyckiej w Turbii, pow. Tarnobrzeg*, Materiały Archeologiczne, Kraków 1963, t. IV, tabl. I, 6; III, 10; VI, 9.

³⁶ E. Krzystkova, *Piaszczyno pow. Sandomierz, Z Otchłani Wieków*, Wrocław 1959, R. XXV, z. 4, s. 183—184, ryc. 5.

³⁷ E. Szarek-Waszkowska, *Cmentarzysko kultury łużyckiej w Obojnie przysiółek Zaosie pow. Tarnobrzeg*, Materiały i Sprawozdania Rzeszowskiego Ośrodka Archeologicznego za lata 1968—1969, Rzeszów 1974, s. 74, tabl. I, 4.

³⁸ J. Gurba, *Grób kultury łużyckiej w Błiskowicach pow. Kraśnik*, Wiadomości Archeologiczne, Warszawa 1965, t. XXXI, z. 2—3, s. 275, rys. 2 d.

- ³⁹ J. Miśkiewicz, *Materiały...*, tabl. VII, 21.
- ⁴⁰ K. Moskwa, *Cmentarzysko w Trzėsówce...*, s. 85, tabl. II, 1, 14; XVIII, 1; XXIV, 8; XXVI, 8; XXVIII, 15; XXX, 11.
- ⁴¹ Tenże, *Cmentarzysko w Mokrzyszowie...*, tabl. IV, 9.
- ⁴² M. Zeylandowa, *Osada w Turbii...*, tabl. II, 10; III, 7; V, 14.
- ⁴³ J. Gurba, *Grób w Bliskowicach...*, s. 275, ryc. 1c.
- ⁴⁴ K. Moskwa, *Cmentarzysko w Gorzycach...*, s. 137, tabl. II, 1.
- ⁴⁵ Tenże, *Późnołużyckie cmentarzysko w Grodzisku Dolnym...*, tabl. LXII, 12; LXIII, 13.
- ⁴⁶ H. Róžańska, *Cmentarzysko w Piganach...*, tabl. LXXVI, 4; LXXXIV, 14.
- ⁴⁷ K. Moskwa, *Cmentarzysko w Trzėsówce...*, s. 83—84.
- ⁴⁸ Z. Durczewski, *Grupa...*, cz. II, tabl. XXXV, 3—6, —10, 12—26.
- ⁴⁹ Tamże, tabl. XXXVIII, 6, 14, 17, 23.
- ⁵⁰ K. Moskwa, *Cmentarzysko w Trzėsówce*, s. 84.
- ⁵¹ E. Szarek-Waszkowska, *Cmentarzysko w Obojnie...*, s. 77, grób 13.
- ⁵² R. Mikłaszewska, *Materiały z okresu halsztackiego oraz wczesnego okresu lateńskiego w dorzeczu górnej Warty i środkowej Pilicy ze zbiorów Państwowego Muzeum Archeologicznego, Wiadomości Archeologiczne*, Warszawa 1962, t. XXVIII, z. 3, tabl. XLVIII, 5; R. Mikłaszewska-Balcer, *Cmentarzysko kultury łużyckiej w Warszawie-Miedzeszynie*, Wiadomości Archeologiczne, Warszawa 1964, t. XXX, z. 3—4, ryc. 12 d, e; 13 b, e.
- ⁵³ K. Moskwa, *Cmentarzysko w Gorzycach...*, tabl. VII, 4; XV, 1; tenże, *Późnołużyckie cmentarzysko w Grodzisku Dolnym...*, tabl. LXV, 6, 8; tenże, *Cmentarzysko w Trzėsówce...*, tabl. I, 5; III, 1; IV, 9; V, 10; IX, 11; XVI, 1, 12, 13; XVIII, 3; XXX, 1; XXXI, 6, 11; XXXII, 4, 7; XXXVIII, 7; XXXIX, 2, 5; H. Róžańska, *Cmentarzysko w Piganach...*, tabl. LXXV, 6; LXXX, 8; E. Szarek-Waszkowska, *Cmentarzysko w Obojnie...*, tabl. I, 9.
- ⁵⁴ M. Gądzikiewicz-Woźniak, *Cmentarzysko łużyckokłoszowe Warszawa-Grochów stanowisko „Brylotuszczyzna”*, Materiały Starożytne, Warszawa 1961, t. VII, tabl. I, 4.
- ⁵⁵ H. Róžańska, *Cmentarzysko w Piganach...*, tabl. LXXXIII, 5.
- ⁵⁶ K. Moskwa, *Cmentarzysko w Trzėsówce...*, tabl. XXI, 5.
- ⁵⁷ R. Mikłaszewska-Balcer, *Cmentarzysko w Warszawie-Miedzeszynie...*, s. 367, 3 a, ryc. 18.
- ⁵⁸ K. Moskwa, *Cmentarzysko w Trzėsówce...*, s. 87; (Typ III odmiana a); tenże, *Cmentarzysko w Mokrzyszowie...*, tabl. I, 6; V, 10; tenże, *Późnołużyckie cmentarzysko w Grodzisku Dolnym...*, tabl. LXIII, 11, 14; LXIV, 1; H. Róžańska, *Cmentarzysko w Piganach...*, tabl. LXXVI, 8; LXXVII, 9; LXXX, 4; LXXXIV, 12.
- ⁵⁹ J. Dąbrowski, *Dwa cmentarzyska kultury łużyckiej w Żeniboku pow. Ciechanów*, Materiały Starożytne, Warszawa 1958, t. III, s. 106—107.
- ⁶⁰ Tamże..., tabl. XXXIV, 1.
- ⁶¹ J. Miśkiewicz, *Cmentarzysko łużyckie z Nagłowic-Wypalanek pow. Jędrzejów*, Materiały Starożytne, Warszawa 1958, t. III, tabl. LX, 1.
- ⁶² M. Gądzikiewicz-Woźniak, *Cmentarzysko łużyckokłoszowe...*, tabl. VI, 16; XX, 5.
- ⁶³ H. Róžańska, *Cmentarzysko w Piganach...*, tabl. LXXXI, 4.
- ⁶⁴ J. Miśkiewicz, *Kultura łużycka...*, s. 145.
- ⁶⁵ K. Moskwa, *Cmentarzysko w Gorzycach...*, tabl. XII, 3; XIII, 4.
- ⁶⁶ A. Krauss, *Cmentarzysko w Chmielowie...*, tabl. I, 3; ryc. 2 b.
- ⁶⁷ H. Róžańska, *Cmentarzysko w Piganach...*, tabl. LXXVI, 7; LXXVIII, 4; LXXXI, 2.
- ⁶⁸ J. Kostrzewski, W. Chmielewski, K. Jażdżewski, *Pradzieje Polski*, Wrocław—Warszawa—Kraków 1965, s. 194.
- ⁶⁹ L. Krzyżaniak, *Zespół grobowy z IV okresu epoki brązu w Zbąszynie w pow. Nowotomyskim*, Przegląd Archeologiczny, Poznań 1964, t. XVI, s. 136, ryc. 3, 4.
- ⁷⁰ D. Durczewski, *Grób kłoszowy ludności kultury łużyckiej z IV okresu epoki brązu w Kiekrzu pow. Poznań*, Fontes Archaeologici Posnanienses, Poznań 1972, t. XXI, s. 69, ryc. 3, 1.
- ⁷¹ L. Łuka, *Cmentarzysko kultury łużyckiej w Czarnkowie z IV—V okresu epoki brązu*, Fontes Archaeologici Posnanienses; Poznań 1951, t. I, s. 141—142.
- ⁷² Z. Durczewski, *Grupa...*, cz. II, tabl. LVI, 51.
- ⁷³ H. Róžańska, *Cmentarzysko w Piganach...*, tabl. LXXXIV, 12.
- ⁷⁴ J. Kostrzewski, *Od mezolitu...*, tabl. 75, ryc. 33.
- ⁷⁵ T. Sulimirski, *Kultura wysocka...*, tabl. IX, 1 b, 2 d; XIV, 11.
- ⁷⁶ H. Róžańska, *Cmentarzysko w Piganach...*, s. 379—380 oraz literatura.
- ⁷⁷ J. Kostrzewski, W. Chmielewski, K. Jażdżewski, *Pradzieje...*, s. 190.
- ⁷⁸ E. Szarek-Waszkowska, *Cmentarzysko w Obojnie...*, grób 12.
- ⁷⁹ J. A. Kraussowie, *Cmentarzysko kultury łużyckiej w Furmanach pow. Tarnobrzeg*, Materiały Archeologiczne, Kraków 1970, t. IX, tabl. VI, 2; VII, 6.
- ⁸⁰ E. Szarek-Waszkowska, *Cmentarzysko w Obojnie...*, s. 78, tabl. I, 9.
- ⁸¹ K. Moskwa, *Cmentarzysko w Mokrzyszowie...*, tabl. I, 8.
- ⁸² E. Szarek-Waszkowska, *Cmentarzysko w Obojnie...*, s. 78, tabl. I, 1.
- ⁸³ Z. Durczewski, *Grupa...*, cz. II, tabl. XLI, 31; XLIII, 13, 14.
- ⁸⁴ J. Miśkiewicz, *Materiały...*, tabl. X, 2.
- ⁸⁵ T. Sulimirski, *Kultura wysocka...*, s. 124, tabl. XII, 15.
- ⁸⁶ K. Moskwa, *Cmentarzysko w Gorzycach...*, tabl. II, 7.
- ⁸⁷ M. Gądzikiewicz-Woźniak, *Cmentarzysko łużyckokłoszowe...*, tabl. II, 8; VIII, 3; X, 11.
- ⁸⁸ K. Moskwa, *Późnołużyckie cmentarzysko w Trzėsówce...*, tabl. XVII, 11.
- ⁸⁹ H. Róžańska, *Cmentarzysko w Piganach...*, tabl. LXXV, 5.
- ⁹⁰ M. Gądzikiewicz-Woźniak, *Cmentarzysko łużyckokłoszowe...*, tabl. VIII, 5; XI, 9; XVII, 1; XXI, 4.
- ⁹¹ J. Miśkiewicz, *Kultura łużycka...*, s. 149.
- ⁹² K. Moskwa, *Cmentarzysko w Trzėsówce...*, s. 89.
- ⁹³ Tamże, s. 89.
- ⁹⁴ Tamże, s. 89 (Typ III).
- ⁹⁵ Z. Durczewski, *Grupa...*, cz. I, s. 70—71.
- ⁹⁶ K. Moskwa, *Późnołużyckie cmentarzysko w Grodzisku Dolnym...*, tabl. LXI, 13.
- ⁹⁷ M. Zeylandowa, *Osada w Turbii...*, tabl. II, 15.
- ⁹⁸ K. Moskwa, *Cmentarzysko w Mokrzyszowie...*, tabl. III, 2.
- ⁹⁹ J. A. Kraussowie, *Cmentarzysko w Furmanach...*, s. 188, tabl. II, 2; VI, 4.
- ¹⁰⁰ A. Krauss, *Cmentarzysko w Chmielowie...*, s. 131, grób 9.
- ¹⁰¹ H. Róžańska, *Cmentarzysko w Piganach...*, tabl. LXXXIX, 2.
- ¹⁰² K. Moskwa, *Cmentarzysko w Trzėsówce...*, s. 90.
- ¹⁰³ Z. Durczewski, *Grupa...*, cz. I, s. 72—73.
- ¹⁰⁴ J. A. Kraussowie, *Cmentarzysko w Furmanach...*, s. 188, groby nr 14, 36.
- ¹⁰⁵ K. Moskwa, *Cmentarzysko w Mokrzyszowie...*, tabl. II, 3.
- ¹⁰⁶ Tenże, *Cmentarzysko w Trzėsówce...*, s. 90.
- ¹⁰⁷ M. Zeylandowa, *Osada w Turbii...*, tabl. VII, 5.
- ¹⁰⁸ Z. Durczewski, *Grupa...*, cz. I, s. 73.
- ¹⁰⁹ K. Moskwa, *Cmentarzysko w Mokrzyszowie...*, tabl. V, 9.
- ¹¹⁰ Z. Durczewski, *Grupa...*, cz. I, s. 73—75.
- ¹¹¹ J. Miśkiewicz, *Materiały...*, tabl. I, 18.
- ¹¹² J. Kostrzewski, W. Chmielewski, K. Jażdżewski, *Pradzieje...*, s. 154.
- ¹¹³ Z. Durczewski, *Grupa...*, cz. I, s. 124—125.